

วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Journal of Liberal Arts (Wang Nang Leng) RMUTP

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

Vol. 3 No. 1 January – June 2023

ISSN 2774-0471 (Print)

ISSN 2821-9473 (Online)

Journal of Liberal Arts (Wang Nang Leng) RMUTP
วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
Vol. 3 No. 1 January - June 2023
ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566
ISSN: 2774-0471 (Print)
ISSN: 2821-9473 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย ศิลปศาสตร์ การโรงแรม การท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภาษาและการสื่อสาร การศึกษา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ทั้งแวดวงวิชาการ และสังคมทั่วไป

ขอบเขตผลงานที่รับตีพิมพ์

1. ขอบเขตเนื้อหาประกอบด้วย ศิลปศาสตร์ การโรงแรม การท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภาษาและการสื่อสาร การศึกษา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. ประเภทบทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ และบทความปริทัศน์

นโยบายการกลั่นกรองบทความ

1. บทความทุกเรื่องได้รับการพิจารณาการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewer) จากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวนอย่างน้อย 3 ท่านต่อบทความ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่ทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ (Double-blind peer review)
2. บทความต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาของวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด และต้องไม่ละเมิด หรือคัดลอกผลงานผู้อื่น
3. บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์เฉพาะส่วนบุคคลของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

ติดต่อกองบรรณาธิการ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

86 ถนนพิษณุโลก แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ 02-6653555 ต่อ 1002

อีเมล : j_larts@rmutp.ac.th

ที่ปรึกษา

ดร.ณัฐวรพล รัชสิริวัชรบุล

รองศาสตราจารย์ ดร.นัฐโชติ รักไทยเจริญชีพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุทธภูมิ สุวรรณเวช

ดร.นเรศ คันธะวงค์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและพัฒนาคุณภาพ

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะศิลปศาสตร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์รัชต์วิช วิวังสุ

คณะศิลปศาสตร์

รองบรรณาธิการ

ดร.นันทภา ปัญญารัตน์

คณะศิลปศาสตร์

กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน

Professor Emeritus Dr. Nancy, Chism

Indiana University, USA.

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธานนท์

ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สิงหนาท น้อมเนียน

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รองศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ ขำเพชร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญนภา กุลนภาดล

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราวดี มากมี

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.มิ่งขวัญ คงเจริญ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แก้วตะวัน ศิริลักษณ์นันท์

วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ

มหาวิทยาลัยพะเยา

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในสถาบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ เอี่ยมสำอางค์	คณะศิลปศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งอรุณ พรเจริญ	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ปาปัดถา	คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมเดช พลเยี่ยม	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสิริ วิชิรานนท์	คณะศิลปศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อังคณา แวซอเหาะ	คณะศิลปศาสตร์
ดร.สุวรรณา เข้มแดง	คณะศิลปศาสตร์
ดร.ชัยวุฒิ ชัยฤกษ์	คณะศิลปศาสตร์
ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์	คณะศิลปศาสตร์
อาจารย์เมทิกา พ่วงแสง	คณะศิลปศาสตร์

ฝ่ายจัดการและเลขานุการกองบรรณาธิการ

อาจารย์เมทิกา พ่วงแสง	คณะศิลปศาสตร์
นางสาวนุชาวดี แซ่ตัน	คณะศิลปศาสตร์

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อังคณา แวซอเหาะ	คณะศิลปศาสตร์
ดร.สุวรรณา เข้มแดง	คณะศิลปศาสตร์
อาจารย์เมทิกา พ่วงแสง	คณะศิลปศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

Reviewers

Adjunct Professor Dr.Supaprawat Siripipatthanakul	Manipal GlobalNxt University
ศาสตราจารย์ดร.อรรถกฤต	ปัจฉิมนันท์
ศาสตราจารย์ ดร.ธงพล	พรหมสาขา ณ สกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภิสรา	พุ่มเดช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรมน	กล้าอาษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อกนิษฐ์	ศรีภูธร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงจันทร์	แก้วกวางพาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริรัตน์	เยี่ยมตระกูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุจรี	บุรีรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ	เอี่ยมสำอางค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรธูมาศ	พลิชฐ์กกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธนรัตน์	รัตนพงศ์ธระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต	รัชตพิบูลภพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นันทอง	ทองใบ
ดร.ไบเฟิร์น	วงศ์บัวงาม
ดร.นวลพล	แก้วสุวรรณ
ดร.ณัฐรินทร์	ปรีวงศ์กุลธร
ดร.กฤษณะ	พวงระย้า
ดร.ศิริมาลย์	วัฒนา
ดร.วิรินทร์ญา	กิตติคุณนพวัชร
ดร.สุตา	เชิดเกียรติกุล
ดร.พงศภัค	ตรีรัตนาศระชัย
	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยศิลปากร
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
	มหาวิทยาลัยพะเยา
	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
	นักวิชาการอิสระและอาจารย์พิเศษ

บทบรรณาธิการ

“วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเล็ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม – พฤษภาคม 2566) ฉบับนี้ เผยแพร่ในช่วงเวลาที่บริบทของสังคมไทยกำลังจะก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงอีกครั้งและกำลังจะมีคณะผู้บริหารประเทศชุดใหม่ในไม่ช้า ด้วยปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนไปตามบริบทโลก ชุดข้อมูลทางสังคมศาสตร์เพียงชุดใดชุดหนึ่งอาจไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศแบบองค์รวมและแก้ไขปัญหาทางสังคมที่มีจำนวนมากได้ ครอบคลุมทุกปัญหา การวิจัยทางสังคมศาสตร์จึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อการแสวงหาคำตอบและ/หรือได้มาซึ่งชุดข้อมูลต่าง ๆ สำหรับเรียงร้อยรวมกันเป็นฉากทัศน์อนาคตที่กว้างขวางรอบด้านโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมใหม่

แก่นของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เมื่อมองเชิงการพัฒนาเพื่ออนาคตจึงมีความสอดคล้องเช่นเดียวกับสาระสำคัญของ Transformative Scenario Planning: Working Together to Change the Future ซึ่งเขียนโดย Adam Kahane ที่ระบุว่า การแสวงหาคำตอบอย่างเป็นระบบจะนำมาซึ่งหัวใจของวิธีการสร้างภาพฉากทัศน์อนาคตที่ไม่ได้ต้องการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้น (They predict will happen) หรือสิ่งที่เชื่อว่าอาจเกิดขึ้น (They believe should happen) แต่คำตอบต้องนำไปสู่วิธีการและ/หรือสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ (They think could happen) ยอมรับได้ (Acceptable) มีเสถียรภาพ (Stable) หรือยั่งยืน (Sustainable) เพราะความหลากหลายศาสตร์ทางสังคมศาสตร์และการหาคำตอบอย่างเป็นระบบด้วยการวิจัยจะช่วยขยายฉากทัศน์การพัฒนาเพื่ออนาคตในเชิงมหภาคอย่างแท้จริง

วารสารฯ จึงขอเชิญชวนนักวิชาการ นักวิจัย และผู้สนใจทุกท่านร่วมส่งผลงานเพื่อเผยแพร่และพร้อมเป็นเวทีสำคัญสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อจะช่วยเหลือขยายฉากทัศน์การพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นจากคำตอบที่ได้มาโดยการวิจัยของทุกท่านในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องต่อไป

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์รัชต์วิช วิวังสุ

ดร.นันทภา ปัญญารัตน์

สารบัญ

บทความวิจัย

- การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
อุดมเดช พลเยี่ยม ธนาพร บุญชู นิภาพร ปัญญา ชาญวิทย์ ปราบพยัคฆ์
วิไลวรรณ ลีระกุล ศุภชัย หิรัญศุภโชติ อัญญา ชัดติยะวงศ์ วราวุฒิ พุทธให้
และ ณัฐชัมย์ ลักษณะอันอำนวยการ
1
- พุทธ พรหมณ์ ผี: ความเชื่อและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ณ เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
พิชชุดา อรรถเวชกุล และ มนต์รี วิวาทสุข
12
- แรงจูงใจในการท่องเที่ยวและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพล
ต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย: กรณีศึกษาเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ศิวัช คงทอง และ ณัฐกฤษณ์ เอกวรรณัง
33
- การประยุกต์ใช้แนวคิดแบบออนไลน์เพื่อพัฒนาระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ มหาวิทยาลัยนครพนม
วุฒิมัทธ พงษ์เพชร อภิชาติ จำปา และ อัจฉริยา ทุมพานิชย์
49
- ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
กุลชญา กุลถิรวงศ์ และ ชินรัตน์ สมสืบ
62
- บทความวิชาการ
- การวิเคราะห์ตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟฟ้ากรรมในการแสดงนาฏศิลป์ไทย
โดยใช้ทฤษฎีกล่อสัตว์ 4 ทิศ
นันทิดา ณ โนนชัย
76
- แซกโซโฟนประกอบกับวงดนตรีหมอลำ
จักรพันธ์ จันโหมข
88
- การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของศูนย์ศึกษานอกกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
กุลชญา กุลถิรวงศ์ ชินรัตน์ สมสืบ และ ศิริพงศ์ บัวแดง
108

การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

อุดมเดช พลเยี่ยม^{1*} ธนาพร บุญชู² นิภาพร ปัญญา³ ชาญวิทย์ ปราบพัคฆ์⁴ วิไลวรรณ สีนะกุล⁵
ศุภชัย หิรัญสุโขทัย⁶ อัญชนา ขัตติยะวงศ์⁷ วราวุฒิ พุทธิให้⁸ และ ณัฐชนม์ ลักษณะอันวยพร⁹

Received: 2 April 2023 / Revised: 28 April 2023 / Accepted: 1 May 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 4 สาขาวิชา รวม 410 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ 2563 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ในด้านที่สร้างสรรค์ คือ ได้ทำความรู้จักเพื่อนและรุ่นพี่ ส่วนด้านที่ควรพัฒนา คือ เกิดความกลัวรุ่นพี่ 2) นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์แตกต่างกัน 3) นักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาต่างกันมีความเห็นต่อการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ไม่แตกต่างกัน และ 4) นักศึกษาที่เรียนในระดับชั้นปีที่ต่างกันมีความเห็นต่อการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: กิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่

^{1*,3,4,5,7,9}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

^{2,6,8}อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

E-mail: udomdeja.p@rmutp.ac.th

A Study of Students' Opinions towards the Cheering and Welcoming Activities of the Students of the Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Udomdej Polium^{1*} Thanaporn Boonchoo² Niphaporn Panya³ Chanwit Prabpayak⁴
Wilaiwan Leenakul⁵ Supachai Hirunsupachote⁶ Anchana Kuttitawong⁷
Waravut Puthai⁸ and Natchamai Luckamnuyporn⁹

Abstract

The purpose of this research was to study the opinions of students towards the cheering and welcoming activities of the students of the Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. The sample were 140 undergraduate students in the academic year 2019 in 4 majors. The instrument was a questionnaire on students' opinions, which has a reliability value of 0.81. The data were collected between January and February 2020 and analyzed using statistical software packages. The statistics used were mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research results were as follows: 1) The students had viewed activities to welcome newcomers and cheering meetings as a creative activity in the getting to know friends and seniors. In contrast, they viewed their the activities could evolve activity in the fear of seniors. 2) Male and female students had different opinions regarding the form of activities for welcoming newcomers and cheering meetings. 3) Students studying in different fields had no different opinions on organizing activities to welcome newcomers and cheer meetings, and 4) Students studying in different year levels had no different opinions on organizing activities to welcome newcomers and cheer meetings.

Keywords: Cheering and Welcoming Activities of the Students

^{1*,3,4,5,7,9}Assistant Professor, Faculty of science and technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

^{2,6,8}Lecture, Faculty of science and technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

E-mail: udomdeja.p@rmutp.ac.th

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยปัจจุบันสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีพันธกิจหลักที่สำคัญ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การผลิตบัณฑิตเป็นพันธกิจที่มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีความพร้อมทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม (สำเนา ขจรศิลป์, 2535) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้ให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งกำหนดเป้าหมายและดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ คุณธรรมและจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กิจกรรมพัฒนานักศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครบถ้วนนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคม การจัดกิจกรรมต้อนรับนักศึกษาใหม่และการประชุมเชียร์ในแต่ละมหาวิทยาลัยมีรูปแบบแตกต่างกัน โดยทั่วไปจัดกิจกรรมต้อนรับนักศึกษาใหม่มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้ นักศึกษาใหม่เรียนรู้วัฒนธรรมของสถาบัน มุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมแนวคิด ความรู้สึกที่ดีต่อสถาบัน การสร้างความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง และระหว่างรุ่นน้องด้วยกันเอง ส่งเสริมความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน สร้างความสามัคคี และการปรับตัว การวางตัวและเรียนรู้มารยาทในการอยู่ร่วมกัน (เทิดธิดา ทิพย์รัตน์ และคณะ, 2558) ตัวอย่าง กิจกรรมต้อนรับนักศึกษาใหม่และการประชุมเชียร์ เช่น กิจกรรมร้องเพลงเชียร์ กิจกรรมจิตอาสา การร้องเล่นเต้นรำ การเข้าฐานผจญภัย ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย กิจกรรมการรับน้องใหม่และการประชุมเชียร์บางส่วนอาจมีความรุนแรงและสร้างปัญหา ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ใช่ปัญหาใหม่ แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำ แม้ว่าหน่วยงานด้านกิจการนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีประกาศกฎเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการรับน้องใหม่และการประชุมเชียร์ก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าวแต่ยังไม่สามารถจะหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมได้ทั้งหมด บางกรณีถึงขั้นก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงจนถึงขั้นสูญเสีย หรือเสื่อมเสียชื่อเสียงของสถาบัน

ถึงอย่างไรก็ตามยังมีหลายสถาบันที่มีการจัดกิจกรรมและรูปแบบการรับน้องในทางสร้างสรรค์ ตัวอย่าง เช่น การทำกิจกรรมการปลูกป่าชายเลน กิจกรรมการทำนาปลูกข้าว กิจกรรมการสร้างฝายชะลอน้ำ หรือกิจกรรมทำความสะอาดและเก็บขยะในที่สาธารณะ ซึ่งกิจกรรมลักษณะดังกล่าวเป็นการปลูกฝังความเป็นจิตอาสาให้นักศึกษาใหม่ เรียนรู้การทำประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เป็นตัวอย่างที่ดีที่นักศึกษารุ่นพี่ควรทำเป็นแบบอย่างสำหรับการจัดกิจกรรมการรับน้องใหม่และการประชุมเชียร์(ชูชีพ เยาวพัฒน์, 2548) ทั้งนี้การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ นั้นเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองซึ่งเป็นประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนั่นเอง (จตุรวัฒน์ ฝนิกรมย์, 2557)

จากข้อมูลดังกล่าวคณะผู้วิจัยของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการรับน้องและประชุมเชียร์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้เป็น การพัฒนานักศึกษาให้รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่งเสริมการเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม และการเคารพในสิทธิส่วนบุคคล จึงทำการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ของคณะ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและหาแนวทางการ พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวนรวมทั้งหมด 477 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 4 สาขาวิชานี้ 1. สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ 2. สาขาวิชาวิทยาการข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ 3. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม และ 4. สาขาวิชาวัสดุศาสตร์อุตสาหกรรม

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 4 สาขาวิชา จำนวนรวมทั้งหมด 410 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายในกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2552) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สาขาวิชา	ชั้นปีที่	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. วิทยาการคอมพิวเตอร์	1	105	83
	2	95	76
	3	61	52
	4	62	52
2. วิทยาการข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	30	28
3. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม	1	10	10
	2	20	19
	3	30	28
	4	19	19
4. วัสดุศาสตร์อุตสาหกรรม	1	10	10
	2	-	-
	3	7	7
	4	28	26
รวม		477	410

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งดัดแปลงมาจาก ไตรถิกา นุ่นเกลี้ยง (2557)

ลักษณะของเครื่องมือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับเพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเกี่ยวกับรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ที่ผ่านมา มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูล ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถาม
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษา จำนวน 30 คน
4. หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 410 คน ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่และไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำชั้นของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 376 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.70 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมาตรวจหาความสมบูรณ์และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ จำแนกตาม เพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปี ดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามเพศ ทดสอบด้วยด้วย t-test แบบ Independent Samples

3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามสาขาวิชา และระดับชั้นปี ทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

4. รวบรวมความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิด นำเสนอผลสรุปในเชิงบรรยาย

การแปลความหมายข้อมูล

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของ Best (1981) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 2 เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

ช่วงค่าเฉลี่ย	ระดับ
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตารางที่ 3 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	187	49.70
ชาย	189	50.30
รวม	376	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
2. สาขาวิชา		
วิทยาการคอมพิวเตอร์	244	64.90
วิทยาการข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ	28	7.40
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม	62	16.50
วัสดุศาสตร์อุตสาหกรรม	42	11.20
รวม	376	100.00
3. ระดับชั้นปี		
ปี 1	118	31.40
ปี 2	80	21.30
ปี 3	97	25.80
ปี 4	81	21.50
รวม	376	100.00

จากตารางที่ 3 นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 50.30 เพศหญิง ร้อยละ 49.70 กำลังศึกษาในสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 64.90 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 16.50 สาขาวิชาวัสดุศาสตร์อุตสาหกรรม ร้อยละ 11.20 และสาขาวิชาวิทยาการข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 7.40 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 31.40 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 25.80 ชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 21.50 และ ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 21.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัด

กิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์

ข้อคำถาม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านที่เกิดผลดี			
1. เกิดความรักและความเป็นส่วนหนึ่งของคณะ	3.99	.755	มาก
2. เกิดความเคารพรุ่นพี่	3.83	.814	มาก
3. เกิดความสามัคคีระหว่างน้องใหม่	3.93	.745	มาก
4. มีความรู้สึกผูกพันฉันพี่น้อง	3.85	.812	มาก
5. มีความรู้สึกที่ต้องการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	3.95	.795	มาก
6. เกิดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	3.96	.809	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7. รู้จักการให้อภัย	4.00	.815	มาก
8. มีความอดทน อดกลั้น	4.02	.824	มาก
9. สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมได้	4.11	.777	มาก
10. ได้ทำความรู้จักเพื่อนและรุ่นพี่	4.15	.815	มาก
ด้านที่ควรพัฒนา			
11. เกิดความอับอาย ชื่นแค้น เจ็บใจ	3.03	1.213	ปานกลาง
12. เกิดความกลัวรุ่นพี่	3.15	1.250	ปานกลาง
13. ทำให้ผู้ปกครองเป็นห่วง	2.93	1.219	ปานกลาง
14. ผลกระทบต่อด้านร่างกาย เช่น เจ็บป่วย	3.10	1.231	ปานกลาง
15. ผลกระทบด้านจิตใจ เช่น ความเครียด ความกดดัน	2.89	1.209	ปานกลาง
16. ผลกระทบด้านการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	2.86	1.250	ปานกลาง
17. ผลกระทบด้านการเรียน เช่น หลับในห้องเรียน เข้าห้องเรียนสาย	2.94	1.284	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ดังนี้ ด้านที่เกิดผลดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ได้คะแนนสูงสุดคือ ได้ทำความรู้จักเพื่อนและรุ่นพี่ ($\bar{X}=4.15$) ข้อที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือเกิดความเคารพรุ่นพี่ ($\bar{X}=3.83$) ด้านที่ควรพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยข้อที่ได้คะแนนสูงสุดคือ เกิดความกลัวรุ่นพี่ ($\bar{X}=3.15$) ข้อที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือผลกระทบด้านการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ($\bar{X}=2.86$)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ชาย	187	3.48	.910	0.00*
หญิง	189	3.35	.846	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์โดยภาพรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับ
รูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ จำแนกตามสาขาวิชา

ความคิดเห็น	df	SS	MS	F
Between Groups	40	52.656	1.316	.947
Within Groups	334	464.533	1.391	
Total	374	517.189		

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาวิทยาการ
ข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม และสาขาวิชาวัสดุศาสตร์
อุตสาหกรรม มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา
เกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ จำแนกตามระดับชั้นปี

ความคิดเห็น	df	SS	MS	F
Between Groups	40	81.598	2.040	1.686
Within Groups	334	404.135	1.210	
Total	374	485.733		

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่เรียนในระดับชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 และ ปีที่ 4 มีความคิดเห็น
ต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการประชุมเชียร์และรับน้องใหม่ คณะวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1. ด้านที่สร้างสรรค์ โดยข้อที่ได้คะแนนสูงสุดคือ ได้ทำความรู้จักเพื่อนและรุ่นพี่ นั่นคือกิจกรรมการรับ
น้องของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมมุ่งให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษารุ่นพี่และรุ่นน้อง
นำไปสู่ความสามัคคี ความผูกพัน และความสามัคคี และจากความคิดเห็นในฐานะน้องใหม่พบว่า กิจกรรมที่ผ่าน
มาก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ สนุกผ่อนคลาย ได้ละลายพฤติกรรม เกิดความรักและความเป็นส่วนหนึ่งของคณะ เกิด
ความเคารพรุ่นพี่ เกิดความสามัคคีระหว่างน้องใหม่ มีความรู้สึกผูกพันฉันพี่น้อง มีความรู้สึกที่ต้องการช่วยเหลือ
เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เกิดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้จักการให้อภัย มีความอดทน อดกลั้นสามารถปรับตัวเข้า
กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ท้าพหทัย ศรีดาพันธ์ (2550) พบว่านักศึกษาส่วน
ใหญ่สนับสนุนกิจกรรมการรับน้องใหม่และการประชุมเชียร์ โดยเห็นว่าเป็นการสร้างความประทับใจและความ

ภาคภูมิใจระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง นักศึกษา และสอดคล้องกับ เทอดธิดา ทิพย์รัตน์ และ คณะ (2558) ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินการยอมรับการรับน้องใหม่พบว่า นักศึกษาให้การยอมรับพฤติกรรมการรับน้องใหม่ที่สร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก เน้นเรื่องการเคารพและเชื่อฟังรุ่นพี่ และสอดคล้องกับ ไตรธิดา นุ่นเกลี้ยง (2557) ที่ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและผลกระทบของการจัดกิจกรรมการรับน้องใหม่ และประชุมเชียร์ พบว่านักศึกษาเห็นว่าผลกระทบด้านบวกอยู่ในระดับมาก กล่าวคือกิจกรรมฯ ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และสอดคล้องกับ สิทธิพร เกษจ้อย และ คณะ (2561) ที่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีทัศนคติต่อรูปแบบกิจกรรมรับน้องอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีการจัดรูปแบบและเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน มีการสร้างบรรยากาศให้อบอุ่นระหว่างรุ่นพี่กับน้อง เพื่อทุกคนจะได้รู้จักและคุ้นเคยต่อกันมีกฎระเบียบที่ชัดเจนสามารถใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน มีกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติและเคารพรุ่นพี่โดยอยู่ในกฎระเบียบ และสอดคล้องกับรุ่งอรุณ พรเจริญ และคณะ (2560) ที่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครโดยรวม และในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

2. ด้านที่ควรพัฒนา โดยข้อที่ได้คะแนนสูงสุด คือ เกิดความกลัวรุ่นพี่ และจากความคิดเห็นพบว่า รุ่นพี่ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ทำให้ไม่ชอบการกระทำของรุ่นพี่ ข้อกำหนดเยอะ ไม่ควรบังคับ สถานที่ไม่เอื้ออำนวย มีความกดดันในบางเรื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทของรุ่นพี่ในระบบโซตัสเดิมมีจุดประสงค์ที่ดีงาม ต้องการสร้างความมีระเบียบวินัย การเคารพผู้อาวุโส และสร้างความรักความสามัคคี แต่เมื่อมาสวมบทบาทรุ่นพี่จริงๆ อาจจะ ทำให้คิดว่าเมื่อเป็นรุ่นพี่จะสั่งให้รุ่นน้องทำอะไรก็ได้รุ่นน้องจะต้องทำตามทุกอย่าง เมื่อรุ่นน้องโดนกระทำมากๆ พอได้ขึ้นมาเป็นรุ่นพี่ก็มักจะใช้อำนาจในการแก้แค้น เป็นการทำให้สนองตอบความต้องการของตนเอง โดยหลงลืมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และจุดประสงค์ที่แท้จริงของการรับน้องไป

ทั้งนี้ จากความคิดเห็นทั้งหมดแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมานั้น มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาและส่งเสริมนักศึกษาออกไปเป็นบัณฑิตที่มีความพร้อมทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย และสังคมดังที่ สำเนา ขจรศิลป์ (2535) กล่าวไว้ แต่อาจต้องพัฒนาในส่วนของการนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่แท้จริงเกิดการรับน้องอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ในครั้งต่อไป ควรเป็นการออกแบบจัดกิจกรรมในลักษณะที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของรูปแบบการจัดกิจกรรม รับน้องอย่างสร้างสรรค์ โดยการออกแบบหลายรูปแบบหลายอย่าง แล้วนำกิจกรรมดังกล่าวนำไปใช้จริงกับนักศึกษาเพื่อประเมินหารูปแบบที่เหมาะสมและนำไปพัฒนาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณจากโครงการวิจัยสถาบัน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอบคุณ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- จตุรวัฒน์ ผนังรัมย์. (2557). *การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2556*(รายงานการวิจัย). นครราชสีมา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ชูชีพ เยาวพัฒน์. (2548). *การศึกษาพฤติกรรมการรับน้องใหม่ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมโยธา (ต่อเนื่อง) ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์* อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2552). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย ฉบับปรับปรุง*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจอินเตอร์ โปรเกรสซิฟ.
- ไทรธิกา นุ่นเกลี้ยง. (2557). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและผลกระทบของการจัดกิจกรรมการรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ ของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*(รายงานการวิจัย). สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.
- ทัฬหทัย ศรีดาพันธ์. (2550). *การรับน้องใหม่และประชุมเชียร์: กรณีศึกษานิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง. ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์* ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เทอดธิดา ทิพย์รัตน์, สุนันทา ศรีโสภา และ ณรงค์ ชัยสงเคราะห์. (2558). *การประเมินการยอมรับการรับน้องใหม่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ด้วยการประยุกต์ใช้วิธีไวกอร์และกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- รุ่งอรุณ พรเจริญ นุชนารถ ผ่องพุฒิ และ ทรงสิริ วิชิรานนท์. (2560). *ความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(2), 130-141.
- สิทธิพร เกษจ้อย พระวรชาติ ทะสา และ พระมหาสังจรรย์ ไร่สงวน. (2561). *ความคิดเห็นของนักศึกษาคฤหัสถ์ภาคปกติชั้น ปีที่ 1 ที่มีต่อกิจกรรมรับน้อง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อำเภอเมือง ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2559. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 7(1) , 160-167.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2535). *ความคิดเห็นของนักศึกษาและผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาเกี่ยวกับการประชุมเชียร์ และการต้อนรับน้องใหม่ของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอนแก่น เชียงใหม่ และสงขลานครินทร์. วารสารวิทยาสารเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์*, 13(1), 85 – 95.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

พุทธ พราหมณ์ ฝึ : ความเชื่อและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ณ เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

พิชคุณ อรรถเวหาสกุล^{1*} และ มนต์รี วิวัฒน์สุข²

Received: 12 March 2023 / Revised: 29 April 2023 / Accepted: 1 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความเชื่อของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐาน พุทธ พราหมณ์ ฝึ กับ เทศกาลบูชาเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ การดำเนินการวิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบบทฤษฎีอย่างเป็นระบบ และการลงพื้นที่เพื่อสังเกต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบเก็บข้อมูล ขั้นตอนการวิจัย ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) รวบรวมข้อมูล โดยใช้การวิจัยเอกสาร 2) การลงพื้นที่เพื่อสังเกต 3) วิเคราะห์ข้อมูล 4) ประเมินและนำเสนอ ในการวิจัยครั้งนี้รวบรวมจากเอกสาร บทความภาษาไทย และภาษาอังกฤษ รวม 26 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการไปเทศกาลบูชาเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี คือ ปัจจัยด้านความเชื่อของนักท่องเที่ยว ความเชื่อของนักท่องเที่ยวอยู่บนพื้นฐานความเชื่อเรื่อง พุทธ พราหมณ์ ฝึ ไม่เฉพาะแต่นักท่องเที่ยวไทย แต่ยังรวมไปถึงการหลงใหลของกลุ่มผู้ที่มีความเชื่อศรัทธา ท่องเที่ยวไปเพื่อบูชาเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี การวิจัยนี้ยืนยันปัจจัยความเชื่อดังกล่าวที่มีผลต่อการไปท่องเที่ยวเทศกาลบูชาเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ของนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ บทความวิจัยทำให้เกิดความเข้าใจด้านการศึกษาสังคมศาสตร์ ในการอธิบายเรื่องความเชื่อของคนไทยในปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาสังคมศาสตร์และไทยศึกษาในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: เขาคิชฌกูฏ, พุทธ, พราหมณ์, ฝึ, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

^{1*}นักศึกษานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

E-mail: 65910012@go.buu.ac.th

Buddhism, Brahmanism, Spirit: Beliefs and Cultural Tourism at Khao Khitchakoot National Park, Chanthaburi Province

Pichakoon Auttawechasakoon^{1*} and Montree Wiwasukh²

Abstract

This research article aimed to explain beliefs of Buddhism, Brahmanism and Spirit relate to tourists attending Khao Khitchakoot's worship festival. Chanthaburi Province. This qualitative study was done by carefully looking at documents and relevant secondary documents and going to the site to observe and collect qualitative data. The research process was divided into four steps: 1) Data collection by means of document research, 2) Field observation, 3) Data analysis 4) Evaluation and presentation. A total of 26 articles were selected from Thai and English language articles. The research results revealed that the belief of tourists in Buddhism, Brahmanism and Spirit are essential factor affecting going to the Khao Khitchakoot worship festival in Chanthaburi Province. It can be concluded that the beliefs of ethnic diversity tourists are based on Buddhism, Brahmanism, and Spirit and lead to rituals that are essential factors affecting travelling to the Khao Khitchakoot worship festival in Chanthaburi province of tourists. The implication could be applied to contemporary studies in explaining the beliefs of Thai people today for the benefit of social science research and Thai studies in the future.

Keywords: Kitchakoot National Park, Buddhism, Brahmanism, Spirit, Cultural Tourism

^{1*}Graduate Students, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University

²Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University

*E-mail: 65910012@go.buu.ac.th

บทนำ

การเปลี่ยนวัฒนธรรมให้กลายเป็นธุรกิจการท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา โดยความช่วยเหลือของหน่วยงานของภาครัฐ เช่น กรมศิลปากร หรือ องค์การระดับนานาชาติ เช่น ยูเนสโก เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ของแต่ละพื้นที่ (พระมหาสมปอง ฐานิสโร, 2565) การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ อันส่งผลจิตใจเป็นสำคัญ ซึ่งอาจมีผลพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย และยังเป็นการจูงใจในการแสวงบุญในมิติทางศาสนาและความเชื่อ ประวัติความเป็นมา ความสวยงาม ตลอดจนคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในพื้นที่ของประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ๆ ได้แก่ องค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย และด้านการสนับสนุน ถือเป็นการส่งเสริมให้แต่ละวัดมีศักยภาพ และเพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมในพื้นที่ที่สำคัญ คือ เป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนา และประชาสัมพันธ์วัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาต่อไปในอนาคต (มนชนก จุลสิกขี, 2562) การท่องเที่ยวที่มีปัจจัยเรื่องความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นให้คงอยู่ตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่สืบทอดกันมาช้านาน สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น และจังหวัด ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากแหล่งชุมชนที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมบนพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา มีมรดกทางวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือ พุทธสถานต่าง ๆ มากมาย (นาตยา เกิดเดชา, 2565) ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งให้ความสนใจต่อการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและการเรียนรู้ที่เป็นการเดินทางเพื่อการศึกษาและ แสวงหาคุณค่าทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และ คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม อันเป็นการนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องทั้งแก่ เพื่อนมนุษย์และต่อสิ่งแวดล้อม ในลักษณะที่ ก่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อกันและกัน โดยการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พระครูสุจิน รัตนกร และ บุญเชิด ชำนิศาสตร์, 2558)

ในการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพอาศัยการวิจัยเอกสารร่วมกับการลงพื้นที่โดยการสังเกตและเก็บรวบรวมภาพนิ่ง เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความเชื่อของนักท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานจากความเชื่อเรื่อง พุทธ พราหมณ์ และ ผี ซึ่งมีผลต่อการไปเที่ยวสถานที่สำคัญ ๆ โดยการศึกษาครั้งนี้ เลือกเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เป็นกรณีศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่อง พุทธ พราหมณ์ ผี ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ณ เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัย ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล (Data Collection) โดยการใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Method) จำแนกฐานข้อมูลออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การศึกษาความเชื่อใน พุทธ พราหมณ์ ผี 2) เอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ ศึกษาเอกสารวิชาการ ตำรา อินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำองค์ความรู้ มาสนับสนุนประเด็นในการวิจัย โดยเฉพาะจากฐานข้อมูลของ Thai-Journal Citation Index Centre (TCI), Scopus และ Google Scholar ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือในทางวิชาการ ครอบคลุมแหล่งข้อมูลทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ ทั้งนี้ คำสืบค้นหลัก (Keywords) ที่ใช้ ได้แก่ เขาชีชมภู ที่เผยแพร่ในระหว่าง ปี พ.ศ. 2554 - 2566 ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Collection) ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ถึง 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 สำหรับขั้นตอนที่ 1 พบบทความภาษาไทยที่ถูกเลือกมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 26 บทความ เป็นบทความภาษาไทย 24 บทความ และจากบทความภาษาอังกฤษ 2 บทความ

2. การลงพื้นที่ด้วยตนเองเพื่อทำการสังเกตนักท่องเที่ยว (Field Work and Observations) ทำการบันทึกภาพถ่ายสถานที่ท่องเที่ยว เขาชีชมภู จังหวัดจันทบุรี โดยผู้วิจัยทำการวิจัยภาคสนาม (Field Work) ทำการสังเกต (Observations) ผู้มาท่องเที่ยวและการบริหารจัดการของผู้ดูแลสถานที่ เพื่อนำมาสรุปหาปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางไปท่องเที่ยวที่เขาชีชมภู จังหวัดจันทบุรี ระยะเวลาในการลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลด้วยตนเองเพื่อทำการสังเกตและบันทึกภาพถ่าย และหาข้อมูลเชิงคุณภาพ ในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2566

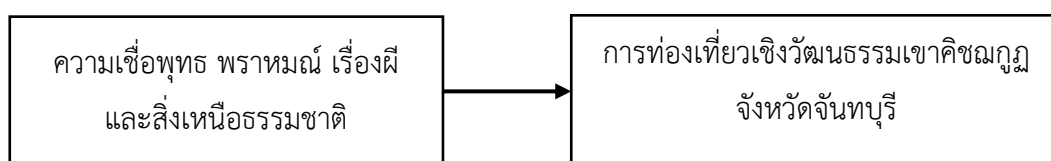
3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Data Analysis) ใช้วิธีการแยกและจัดกลุ่มแบบเป็นระบบ (Cluster Analysis) ตาม 1) ปีที่เผยแพร่งานวิจัยทางสื่อช่องทางต่าง ๆ 2) ประเภทงานวิจัยที่นำมาอ้างอิง 3) เรื่องสอดคล้องกับงานวิจัยในปัจจุบัน 4) วัตถุประสงค์สนับสนุนงานวิจัยในปัจจุบัน 5) วิธีการวิจัยเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในปัจจุบัน 6) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ระยะเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ถึง 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 บทความถูกเลือกเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ถูกนำมาใช้ในการอ้างอิงในส่วนบทนำ และถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกเป็นบทความงานวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภท วิจัยเอกสาร และบทความวิจัย ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต 1) ทำบรรณานุกรม บัญชีรายชื่อ เอกสารและบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวม 24 เรื่อง และ 2) เรียบเรียงข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ร่วมกับการลงพื้นที่เพื่อสังเกต และทำการบันทึกภาพนิ่งและวิดีโอ และนำเสนอข้อค้นพบใหม่ ระยะเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูล 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ถึง 1 มีนาคม พ.ศ. 2566

4. ขั้นประเมินและนำเสนอ (Evaluation and Presentation) โดยนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่อง พุทธ พราหมณ์ ผี ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ณ เขาชีชมภู จังหวัดจันทบุรี และนำเสนอปัจจัยดังกล่าว ระยะเวลาในการประเมินและนำเสนอ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ถึง 15 มีนาคม พ.ศ. 2566

การดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่อง พุทธ พราหมณ์ ผี ที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ณ เขาชีชมภู จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อทำการบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง อาศัยการสังเกตและบันทึกภาพ เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่อง พุทธ พราหมณ์ ผี ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ณ เขาชีชมภู จังหวัดจันทบุรี ตาม

ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของนักท่องเที่ยว สำหรับการศึกษาวิจัยเอกสาร บทความถูกเลือกมาใช้ในการอ้างอิง อาศัยการวิจัยเอกสารเชิงทฤษฎี โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการ สังเกตและบันทึกภาพถ่าย หรือวิดีโอ บทความงานวิจัยเหล่านี้ถูกวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และการลงพื้นที่เพื่อสังเกต แล้วจึงนำเสนอปัจจัยด้านความเชื่อด้านพุทธ พราหมณ์ ฆราวาส การไปเที่ยวเทศกาลบูชาเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ปัจจัยด้านความเชื่อของนักท่องเที่ยว ซึ่งมาจากพื้นฐานความเชื่อด้านพุทธ พราหมณ์ ฆราวาส และสิ่งเหนือ ธรรมชาติ ของคนไทยที่มีผลต่อการไปเที่ยวเทศกาลบูชาเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยนำเสนอปัจจัยเป็น แผนภาพ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามความเชื่อความเชื่อพุทธ พราหมณ์ เรื่อง ผีและสิ่งเหนือธรรมชาติกรณีศึกษา เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

นิยามศัพท์

ความเชื่อ (Beliefs) จากการนิยามความหมายของพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของ “ความเชื่อ” ไว้ว่า การเห็นตามด้วย ความมั่นใจ ความไว้วางใจ การยอมรับ การเชื่อฟัง และพร้อมที่ปฏิบัติตามความเชื่อนั้นโดยไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนในทางพจนานุกรมศัพท์มานุษยวิทยา สำนักบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2561 อธิบาย ทัศนคติความเชื่อ (Cult) หมายถึง การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งประกอบไปด้วย ความเชื่อ พิธีกรรม และแบบแผนปฏิบัติ

ความเชื่อแบบพุทธ (Buddhism) ประเทศไทยได้รับอิทธิพลความเชื่อศาสนาจากอินเดีย โดยการยึดหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตในรูปแบบวิถีความเชื่อทางศาสนา ที่ยึดหลักความเป็นธรรมชาติ ความเข้าใจชีวิตและสรรพสิ่ง แต่ภายหลังศาสนามีความเปลี่ยนแปลงไป โดยการให้ความสำคัญกับวัตถุที่เป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อ การทำบุญ สวดมนต์ ไหว้พระ กลายเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการ และข้อแลกเปลี่ยน ยึดมั่น ถือนั่นที่มากกว่าความเข้าใจคำสอนและหลักธรรมที่ถูกลงไว้ตั้งแต่ต้น (พระชลญาณมุนี ธมมโกชโช, 2563)

ความเชื่อแบบพราหมณ์ (Brahmanism) ในอดีตสังคมไทยได้รับอิทธิพลความเชื่อของศาสนาพราหมณ์อย่างต่อเนื่อง อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ปรากฏอิทธิพลเด่นชัดมาตั้งแต่เมื่อมีการก่อตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี (จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา, 2547) อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์มีความสอดคล้องกับความเชื่อเรื่องผี แต่มีการนับถือเทพเจ้า และพระเจ้า ทั้งที่เกิดขึ้นในอินเดียและไทย รวมถึงเรื่องของความเชื่อจักรวาลวิทยาแบบพราหมณ์และพุทธ ที่อาจมีความเชื่อมโยงต่อโชคชะตาและอิทธิพลเหนือนมนุษย์เป็นต้น (คมกฤษ อยู่เต็กเค่ง, 2561)

ความเชื่อเรื่องผี “ผี” (Spirit or Ghost) เป็นส่วนหนึ่งความเชื่อของคนไทย จึงทำให้บทบาทของผีเข้ามามีบทบาทสำคัญ ซึ่งอาจเป็นตัวกำหนดแบบแผนในการดำเนินชีวิต ผีจึงกลายมาเป็นกฎส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งทำหน้าที่ควบคุมสังคมให้ดำเนินไปตามวิถีความเชื่อ (วิศิธา จันทร์ขำ, 2560)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) มีจุดมุ่งหมายในทางเดียวกัน คือ รูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อการสังเกต การเรียนรู้ และการมีประสบการณ์ร่วม เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งอาจครอบคลุมถึงงานสร้างสรรค์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน (Ratanasuwongchai, 2011) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหมายถึง การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน เพื่อการวางแผนและปฏิบัติการ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในหลากหลายมิติ เช่น ศิลปะ ความงาม ภาษาและการแต่งกาย รูปแบบวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม การบริโภค และความเชื่อ (เสกสรรค์ สนวา และคณะ, 2563) สรุปได้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวด้วยกระบวนการสังเกต การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะ ความงาม ความเชื่อ และรูปแบบวิถีชีวิตของชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ สิ่งสำคัญในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การอนุรักษ์ และพัฒนา เพื่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวในการสร้างมูลค่าจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมยังสามารถดำรงอยู่ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น

ผลการศึกษา

1. ประวัติความเป็นมาของเขาคิชฌกูฏ

พระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏ (พระบาทพลวง) อยู่บริเวณยอดเขาคิชฌกูฏ ตั้งอยู่ที่ตำบลพลวง ตั้งอยู่ที่ตำบลพลวง กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ ห่างจากตัวจังหวัดจันทบุรี ไปทางทิศเหนือประมาณ 40 กิโลเมตร ที่อยู่สูงกว่า 1,050 เมตรจากระดับน้ำทะเล ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏมี “รอยพระพุทธรูป” มีลักษณะเป็นรอยบนหินแผ่นใหญ่ มีรอยลึกประมาณ 2 เมตรกว่า กว้าง 1 เมตร ยาว 2 เมตร ถูกค้นพบที่ยอดเขาพระบาทจากที่ทำการอุทยานเขาคิชฌกูฏราว 4 กิโลเมตร พระครูธรรมสรคุณ ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดกระทิง และเจ้าคณะอำเภอมะขาม ได้กล่าวถึงประวัติเขาคิชฌกูฏ ไว้ว่า เมื่อ พ.ศ. 2397 นายตึงและคณะได้พากันขึ้นไปบนเขาหาไม้กฤษณา ไม้กะลำพักมาขาย เนื่องจากทางขึ้นลำบาก จึงต้องไปพักอยู่บนเขาเป็นเวลาหลายวัน ขณะพักเหนื่อยบนลานหินกว้างใหญ่ เพื่อนของนายตึงคนหนึ่งได้มีการถอนหญ้าเพื่อนำมาเป็นที่รองนอน จึงได้พบพบแหวนขนาดใหญ่ ได้พากันช่วยกันตรวจดูจึงพบหินแผ่นหนึ่ง มีพื้นที่เป็นรอยรูปก้นหอย ต่อมานายตึงและเพื่อนได้นำบุตรชายไปอุปสมบทที่วัดพลับ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี รุ่งขึ้นมีงานเทศกาลปิดรอยพระพุทธรูปจำลอง นายตึงได้ซื้อแผ่นทองคำทองปิดรอยพระพุทธรูป เมื่อปิดแล้วจึงได้กล่าวขึ้นว่ารอยพระพุทธรูปเช่นนี้ทางบ้านผมก็มีเหมือนกัน เนื่องจากมีพระไอยการคำพูดของนายตึงจึงไปเรียนให้เจ้าอาวาสวัดพลับ (หลวงพ่อเพชร) ทราบ ขณะนั้นหลวงพ่อดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี จึงมีการเรียกนายตึงมาเพื่อสอบถาม แล้วพาคณะขึ้นไปพิสูจน์แล้วเป็นความจริง จึงได้ทำการตรวจสอบตามบริเวณนั้น ๆ จากการตรวจสอบพบสิ่งมหัศจรรย์หลายอย่าง ได้แก่ รอยพระพุทธรูปนั้นผ่านทรง

เหยียบจารึกไว้ที่ศิลาแผ่นใหญ่ มีขนาด กว้าง 1 เมตร ยาว 2 เมตร ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของรอยพระพุทธรูปบาทมีหินกลมก้อนหนึ่งซึ่งมีขนาดใหญ่ เรียกกันว่า หินลูกพระบาท "เขาคิซมกฏ" ที่เรียกเช่นนี้ก็เนื่องจากมีชื่อเขาในกรุงราชคฤห์ในประเทศอินเดียลูกหนึ่ง ชื่อว่าเขาคิซมกฏ ซึ่งเขาคิซมกฏอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของกรุงราชคฤห์ประเทศอินเดีย และเคยเป็นสถานที่ประทับของพระพุทธเจ้าในอดีต ภายหลังพระครูธรรมสรคุณมีความดำริชอบได้เสนอใช้ชื่อพระบาทเขาคิซมกฏ (พลวง) เหตุผลเพราะเมืองไทยเป็นเมืองพุทธศาสนาที่มีความเจริญมากกว่าเมืองอื่น ๆ แม้กระทั่งประเทศอินเดีย จึงเห็นควรในการชื่อนี้เพื่อเป็นการระลึกถึงพระบรมศาสดาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (Mcot Digital, 2566)

2. พิธีบวงสรวงเปิดนมัสการพระบาทพลวง

ในทุก ๆ ปีก่อนที่เริ่มเทศกาลแสวงบุญนมัสการพระบาทพลวง จังหวัดจันทบุรี จะมีพิธีกรรมอย่างหนึ่ง คือ พิธีบวงสรวงเปิดนมัสการพระบาทพลวง นิยมทำในวันแรม 14 ค่ำ เดือน 2 โดยพิธีบวงสรวงมีการนำเครื่องบวงสรวงถวายที่รอยพระพุทธรูปบาท แล้วจึงมีพรหมณ์เป็นผู้ทำพิธีกรรมต่าง ๆ โดยการเริ่มต้นด้วยการชุมนุมเทวดา เชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่สถิตอยู่บนเขาพระบาทเป็นสักขีพยานรับเครื่องสังเวยที่นำมาทำพิธีครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยปกป้องอภิบาลรักษาผู้ที่มานมัสการให้พ้นจากอันตรายที่อาจจะเกิดจากสัตว์ร้าย การเดินทาง การปฏิบัติธรรม ตลอดจนช่วย دلจิตผู้ที่ไม่ดี ผู้กระทำความชั่วไม่ยอมกลับใจ (Mcot Digital, 2566) การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย การท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบ และมีความสัมพันธ์กับชุมชน คือ ปัจจัยที่นำไปสู่การท่องเที่ยวโดยให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เพื่อพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ และทำให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน (อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ ธนัสภา โรจนตระกูล, 2565)

ดังนั้นชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและศาสนา โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเขาคิซมกฏ ได้แก่ ปัจจัยด้านความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับ พุทธ พรหมณ์ และผี

3. ปัจจัยด้านความเชื่อและวัฒนธรรม

ความเชื่อ ถูกอธิบายได้หลายมิติ ความเชื่อนั้นมีพื้นฐานมาจากสมาชิก หรือ กลุ่มคน ที่มีความเชื่อในเรื่องนั้นเหมือนกัน หรือมีความเชื่อเฉพาะเจาะจง หากอธิบายทางมิติทางวัฒนธรรม ความเชื่อถือเป็นทรัพย์สินทางสังคมของความรู้ที่มีพื้นฐานจากความเชื่อของคนที่อยู่ล้อมรอบคน ๆ นั้น หากจะกล่าวถึงความเชื่อของคนไทยในยุคปัจจุบัน พบว่าความเชื่อที่เกี่ยวกับศาสนาของคนไทยที่มีรากฐานมาจากเชื่อเรื่องผี เชื่อบรรพบุรุษ เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเทพเจ้า นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ซึ่งถือเป็นแนวคิดหลักตามความเชื่อของชาวตะวันออก (Osterholm, 2010) ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และประเพณี ได้กลายเป็นทุนที่สำคัญของการท่องเที่ยวตามกระแสโลกาภิวัตน์ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ก่อให้เกิดกระแสภูมิภาคนิยมให้แต่ละที่มีวัฒนธรรมที่โดดเด่น ในเวลาต่อมาได้มีการเอาทุนทางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และ ประเพณีในฐานะอัตลักษณ์ของประเทศให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการท่องเที่ยวพร้อมทั้งใช้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองเป็นประเด็น ตลาดสินค้าเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (พรณวดี พลสิทธิ์, 2561)

3.1 ปัจจัยด้านความเชื่อเรื่องพิธีกรรมและการบูชาที่มีอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ

ความเชื่อบนพื้นฐานการนับถือศาสนาและผีมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ เทพเจ้า และผีบรรพบุรุษ พบในหลักของพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อเรื่องสวรรค์ นรก ก็อยู่บนพื้นฐานตามหลักความเชื่อของศาสนาพุทธ พราหมณ์ และ ผี (ปารมีตา นิสสะ, 2564) ความเชื่อด้านพิธีกรรมแฝงมักพบได้ในคนไทยที่เชื่อในพระพุทธศาสนา ความเชื่อเกิดจากความคาดหวังให้การขอพรประสบความสำเร็จ พิธีกรรมแฝงพบได้บ่อยในศาสนาพุทธ พบว่า ส่วนใหญ่พรที่ขอไปนั้นไม่ประสบความสำเร็จเลย พิธีกรรมแฝงที่เคยเข้าร่วมส่วนใหญ่ คือเคยทำพิธีถวายตุ๊กเงินตุ๊กทอง สิ่งที่ยืมขอพรเวลาเข้าร่วมพิธีกรรมแฝง ส่วนใหญ่ คือ ขอให้มีความสุขในในเรื่องของความสำเร็จที่ได้รับจากพิธีกรรมแฝงส่วนใหญ่ คือ ไม่ประสบความสำเร็จเลย เหตุการณ์ที่ทำให้ต้องเข้าร่วมพิธีกรรมแฝง ส่วนใหญ่เข้าร่วมตามประเพณีเท่านั้น เวลาที่เข้าร่วมพิธีกรรมแฝงส่วนใหญ่ทำเพื่อตนเอง (พัสกร อุ่นภาส และคณะ, 2559) ความเชื่อมีผลด้านจิตใจ ความเชื่อมักเกิดจากกระบวนการเชิงพุทธสันติวิธี และหลักจิตวิทยาสังคมมาช่วยในการสังเคราะห์ คนไทยนอกจากจะนับถือพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่น ๆ แล้ว ยังมีความเชื่อเรื่องผี วิญญาณ ไสยศาสตร์ โชคลาง อาถรรพ์ เทพเจ้า บุญ บาป กรรม สิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ ฯลฯ ซึ่งความเชื่อต่าง ๆ เหล่านี้มีมาตั้งแต่อดีตและผ่านการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน และในการดำเนินชีวิตของคนไทย ใ้ไข่วัดเจดียได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการระลึกถึงความสำเร็จของชีวิต ที่มีผลกระทบด้านความรู้สึกทางจิตใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ทั้งหมดเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจ เพราะเชื่อว่าสามารถบันดาลให้ตนมีความสุขในชีวิตปัจจุบัน หรืออนาคต ดังนั้น วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) เป็นวัดที่มุ่งเน้นด้านการพัฒนาจิตใจและปัญญา โดยเน้นคุณลักษณะหรือปัจจัยภายใน เพราะไอ้ไข่เป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจ การเพิ่มสถานที่ปฏิบัติธรรมควบคู่กันไป และมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม เพื่อเพิ่มแนวทางแห่งความสำเร็จให้แก่ชีวิต ตลอดทั้งเป็นการสะสมบุญให้กับตัวเอง ซึ่งการบูชาไอ้ไข่ถือเป็นการส่งเสริมหลักในการเผยแพร่ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้เป็นอย่างดี (พระมหามันสิริฐิตธมโม, 2564)

3.2 ปัจจัยด้านความเชื่อเรื่องพิธีกรรมและการบูชาที่มีอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์

ความเชื่อทางศาสนาพุทธ และความเชื่อตามศาสนาพราหมณ์ บางครั้งแยกจากกันยาก ตัวอย่าง เช่น กุ๋บ้านเมย อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น อดีตถูกสร้างขึ้น เพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อทางศาสนา ในสมัยพระเจ้าสุริยวงษ์ที่ 1 การเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมเกิดขึ้นเนื่องจาก ความเชื่อที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อตามหลักศาสนา อิทธิพลการปกครองของกษัตริย์ คือ สร้างขึ้นด้วยความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์แล้วจึงพลวัตเป็นความเชื่อของชุมชน ที่มาจากศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ (จักรกฤษณ์ กองเกิด และ สกาวเดือน ชารธรรม , 2564) คติความเชื่อเรื่อง พระศิวะได้ปรับเปลี่ยนเรื่อยมาตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง จนทำให้คติความเชื่อเรื่องพระศิวะในปัจจุบันมีความหลากหลายแตกต่างกันตามสถานที่ประกอบ พิธีกรรม ทั้งนี้ยังเกิดคติความเชื่อเรื่องพระศิวะใหม่ ๆ ขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจ แสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติของพระศิวะสามารถเปลี่ยนแปลง หรือเกิดขึ้นได้ใหม่ตามความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้คนในสังคม (ธีระนันท์ วิชัยดิษฐ์, 2558) นอกจากนี้ความเชื่อเรื่องพระพิฆเนศวรก็เป็นความเชื่อตามหลักศาสนาพราหมณ์ เช่นกัน พฤติกรรมการบูชาพระพิฆเนศวรของนักศึกษาศิลปากร ซึ่งเป็นนักศึกษาด้านศิลปะ มี

วัตถุประสงค์เพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต การบูชาพระพิฆเนศวร โดยเฉลี่ยของนักศึกษา คือ เดือนละครั้ง สิ่งที่น่ามาบูชาพระพิฆเนศวรส่วนใหญ่ คือ ดอกไม้ และพวงมาลัย ทั้งนี้ นักศึกษามักขอพรจากพระพิฆเนศวรเรื่องการเรียนมากที่สุด สิ่งที่น่ามาแก้บน คือ ถวายดอกไม้และพวงมาลัย การบูชาพระพิฆเนศวรถูกถ่ายทอดจากจากสถาบัน เพราะเชื่อว่า พระพิฆเนศวรเป็นเทพแห่งความสำเร็จ (ประสพชัย พลุนนท์ และ กานติมา วิริยวุฒิไกร, 2554)

3.3 ปัจจัยด้านความเชื่อเรื่องพิธีกรรมและการบูชาที่มีอิทธิพลมาจากความเชื่อเรื่องผี และสิ่งเหนือธรรมชาติ

คติความเชื่อในการดำเนินชีวิตของคนไทย ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ประกอบด้วยความเชื่อในหลายมิติ เช่น (1) ความเชื่อที่สืบทอดมาจนกลายเป็นประเพณี (2) มีความเชื่อในเรื่องวิญญาณบรรพบุรุษ (3) ความเชื่อในเทพเจ้า และ (4) ความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ การบูชากราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนในชุมชนเกิดจากคนเหล่านี้เชื่อว่ามีบางอย่างคอยคุ้มครองอยู่ ความเชื่อจึงเกิดจากสภาวะที่บุคคลให้ความมั่นใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่มองเห็นและสิ่งที่มองไม่เห็น ซึ่งเป็นอำนาจลึกลับที่มีผลทำให้มนุษย์ได้รับผลกระทบปัจจุบันจึงมีพิธีกรรมต่างๆ เพื่อบูชาเช่นสรวงวิญญูณ หรือ ผี (สุทัศน์ ประทุมแก้ว, พระวีระพงษ์ โคษา และ จักรกฤษ ทองมี, 2563) ความเชื่อของคนไทย บางครั้งเกิดจากปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้นำท้องถิ่นและสมาชิกภายในครอบครัว โดยการสืบทอดประเพณีความสำคัญ และคุณค่าทางสังคมและทางจิตใจที่มีในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนนั้น ๆ เป็นพิธีกรรม ตัวอย่างเช่น ชาวศรีสะเกษที่มีเชื้อสายกูย (เยอ) มีความเชื่อในการพึ่งพาสิ่งลี้ลับของธรรมชาติในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะวิญญูณของบรรพบุรุษ เทวดาที่อยู่บนฟ้าเพื่อขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้ดวงวิญญูณบรรพบุรุษปกปักรักษา ผ่านร่างทรงของแม่สะเองหรือการแก้บนที่ทำไว้เมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วย หรือเมื่อมีเหตุสำคัญ ที่ต้องอาศัยกำลังใจจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสมัครสมานสามัคคีของชาวบ้าน ปลุกฝังคุณธรรมให้ลูกหลานรู้จักเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ ปฏิบัติตามประเพณีที่ดั่งงามต่อไป (พระอธิการสมภาร นิภาธโร และ คณะ, 2563)

4. อิทธิพลต่อการส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านความเชื่อเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การรับรู้คุณค่า มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีการรับรู้คุณค่าของสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากที่สุด นอกจากนี้ภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็เป็นปัจจัยสำคัญเช่นเดียวกัน (วรทยา ธนศิลป์, 2562) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อชุมชน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) นโยบายภาครัฐมีอิทธิพลโดยรวมต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 3) แนวทางการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยมุ่งเป้าไปยังต้นทุนที่เป็นจุดแข็งของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในความเป็นมรดกโลก การสร้างการรับรู้ ความรู้ความเข้าใจและปลุกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่ง

โบราณสถาน และพัฒนาเส้นทางคมนาคมในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัย (ดำเกิง อัครสุนทรางกูร, 2562)

5. แนวคิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Syncretism)

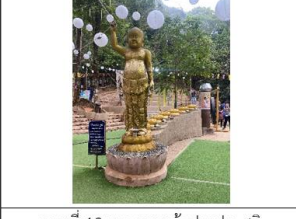
แนวคิดการผสมผสานความเชื่อกับองค์ประกอบทางวัฒนธรรมอื่น ๆ (Syncretism) เป็นกระบวนการที่ศาสนาแพร่กระจายไปในที่ต่าง ๆ และเกิดการผสมผสานกับความเชื่อท้องถิ่น ทำให้ความหมายของศาสนานั้นมีการเปลี่ยนหรือแปรรูปไปในแง่มุมของศาสนศึกษาและเทววิทยา ก่อนครั้งหลังของศตวรรษที่ 20 แนวคิดนี้จึงสื่อนัยยะเชิงลบ เนื่องจากถือว่าคำสอนในศาสนาตั้งเดิมเป็นความจริงแท้และไม่ต้องการให้มีการปนเปื้อนกับสิ่งอื่น กระบวนการผสมผสานดังกล่าวเกิดขึ้นกับทุกศาสนาและระบบความเชื่อ การผสมผสานมีทั้งการผสมผสานกับความเชื่อ หรือศาสนาของท้องถิ่นนั้น ๆ หรือการผสมผสานกับ องค์ประกอบทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาจมีใช้ศาสนา ก็ได้ ลักษณะเช่นนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation) (กนกวรรณ สุทธิพร, 2557)

6. ผลจากการลงพื้นที่เพื่อสังเกตเขาชีมณู

การเดินทางขึ้นสู่เขาชีมณู จังหวัดจันทบุรี วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 10.00 น. ออกเดินทางจากมหาวิทยาลัยบูรพา มุ่งหน้าสู่จังหวัดระยอง ตามทางหลวงหมายเลข 344 จนถึงแยกเลี้ยวเมืองแกลง เพื่อเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 3648 เดินทางต่อจนถึงทางหลวงหมายเลข 3 ถนนสุขุมวิท มุ่งหน้าสู่จังหวัดจันทบุรี ต่อจากนั้นเดินทางบนทางหลวงหมายเลข 3 ถนนสุขุมวิท จนถึงแยกห้วยสะทอน เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนหลวงหมายเลข 3322 หลังจากนั้นจะมีป้ายบอกทางเพื่อเลี้ยวซ้ายมุ่งหน้าสู่วัดกระทิง เมื่อถึงวัดกระทิงจะมีลานจอดรถ และจุดจำหน่ายตั๋วเพื่อนั่งรถบริการนักท่องเที่ยวขึ้นเขาชีมณู อัตราค่าบริการไปกลับ ราคา 200 บาทต่อคน โดยการขึ้นรถสามารถเลือกได้ว่าจะขึ้นรถที่วัดกระทิง หรือวัดพลวง โดยวัดพลวงจะมีเที่ยวรถให้บริการมากกว่า แต่ครั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกใช้บริการรถโดยสารที่วัดกระทิงเพื่อเดินทางต่อไปยังเขาชีมณู เนื่องจากอุทยานไม่อนุญาตให้นำรถยนต์ส่วนบุคคลขึ้นไปยังอุทยาน สาเหตุเนื่องจากเส้นทางเขาชีมณูมีความอันตราย ต้องอาศัยชาวบ้านที่มีความคุ้นชินกับเส้นทางเป็นพิเศษ ถนนบางช่วงค่อนข้างแคบ ทั้งนี้เมื่อขึ้นไปถึงบนเขา สถานที่จอดรถมีไม่เพียงพอสำหรับรถของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทุก ๆ ปีจะมีนักท่องเที่ยวที่ศรัทธาเขาชีมณูต้องการเดินทางมาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์ที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมามากกว่า 30,000 รายต่อวัน โดยทางอุทยานได้เปิดให้นักท่องเที่ยวสามารถขึ้นไปสักการะบูชาบนเขาชีมณูได้ตลอด 24 ชั่วโมง แต่ระยะเวลาในการเปิดเขาชีมณูเปิดตั้งแต่วันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2566 เมื่อถึงจุดรับส่งนักท่องเที่ยวบนเขาชีมณู ผู้ศึกษาได้ทำการลงสำรวจ ณ จุดต่าง ๆ ตั้งแต่ทางขึ้นเขาเพื่อทำการจดบันทึกการสังเกตและบันทึกภาพ จนแล้วเสร็จจึงได้ลงจากเขา โดยได้ลงจากเขาจนถึงจุดรับส่งรถโดยสารในเวลา 19.00 น. เพื่อเดินทางไปวัดกระทิง และใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทางกลับมหาวิทยาลัยบูรพา จนถึงที่หมายในเวลา 23.00 น. โดยประมาณ

ภาพถ่ายที่ได้ทำการบันทึกจากการลงพื้นที่เพื่อสังเกต ณ เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2566 บันทึกโดย พิชคุณ อรรถเวชาสกุล

			
ภาพที่ 1 พระพุทธรูป ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 2 พระแม่ธรณี ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 3 พระแม่ธรณี ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 4 ผ้าป่าลอยฟ้า ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)
			
ภาพที่ 5 ดอกดาวเรืองเครื่องเซ่นไหว้ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 6 ถุงทรายสำหรับนำขึ้นโปดวาย ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 7 ท้าวเวสสุวรรณ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 8 พระแม่ธรณี ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)
			
ภาพที่ 9 พระพุทธรูปยืน / พระไสยาสน์ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 10 พระพุทธรูป ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 11 พระศรีอริยเมตไตรย ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 12 ท้าวเวสสุวรรณกายสีเขียว ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)
			
ภาพที่ 13 พระพุทธรูปเจ้าปางประสูติ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 14 หลวงปู่เขียน ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 15 การใช้เหรียญสืบทอดพระเครื่อง ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 16 พระเจ้าปางประทานพร ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)
			
ภาพที่ 17 พระพุทธรูปปางลีลา ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 18 พระศรีอริยเมตไตรย ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 19 พญาศรีสัตนาคราช ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)	ภาพที่ 20 พระภิกษุสงฆ์ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชาสกุล, 12.03.2566)

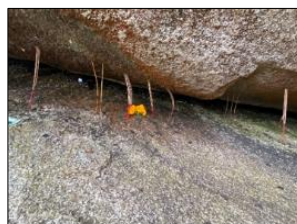
			
ภาพที่ 21 พระพุทธรูปปางประจักษ์เกิด ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 22 เจ้าพ่อเสือใหญ่ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566 เวลา 16:18)	ภาพที่ 23 รอยเท้าเจ้าพ่อเสือใหญ่ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 24 พระพิฆเนศ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)
			
ภาพที่ 25 พระพรหมณ์ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 26 ไม่ปรากฏชื่อ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 27 การใช้เหรียญติดเสี้ยนทราย ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 28 ท้าวเวสสุวรรณ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)
			
ภาพที่ 29 พระเจ้าตากสินมหาราช ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 30 พระพุทธรูปปางลีลา ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 31 พระพุทธเจ้าปางประทานพร ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 32 เกจิอาจารย์ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)
			
ภาพที่ 33 การบวชชีพราหมณ์ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 34 พระพุทธชินราช ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 35 ท้าวเวสสุวรรณสีแดง ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 36 ท้าวเวสสุวรรณสีเขียว ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)
			
ภาพที่ 37 ม้องนักษัตร ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 38 พระพุทธเจ้าปางประสูติ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 39 หินขนาดใหญ่ ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)	ภาพที่ 40 รอยพระพุทธบาทจำลอง ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)

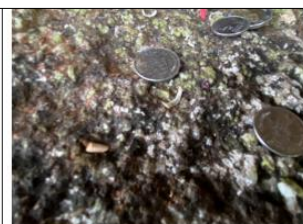
ภาพที่ 41 รอยพระพุทธรูป
ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
(พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)

ภาพที่ 42 พระพุทธรูปปางยืนประทานพร
ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
(พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)

ภาพที่ 43 ความเชื่อ การใช้ธูปคำหั้น
ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
(พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)

ภาพที่ 44 ความเชื่อ การตัดเล็บ
ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
(พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)

ภาพที่ 45 เขาคิชฌกูฏ
ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
(พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)

ภาพที่ 46 พระสวลี
ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
(พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)

ภาพที่ 47 พระพรหมณ์
ที่ตั้ง : เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
(พิชคุณ อรรถเวชสากล, 12.03.2566)

ตารางที่ 1 ตารางสังเคราะห์ความเชื่อจากการลงพื้นที่สังเกต

ตารางสังเคราะห์ความเชื่อจากการลงพื้นที่สังเกต					
ภาพที่	ความเชื่อแบบพุทธ	ความเชื่อแบบพราหมณ์	ความเชื่อแบบผี	ความเชื่อแบบจีน	ความเชื่ออื่น ๆ
1	✓				
2	✓	✓			
3	✓	✓			
4	✓				
5		✓			
6	✓				
7	✓				
8	✓	✓			
9	✓				
10	✓				
11	✓				
12	✓				
13	✓				
14	✓				
15	✓				
16	✓				
17	✓				
18	✓				
19	✓	✓			
20	✓				
21	✓				
22			✓		
23			✓		
24		✓			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตารางสังเคราะห์ความเชื่อจากการลงพื้นที่สังเกต					
ภาพที่	ความเชื่อแบบพุทธ	ความเชื่อแบบพราหมณ์	ความเชื่อแบบผี	ความเชื่อแบบจีน	ความเชื่ออื่น ๆ
25		✓			
26					✓
27		✓			
28	✓				
29			✓		
30	✓				
31	✓				
32	✓				
33	✓	✓			
34	✓				
35	✓				
36	✓				
37				✓	
38	✓				
39					✓
40	✓				
41	✓				
42	✓				
43		✓			
44		✓			
45	✓				
46	✓				
47		✓			

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์ความเชื่อจากการลงพื้นที่สังเกต สรุปได้ว่า

ความเชื่อแบบพุทธ มีทั้งหมด 35 รายการ ได้แก่ รูปภาพรายการที่ 1,2,3,4,6,7,8,9,10,11,12,13,14, 15,16,17,18,19,20,21,28,30,31,32,33,34,35,36,38,40,41,42,45 และ 46

ความเชื่อแบบพราหมณ์-ฮินดู มีทั้งหมด 12 รายการ ได้แก่ รูปภาพรายการที่ 2,3,5,8,19,24,25,27, 33,43,44 และ 47

ความเชื่อแบบผี มีทั้งหมด 3 รายการ ได้แก่ รายการรูปภาพที่ 22,23 และ 29

ความเชื่อแบบจีน มีทั้งหมด 1 รายการ ได้แก่ รูปภาพรายการที่ 37

ความเชื่อแบบอื่น ๆ มีทั้งหมด 2 รายการ ได้แก่ รูปภาพรายการที่ 26 และ 39

กล่าวโดยสรุปจากการลงพื้นที่สังเกต คือ บนเขาคิชฌกูฏ มีวัดคู่แห่งความเชื่อ อันดับที่ 1 คือ ความเชื่อในแบบพุทธ โดยจำนวนมากถึง 35 รายการ อันดับที่ 2 คือ ความเชื่อในแบบพราหมณ์-ฮินดู มีจำนวน 12 รายการ อันดับที่ 3 คือ ความเชื่อในแบบผี มีจำนวน 3 รายการ อันดับที่ 4 คือ ความเชื่อแบบอื่น ๆ มีจำนวน 2 รายการ และอันดับน้อยที่สุด คือความเชื่อในแบบจีน มีจำนวน 1 รายการ จากข้อสังเกตบนนี้อาจกล่าวได้ว่า คนไทยที่ไป

สักการะบูชาที่เขาคิชฌกูฏยังนิยมให้ความสำคัญต่อความเชื่อแบบพุทธ ตามคติความเชื่อแบบพุทธศาสนา และเรียงลำดับความนิยมตามความสำคัญไปตามลำดับ คนส่วนใหญ่เดินทางไปเขาคิชฌกูฏ เพื่อตอบสนองความต้องการบรรลุผลตามที่ได้ขอพร เมื่อสำเร็จคนเหล่านั้นจะกลับมาอีกครั้ง พื้นที่แห่งนี้เต็มไปด้วยความเชื่อ ความศรัทธา ความคาดหวัง เกิดการรวมกลุ่มคนที่มีความหลากหลายตามคติความเชื่อทางศาสนา และได้เข้ามาเพื่อบรรลุในวัตถุประสงค์เดียวกัน จากคนหลายวัฒนธรรมผสมผสาน มีการประนีประนอมที่ทำให้ทุกคนสามารถมีที่ยืนในสังคม ต่างคนต่างความคิด ต่างความเชื่อ ต่างที่มา แต่ยังอยู่บนพื้นฐานของคติความเชื่อ ทั้งพุทธ พราหมณ์ และผี ที่หลอมรวมผสมผสานทางวัฒนธรรมได้อย่างลงตัว

อภิปรายผล

1. งานวิจัยนี้สนับสนุนงานวิจัยของ พระมหาสมปอง ฐานิสฺสโร (2565) ที่กล่าวถึง การเปลี่ยนวัฒนธรรมมีความสำคัญ เพราะสามารถทำรายได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา โดยความช่วยเหลือของหน่วยงานของภาครัฐ เช่น กรมศิลปากร หรือองค์กรระดับนานาชาติ เช่น ยูเนสโก เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ของแต่ละพื้นที่ และสนับสนุนงานวิจัยของ มนชนก จุลสิกข์ (2562) เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ และส่งผลด้านจิตใจในทางบวก ซึ่งอาจมีผลด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการจูงใจในการแสวงบุญบนพื้นฐานความเชื่อทางศาสนา ทั้งนี้ประวัติความเป็นมา และความสวยงาม มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในสถานที่ท่องเที่ยวประกอบด้วยองค์ประกอบ สำคัญ ๆ ได้แก่ องค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย และด้านการสนับสนุน ถือเป็นการส่งเสริมให้แต่ละวัดมีศักยภาพและเพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมในพื้นที่และที่สำคัญ คือ เป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนา และประชาสัมพันธ์วัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาต่อไปในอนาคต

งานวิจัยครั้งนี้ สนับสนุนงานวิจัยของ นาทยา เกิดเดชา (2565) ที่กล่าวถึง การท่องเที่ยวที่มีปัจจัยเรื่องความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นให้คงอยู่ตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่สืบทอดกันมาช้านาน นอกจากนี้ยังสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่นและจังหวัด ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากแหล่งชุมชนที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมบนพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา มีมรดกทางวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือพุทธสถานต่าง ๆ มากมาย งานวิจัยนี้สนับสนุนงานวิจัยของ พระครูสุจิน รัตนากร และ บุญเชิด ชำนิศาสตร์ (2558) เนื่องจากปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งให้ความสนใจต่อการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและการเรียนรู้ที่เป็นการเดินทางเพื่อการศึกษาศึกษาและแสวงหาคูณค่าทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และ คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม อันเป็นการนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องทั้งแก่เพื่อนมนุษย์และต่อสิ่งแวดล้อม ในลักษณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อกันและกัน โดยการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. ปัจจัยด้านความเชื่อ และวัฒนธรรม สนับสนุนงานวิจัยของ Osterholm (2010) ที่กล่าวถึง ความเชื่อ (Beliefs) ว่ามีพื้นฐานมาจากสมาชิก หรือกลุ่มคนที่มีความเชื่อในเรื่องนั้นเหมือน ๆ กัน หากอธิบายทางมิติทางวัฒนธรรม ความเชื่อถือเป็นทรัพย์สินทางสังคมของความรู้ ความเชื่อของชาวตะวันออก รวมถึงคนไทยมีความเชื่อบนพื้นฐานของศาสนาพุทธที่มีรากฐานมาจากเชื่อเรื่องผี เชื่อบรรพบุรุษ เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเทพเจ้า นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์

2.1 ปัจจัยด้านความเชื่อเรื่องพิธีกรรมและการบูชาที่มีอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ

งานวิจัยนี้สนับสนุนบทความของ ปารมิตา นิสสะ (2564) ที่กล่าวว่า ความเชื่อบนพื้นฐานการนับถือศาสนา มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ นอกจากนี้ความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ เทพเจ้าและผีบรรพบุรุษ พบในหลักของพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อเรื่อง สวรรค์ นรก ก็อยู่บนพื้นฐานตามหลักความเชื่อของศาสนาพุทธ พราหมณ์ และ ผี และสนับสนุน พัศกร อุ่นกาศ และ คณะ (2559) ว่าความเชื่อด้านพิธีกรรมแฝงมักพบได้ในคนไทยที่เชื่อในพุทธศาสนา ความเชื่อเกิดจากความคาดหวังให้การขอพรประสบความสำเร็จ พิธีกรรมแฝงพบได้บ่อยในศาสนาพุทธ พบว่า ส่วนใหญ่พรที่ขอไปนั้นไม่ประสบความสำเร็จเลย พิธีกรรมแฝงที่เคยเข้าร่วมส่วนใหญ่ คือ เคยทำพิธีถวายตุ๊กเงินตุ๊กทอง สิ่งที่ยืมขอพรเวลาเข้าร่วมพิธีกรรมแฝง ส่วนใหญ่ คือ ขอให้มีความสุขภาพดี ในเรื่องของความสำเร็จที่ได้รับจากพิธีกรรมแฝงส่วนใหญ่ คือ ไม่ประสบความสำเร็จเลย เหตุการณ์ที่ทำให้ต้องเข้าร่วมพิธีกรรมแฝง ส่วนใหญ่เข้าร่วมตามประเพณีเท่านั้น เวลาที่เข้าร่วมพิธีกรรมแฝงส่วนใหญ่ทำเพื่อตนเอง

งานวิจัยนี้สนับสนุน บทความของ พระมหามานัสวี ฐิตธมโม (2564) เนื่องจากความเชื่อมีผลด้านจิตใจ ความเชื่อมักเกิดจากกระบวนการเชิงพุทธสันติวิธีและหลักจิตวิทยาสังคม มาช่วยในการสังเคราะห์ คนไทยนอกจากจะนับถือพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ แล้ว ยังมีความเชื่อเรื่องผี วิญญาณ ไสยศาสตร์ โชคลาง อาถรรพ์ เทพเจ้าบุญ บาป กรรม สิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ ฯลฯ ซึ่งความเชื่อต่าง ๆ เหล่านี้มีมาตั้งแต่อดีตและผ่านการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน และในการดำเนินชีวิตของคนไทย ไหว้เจ้าเจตีย์ ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการระลึกถึงความสำเร็จของชีวิต ที่มีผลกระทบด้านความรู้สึกทางจิตใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ทั้งหมดเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจ เพราะเชื่อว่าสามารถบันดาลให้ตนมีความสุขในชีวิตปัจจุบัน หรืออนาคต ดังนั้น วัดเจตีย์ (ไผ่ไข่) เป็นวัดที่มุ่งเน้นด้านการพัฒนาจิตใจและปัญญา โดยเน้นคุณลักษณะหรือปัจจัยภายใน เพราะ ไผ่ไข่ เป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจ การเพิ่มสถานที่ปฏิบัติธรรมควบคู่กันไป และมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม เพื่อเพิ่มแนวทางแห่งความสำเร็จให้แก่ชีวิต ตลอดทั้งเป็นการสะสมบุญให้กับตัวเอง ซึ่งการบูชาไผ่ไข่ถือเป็นการส่งเสริมหลักในการเผยแผ่ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้เป็นอย่างดี

2.2 ปัจจัยด้านความเชื่อเรื่องพิธีกรรมและการบูชาที่มีอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์

งานวิจัยนี้สนับสนุน งานวิจัยของจักรกฤษณ์ กองเกิด และ สกาวเดือน ชำธรรม (2564) ที่กล่าวถึงความเชื่อเรื่องพิธีกรรมและการบูชาที่มีอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาพุทธ และความเชื่อตามศาสนาพราหมณ์ บางครั้งแยกจากกันยาก ตัวอย่างเช่น กุ๋บ้านเมย อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น อดีตถูกสร้างขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อทางศาสนาในสมัยพระเจ้าสุริยวงษ์ที่ 1 การเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมเกิดขึ้นเนื่องจาก ความเชื่อที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อตามหลักศาสนา อิทธิพลการ

ปกครองของกษัตริย์ คือ สร้างขึ้นด้วยความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์แล้วจึงพลวัตเป็นความเชื่อของชุมชน ที่มาจากศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ และสนับสนุน อีระนันท์ วิชัยดิษฐ์ (2558) เนื่องจากคติความเชื่อเรื่อง พระศิวะได้ปรับเปลี่ยนเรื่อยมาตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง จนทำให้คติความเชื่อเรื่องพระศิวะในปัจจุบันมีความหลากหลายแตกต่างกันตาม สถานที่ประกอบพิธีกรรม ทั้งนี้ยังเกิดคติความเชื่อเรื่องพระศิวะใหม่ ๆ ขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจ แสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติของพระศิวะสามารถเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นได้ใหม่ตามความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้คนในสังคม

นอกจากนี้ยังสนับสนุน งานวิจัยของ ประสพชัย พลุนนท์ และ กานติมา วิริยวุฒิ ไกร (2554) ซึ่งเป็นความเชื่อตามหลักศาสนาพราหมณ์ ความเชื่อเรื่อง พระพระพิฆเนศวรก็เป็นความเชื่อตามหลักศาสนาพราหมณ์ เช่นกัน พฤติกรรมการบูชาพระพิฆเนศวรของนักศึกษาศิลปากร ซึ่งเป็นนักศึกษาด้านศิลปะ มีวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต การบูชาพระพิฆเนศวร โดยเฉลี่ยของนักศึกษา คือ เดือนละครั้ง สิ่งที่น่ามาบูชาพระพิฆเนศวรส่วนใหญ่คือ ดอกไม้ และพวงมาลัย ทั้งนี้ นักศึกษามักขอพรจากพระพิฆเนศวรเรื่องการเรียนมากที่สุด สิ่งที่น่ามาแก้บน คือ ถวายดอกไม้และพวงมาลัย การบูชาพระพิฆเนศวรถูกถ่ายทอดจากจากสถาบัน เพราะเชื่อว่า พระพิฆเนศวรเป็นเทพแห่งความสำเร็จ

2.3 ปัจจัยด้านความเชื่อเรื่องพิธีกรรมและการบูชาที่มีอิทธิพลมาจากความเชื่อเรื่องผี และสิ่งเหนือธรรมชาติ

งานวิจัยนี้สนับสนุน บทความของ สุทัศน์ ประทุมแก้ว พระวีระพงษ์ โคษา และ จักรกฤษ ทองมี (2563) ที่กล่าวถึงคติความเชื่อในการดำเนินชีวิตของคนไทย ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ประกอบด้วย ความเชื่อในหลายมิติ เช่น (1) ความเชื่อที่สืบทอดมาจนกลายเป็นประเพณี (2) มีความเชื่อในเรื่องวิญญาณบรรพบุรุษ (3) ความเชื่อในเทพเจ้า และ (4) ความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ การบูชากราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนในชุมชน เกิดจากคนเหล่านี้เชื่อว่ามีบางอย่างคอยคุ้มครองอยู่ ความเชื่อจึงเกิดจากสภาวะที่บุคคลให้ความมั่นใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่มองเห็นและสิ่งที่มองไม่เห็น ซึ่งเป็นอำนาจลึกลับที่มีผลทำให้มนุษย์ได้รับผลกระทบ ปัจจุบันจึงมีพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อบูชาเช่นสรวงวิญญาณ หรือ ผี และสนับสนุนงานวิจัยของ พระอธิการสมภาร นิภาโร และ คณะ (2563) เรื่อง ความเชื่อของคนไทยบางครั้งเกิดจากปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้นำท้องถิ่นและสมาชิกภายในครอบครัว โดยการสืบทอดประเพณีความสำคัญ และคุณค่าทางสังคมและทางจิตใจที่มีในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนนั้น ๆ เป็นพิธีกรรม ตัวอย่างเช่น ชาวศรีสะเกษที่มีเชื้อสายกูย (เยอ) มีความเชื่อในการพึ่งพาสิ่งลี้ลับของธรรมชาติในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะวิญญาณของบรรพบุรุษ เทวดาที่อยู่บนฟ้าเพื่อขอพร สิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ดวงวิญญาณบรรพบุรุษปกป้องรักษา ผ่านร่างทรงของแม่สะเอง หรือการแก้บนที่ทำไว้เมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วย หรือเมื่อมีเหตุสำคัญที่ต้องอาศัยกำลังใจจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสมัครสมานสามัคคีของชาวบ้าน ปลุกฝังคุณธรรม ให้ลูกหลานรู้จักเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ ปฏิบัติตามประเพณีที่ดั่งมาต่อไป (พระอธิการสมภาร นิภาโร และคณะ, 2563)

ทั้งนี้จากงานวิจัยของ เพ็ญทิพย์ พวงสุวรรณ (2560) พบว่า นอกจากปัจจัยด้านความเชื่อที่มีผลต่อการท่องเที่ยวแล้ว ยังมีปัจจัยด้านการจัดการที่สำคัญและมีผลต่อการท่องเที่ยวเช่นกัน ได้แก่ ปัจจัยด้าน

วัตถุประสงค์ ปัจจัยด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านวางแผน ปัจจัยด้านปฏิบัติการ และปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ ดังนั้นผู้วิจัยสนับสนุนให้ศึกษาปัจจัยเหล่านี้ในการวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. งานวิจัยความเชื่อของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเรื่องศาสนาพุทธที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนไทยในการไปท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี สรุปผลการวิจัยเป็นแนวคิดได้ว่า การเปลี่ยนวัฒนธรรมให้กลายเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทย ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา โดยความช่วยเหลือของหน่วยงานของภาครัฐ เช่น กรมศิลปากร หรือ องค์กระต๊อบนานาชาติ เช่น ยูเนสโก เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ของแต่ละพื้นที่ เช่นในกรณีของ เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนพื้นฐานความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ อันส่งผลจิตใจเป็นสำคัญ ซึ่งอาจมีผลพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย และยังเป็น การจูงใจในการแสวงบุญในมิติทางศาสนาและความเชื่อ ประวัติความเป็นมา ความสวยงาม ตลอดจนคุณค่าทาง ประวัติศาสตร์ของสถานที่นั้น ๆ เป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ต้องอาศัยความเชื่อบนพื้นฐานวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธมาใช้เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ถือเป็นการส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพ และสืบทอดประเพณีบน พื้นฐานความเชื่อ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อของคนไทยพุทธเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อต่อการไปท่องเที่ยวที่เขาคิชฌกูฏ ประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญ ๆ 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านความเชื่อเรื่องพิธีกรรมและการบูชาที่มีอิทธิพลมาจาก ศาสนาพุทธ พราหมณ์ และผี หรือ สิ่งที่เหนือธรรมชาติที่ไม่สามารถอธิบายด้วยทางวิทยาศาสตร์

3. จากผลการวิจัย พบว่า ถึงแม้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อของคนไทยพุทธเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อต่อการไปท่องเที่ยวที่เขาคิชฌกูฏ จะประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญ ๆ 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านความเชื่อเรื่องพิธีกรรม และการบูชาที่มีอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ พราหมณ์ และผี หรือ สิ่งที่เหนือธรรมชาติที่ไม่สามารถอธิบายด้วยทาง วิทยาศาสตร์

3.1 ความเชื่อศาสนาพุทธ รวมถึงหลวงปู่เขียน พระศรีอริยเมตไตรยพุทธเจ้า พระปางประจำวันเกิด พระสงฆ์ พระบรมสารีริกธาตุ รอยพระพุทธรูป ความเชื่อเรื่องท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ โดยมีท้าวเวสสุวรรณ เป็นอธิบดี แห่งอสูร ผู้ปกป้องพระพุทธศาสนา และผู้คุ้มครองโลกมนุษย์ปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย โดยเฉพาะความเชื่อความศรัทธาต่อ หลวงปู่เขียน ที่ผู้ศึกษาได้มีโอกาสสัมผัสด้วยตนเอง จากการที่นักศึกษาจากเขาคิชฌกูฏ และมีโอกาสได้เดินทางไป สักการะสร้อยสังขารของหลวงปู่เขียน ผู้มีคุณูปการต่อการมุ่งมั่นสร้างทางแห่งศรัทธาเขาคิชฌกูฏ กล่าวคือผู้เขียนได้ มีโอกาสเข้าไปกราบสักการะและร่วมทำบุญเป็นจำนวน 200 บาท จึงได้ซองแดงที่แม่ชีได้อธิษฐานต่อหลวงปู่เขียน แล้วนำซองแดงซึ่งภายในบรรจุสลากกินแบ่งรัฐบาลจำนวน 1 ใบ เป็นเลข 420831 ภายหลังจากตรวจสอบสลาก งวด

ประจำวันที 16 มีนาคม 2566 ฎุรารางวัลเลขหน้า 3 ตัว จัึงทำให้ผู้ศึษาเกศความศรัทธา และมีโอกาศจะกลับไปสักการะหลวงปู่เขียนอึกรั้ และจะได้ขึ้นไปสักการะสังคัศัศึธิ์บนเขาคิชมกฎอึกรั้

3.2 ความเชือพราหมณ์ อินดู องค์เทพ พระพรหม พระศิวะ พระนารายณ์ พระแม่ศรีอุมาเทวี พระแม่ลักษมี พระแม่สุรัสวดี พระพิฆเนศ ปุณัษี พราหมณ์ อินดู พญานาค หรือ ความเชือเกือวกับพระแม่ธรณีที่มาจากความเชือทางศาสนาพราหมณ์ อินดู เช่นกัน

3.3 ความเชือเรื่องผี กษัตรีย์ ศาลเจ้าพ่อขุนด่าน ศาลเจ้าพ่อลับแล แม่ตะเคียนเงินตะเคียนทอง ฎุมารทอง

3.4 ความเชือเรื่องเหนือธรรมชาติ อื่น ๆ เช่น การตัดเล็บแล้วนำไปไว้ใต้หิน บนเขาคิชมกฎ หรือการใช้ไม้ หรือรูปค้ำหิน สะทอนความเชือเรื่องการสะเดาะเคราะห์ หรือการค้ำชะตาชีวิต ซึ่งอาจมีความเชือมาจากศาสนาพราหมณ์ เรื่องดาวนพเคราะห์และจักรวาล

การบูชาเสือใหญ่ (สัตว์) หรือรอยเท้าเสือที่เคยมีชีวิต ที่เคยอาศัยอยู่บริเวณนั้น ซึ่งเกือวโยงกับความเชือเรื่องการปกปักรัษา และความแคล้วคลาดปลอดภัย

ความเชือตามแบบคนจีน จีนมีพระโพธิสัตว์กวนอิม และองค์เทพเจ้าตามคติความเชือจีน ซึ่งมีอยู่ราว 2 จุดหลักที่สามารถให้คนไทยเชือสายจีน และนักท่องเทียวที่มีคติความเชือตามแบบจีนสามารถเข้าสักการะบูชาเพื่อขอพรจากองค์เทพเจ้า และพระโพธิสัตว์กวนอิม

การผูกผ้าแดง เติมที่การผูกผ้าแดงเป็นเพียงสัญลักษณ์ใช้เพื่อแสดงอาณาเขต ป้องกันไม่ให้เดินออกจากเส้นทางเนื่องจากระื่องความปลอดภัย แต่ภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงและผสมผสานทางความเชือ โดยจะมีการเขียนชื่อ วัน เดือน ปีเกิด รวมถึงพรที่ต้องการขอ 1 ประการ จากการมีความเชือเรื่องของโชคลาภและดวงชะตา ซึ่งอาจสอดคล้องกับความเชือของศาสนาพราหมณ์ อินดู และเรื่องของการขอพรจากสิ่งเหนือธรรมชาติที่อาจเกือวข้องกับความเชือเรื่องผี ตลอดจนการขอพรจากสังคัศัศึธิ์ที่เป็นวัตถุทางศาสนา เช่น พระพุทธรูป นั้นอาจเป็นความเชือที่มีความเกือวพันจนอาจแยกออกจากกันได้ยาก เป็นต้น

4. งานวิจัยนี้อยู่บนพื้นฐานของการวิจัยเอกสาร และการลงพื้นที่เพื่อสังเกต โดยปราศจากความเห็นของผู้เข้าร่วมวิจัย อาจทำให้ข้อมูลขาดความสมบูรณ์ด้านข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการวิจัย หรือ จากผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นผู้วิจัยเสนอให้ทำการศึษาทั้งเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ หรือ การอภิปรายกลุ่มและปริมาณ เช่น แบบสอบถามเพื่อสำรวจ ในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลคนไทยในการตัดสินใจไปท่องเทียวที่เขาคิชมกฎจังหวัดจันทบุรี

5. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและศาสนาที่เกือวข้องกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นปัจจัยที่น่าสนใจในการทำการศึษาครั้งต่อไป ในปัจจุบันภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในท้องถิ่นมีการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ สำหรับอำเภอเขาคิชมกฎ เป็นหนึ่งในอำเภอที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะช่วงเทศกาลประเพณีนมัสการรอยพระพุทธรบาท ซึ่งเป็นแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชสวนที่สำคัญ ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ เป็นต้น นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเทียวสามารถเยี่ยมชมได้ ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประเพณีวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและด้านการเกษตร เพื่อสนับสนุนและให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยว

ในท้องถิ่นบนพื้นฐานความศรัทธาและวัฒนธรรม ซึ่งอำเภอเขาฉิมชุกนั้น ประกอบไปด้วย 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลชากไทย ตำบลพลวง ตำบลตะเคียนทอง ตำบลคลองพลู และตำบลจันทเขลม เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายครอบคลุม ประเพณีวัฒนธรรมธรรมชาติและเกษตรกรรม เหมาะแก่การส่งเสริมสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเพณีส่งเสริมสุขภาพ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางมาท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ สุทธิพร. (2557). การผสมผสานทางวัฒนธรรมของพระพุทธศาสนาแบบจารีตในประเทศญี่ปุ่น:

กรณีศึกษาพระพุทธศาสนาหายาน นิกายฉินงน แห่งหุบเขาโคยะ. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 31(1), 107-120.

คมกฤษ อยู่เต็กเค่ง. (2561). ทวณิยมอินเดีย : เส้นทางและปรากฏการณ์ในสังคมไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 11(2), 1582-1598

จักรกฤษณ์ กองเกิด และ สกาวเดือน ชาธรรม. (2564). บุญ กุ: คติความเชื่อ และ พลวัต พิธีกรรมการบูชา กุ บ้านเมย อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(4), 327-341.

จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา. (2547). อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ในประเทศไทยจากหลักฐานการจารึกและวรรณคดีไทยบางส่วน. ในวารสารอินเดียศึกษา ปีที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดำเกิง อัสสุนทรางกูร. (2562). บุญปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืนของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 7(4), 1126-1139.

ธีระนันท์ วิชัยดิษฐ์. (2558). คติความเชื่อเรื่องพระศิวะ ใน กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 23(41), 157-176.

นัตยา เกิดเดชา. (2565). ความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา วัด และพระอารามหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐ และ เอกชน*, 3(2), 75-86.

ปารมिता นิสสะ. (2564). “ผี-พราหมณ์-พุทธ” สักขีพยาน การแข่งขัน ในสมัยสุโขทัย: กรณีศึกษาจารึก ปูขุนจิต ขุนจอต. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 8(2), 438-451.

ประสพชัย พลุนนท์ และ กานติมา วิริยวุฒิ ไกร. (2554). ปัจจัยและพฤติกรรมกรการบูชาพระพิฆเนศวร ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี, *วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(6), 27-38.

เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ. (2560). การศึกษาตัวบ่งชี้ในการจัดการฝึกอบรมผู้ประสงค์จะเป็นมัคคุเทศก์ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ตามกรอบแห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ พ. ศ. 2551. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*, 12(1), 3-17.

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *ความเชื่อ* [ออนไลน์]. จาก <https://dictionary.orst.go.th/>

พจนานุกรมศัพท์มานุษยวิทยา สำนักบัณฑิตยสถาน. (2561). *ลัทธิความเชื่อ* [ออนไลน์]. จาก <https://www.orst.go.th/>

พรรณวดี พลสิทธิ์. (2561). แหล่งงาน: ว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเมืองนครศรีธรรมราช. *วารสารภูมิแล*, 39(3), 65-67.

พัสกร อุ่นกาศ บัณฑิต โหน่งบัณฑิต และ อารุณ สิทธิวงศ์ (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อในพิธีกรรมแฝงทาง

- พุทธศาสนา: กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุจิน รัตนกร และ บุญเชิด ชำนิศาสตร์. (2558). การบริหารจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 1(2), 188-199.
- พระชลญาณมุนี ฌมโกขโข. (2563). พระพุทธศาสนา กับ ความเชื่อ. *วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์ บริทรรศน์*, 6(2), 99-115.
- พระมหามั่นสวี่ ฐิตธมโม (2564). การจัดการความเชื่อที่มีผลต่อจิตใจเชิงพุทธ: กรณีศึกษาวัดเจติย (ไอ้ไข่), *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 8(6), 61-76.
- พระมหาสมปอง ฐานิสโร. (2565). พระธาตุแดนใต้: ประวัติศาสตร์พุทธศิลปกรรม และการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(1), 179-192.
- พระอธิการสมภาร นิภาธโร (โยธี) พระมหาขุนทอง เขมสิริ สุทัศน์ ประทุมแก้ว และ พรทิพย์ เกิดถาวร. (2563). คติธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ปรากฏในการประกอบพิธีกรรม “เกลสเอง” อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสาร มจร อุบล ปริทรรศน์*, 5(1), 68-79.
- มนชนก จุลสิกขี. (2562). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาวัดในพื้นที่ฝั่งธนบุรี. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 21(2), 203-210.
- วรทยา ธนุศิลป์ (2562). อิทธิพลของภาพลักษณ์ และ การรับรู้คุณค่าต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิศา จันทรขำ. (2560). การเปรียบเทียบความหมาย ผี ในรายการโทรทัศน์ “คนอวด ผี” กับความเชื่อเรื่องผีในสังคมไทย. *วารสารการสื่อสารมวลชน*, 5(2), 46-70.
- เสกสรรค์ สนวา และคณะ. (2563). การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามวิถีชีวิตของคนในชุมชน. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 4(1), 259-276.
- สุทัศน์ ประทุมแก้ว พระวีระพงษ์ โคษา และ จักรกฤษ ทองมี. (2563). คติความเชื่อ เกี่ยวกับพิธีกรรมบูชาศาลปู่ตาของชุมชน ในจังหวัด ศรีสะเกษ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 5(3), 645-656.
- อนุวัฒน์ ขมภูปัญญา และ ธนัสภา โรจนตระกูล (2565). การพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. *Journal of Modern Learning Development*, 7(8), 414-430.
- Mcot Digital. (2566). "เขาคิชฌกูฏ" ดำเนินแห่งศรัทธา [ออนไลน์], จาก <https://www.mcot.net/view/UMsmVqQE>
- Ratanasuwongchai, N. (2011). Cultural tourism development strategies. *Journal of Humanities*, 18(1), 31-50.
- Österholm, M. (2010). *Beliefs: A theoretically unnecessary construct? In Sixth Congress of the European Society for Research in Mathematics Education*. In January 28th-February 1st 2009, Lyon, France (pp. 154-163). RecherchePédagogique: Institut National de.

แรงจูงใจในการท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อ การกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย : กรณีศึกษาเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศิวัช คงทอง^{1*} และ ณัฏฐกฤษฎี เอกวรรณง²

Received: 27 December 2022 / Revised: 10 February 2023 / Accepted: 14 February 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยว เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเต่าตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของแรงจูงใจ และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน ใช้วิธีสุ่มแบบสะดวก ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21 ถึง 30 ปี มากที่สุด รองลงมาคืออายุ 31 ถึง 40 ปี มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ที่ระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนหรือรับจ้าง น้อยที่สุดคือว่างงานหรือไม่ได้ประกอบอาชีพ มีสถานภาพโสด และมีรายได้มากกว่า 40,001 บาท มากที่สุด และน้อยที่สุดมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจปัจจัยผลักดัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) แรงจูงใจปัจจัยดึงดูด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.84$) การกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.36$) ผลการทดสอบแรงจูงใจในการท่องเที่ยวและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า แรงจูงใจที่เป็นปัจจัยดึงดูด ($Beta = 0.301$) และ แรงจูงใจที่เป็นปัจจัยผลักดัน ($Beta = 0.229$) มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ($Beta = 0.321$) องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการ ($Beta = 0.241$) มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ : แรงจูงใจในการท่องเที่ยว, องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว, การกลับมาเยือนซ้ำ,
นักท่องเที่ยวชาวไทย, เกาะเต่า, สุราษฎร์ธานี

^{1*}นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

²อาจารย์ประจำ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

*E-mail: 635163010014@dpu.ac.th

Tourist Motivations and Elements of Tourist Attractions Influencing the Repeat Visits of Thai Tourists: A Case Study of Koh Tao, Surat Thani Province

Siwat Kongthong^{1*} and Nuttakrit Eakwannang²

Abstract

The aims of this study were 1) to study the motivations of Thai tourists for visiting Koh Tao, Surat Thani Province, 2) to study the elements influencing Koh Tao's tourism attractions according to the perceptions of Thai tourists who visit the area, and 3) to analyze the impact of motivations and tourist attraction elements influencing on the repeat visits of Thai tourists to Koh Tao, Surat Thani Province classified according to demographic characteristics. The research conducted a survey method using a questionnaire. Data were collected from 400 Thai tourists visiting Koh Tao, Surat Thani Province by a convenience sampling method and analyzed using statistical software packages. with descriptive statistics; mean, frequency, percentage, and standard deviation, as well as multiple regression analysis.

The research with a sample of 400 tourists revealed that the majority of respondents were females, aged between 21 to 30 years old and 31 to 40 years old respectively. The majority of the respondents were bachelor degree graduates and worked in a private company. The least of the respondents were unemployed or not working. Most respondents were single and earn the highest income over 40,001 Baht, and the least earning was less than 10,000 Baht. The respondents' opinions on the push factors on tourist motivations were high ($\bar{x}=3.56$), the factors on tourist motivations was also high ($\bar{x}=3.93$) and The tourist attractions elements were high ($\bar{x}=3.84$), The repeat visits of the tourist have the highest attention ($\bar{x}=4.36$). The results of the study in Tourist Motivations and Tourist Attraction elements Influencing the Repeat Visits of Thai Tourists showed that the pull factors on tourist motivations (Beta = 0.301) and push factors on tourist motivations (Beta 0.229) influenced the repeat visits of Thai tourists. Tourists' attraction elements on what motivates tourists to travel (Beta 0.321), and the elements of tourist attraction activities and processes (Beta = 0.241) influenced repeat visits of tourists.

Keywords: Tourist motivation, tourist attraction elements, repeat visits, Thai tourists, Koh Tao, Surat Thani

¹Graduate Students, Faculty of Tourism and Hotel, Dhurakij Pundit University

²lecturer, Faculty of Tourism and Hotel, Dhurakij Pundit University

*E-mail: 635163010008@dpu.ac.th

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่พัฒนามานับเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง แม้ปัจจุบันประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาความไม่แน่นอนทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) แต่การท่องเที่ยวภายในประเทศนั้นก็ยังคงเติบโตขึ้นอย่างเป็นที่น่าพอใจ ในแง่ศักยภาพการท่องเที่ยวของประเทศไทย พบว่า การท่องเที่ยวของประเทศไทยประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในระดับโลก และได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยวระดับนานาชาติหลายรางวัล เช่น Best In Travel Poll 2016 Travel Leisure India's Best Awards 2018 จุดหมายยอดเยี่ยมต่างประเทศประจำปี 2019 และอื่น ๆ อีกมากมาย (ไทยรัฐออนไลน์, 2562) อีกทั้งยังมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตานักท่องเที่ยวต่างชาติ แม้ยังมีศักยภาพที่รอการพัฒนาอยู่ในหลายด้านก็ตาม

ทั้งนี้ประเทศไทย มีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ประกอบด้วยผืนแผ่นดินและเกาะต่าง ๆ จำนวนมาก ซึ่งประเทศไทยยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงมากมาย เช่น ภูเก็ต เกาะลันตา เกาะพีพี หมู่เกาะสิมิลัน เกาะพะงัน เกาะสมุย รวมถึงเกาะเต่า เป็นต้น จึงมีศักยภาพโดดเด่นในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก โดยมีจุดขายการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศที่นักท่องเที่ยวนิยม คือ หาดทราย ชายทะเล หมู่เกาะ และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดำน้ำ ปีนผา เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวต่างกัน ในแง่พฤติกรรมนักท่องเที่ยวถ้าเราทราบถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะส่งผลไปในทางบวกจะทำให้ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศมากขึ้น และทำให้มีรายได้เข้ามาในประเทศเพิ่มมากขึ้น (วาสนา สุวรรณจิตร, 2564)

เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ยังถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีชื่อเสียงด้านดำน้ำที่ดีที่สุด และมีโรงเรียนสอนดำน้ำมากเป็นอันดับต้น ๆ ของภูมิภาคเอเชีย ทั้งนี้เกาะเต่า มีแนวปะการังที่สวยงามยาวตลอดชายฝั่งของเกาะ ทำให้เกาะเต่ามีชื่อเสียง จนทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติหลั่งไหลมาท่องเที่ยวเกาะเต่าอยู่เสมอ จากการศึกษา พบว่า มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมา เกาะเต่า จำนวน 579,897 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 97,031 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) ข้อมูลดังกล่าวนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าเกาะเต่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ และยังสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้จำนวนไม่น้อย แต่ปัจจุบันเกาะเต่าประสบปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นเหตุให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่สามารถเดินทางเข้ามายังประเทศไทยได้ จึงทำให้ผู้ประกอบการภายในเกาะเต่า ส่วนใหญ่นั้นได้เปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายใหม่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จากแต่เดิมนั้นผู้ประกอบการรับมือกับนักท่องเที่ยวต่างชาติเพียงอย่างเดียว ซึ่งผู้ประกอบการภายในเกาะเต่าส่วนใหญ่ประสบปัญหา คือ ไม่สามารถรับมือกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยได้ (PPTVHD36, 2564) จึงทำให้ผู้ประกอบการภายในเกาะเต่าต้องใช้กลยุทธ์การลดราคาโรงแรม ที่พัก และบริการลงมากกว่าร้อยละ 70 เพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวไทยจองที่พักภายในเกาะเต่า ไม่ต่ำกว่า 10,000 การจอง คิดเป็นเงินสะพัดกว่า 50 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม การลดราคาลงเป็นจำนวนมากนั้นอาจจะส่งผลเสียในระยะยาว

แม้ว่าเกาะเต่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีความสวยงามของแนวปะการัง มีธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่น และได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่เกาะเต่ายังมีปัญหาด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่ภายในเกาะเต่าอีกหลาย ๆ ด้าน เช่น 1) ด้านผู้ให้บริการด้านที่พักร้านอาหารควรปรับปรุงราคาและคุณภาพการบริการให้มีมาตรฐาน ซึ่งนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับราคาที่เป็นมาตรฐานไม่แพงจนเกินไป 2) บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในส่วนของการบริการยังขาดทักษะความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว 3) ขาดการประสานงานบูรณาการระหว่างหน่วยงานราชการและผู้ประกอบการในพื้นที่ และ 4) โครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ (งานนโยบายและแผนสำนักปลัดเทศบาลเทศบาลตำบลเกาะเต่า, 2560) รวมไปถึงควรมีนโยบายในการพัฒนาโดยสร้างระบบข้อมูลให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่าย และการพัฒนาคุณภาพสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาระบบคมนาคมของไทย และทางเลือกการเดินทางที่ควรเพิ่มขึ้น โดยการพัฒนาด้านองค์ประกอบของแหล่งเที่ยวนั้นจะเป็นตัวช่วยในการเพิ่มแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยว เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามแรงจูงใจในการท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งเที่ยวนั้น ยังส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวเป็นลำดับต่อมา การกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวนั้นเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมายังเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกิดความประทับใจแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของเกาะ นักท่องเที่ยวพึงพอใจการให้บริการจึงกลับมาท่องเที่ยวในที่เดิมอีกครั้ง

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นทำให้เห็นว่า เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังขาดศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ทำให้ภาพลักษณ์ของเกาะเต่าที่ยังดูไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นเราควรเร่งพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรักษาธรรมชาติที่สวยงาม และเพิ่มความนิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาระดับแรงจูงใจในการท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ณ เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผลของการวิจัยจะช่วยสนับสนุนให้จังหวัดสุราษฎร์ธานี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ข้อมูลว่าองค์ประกอบของการท่องเที่ยวของเกาะเต่ามีมากน้อยเพียงใด มีองค์ประกอบด้านใดบ้างที่ต้องปรับปรุง และทำการพัฒนาศักยภาพของเกาะเต่าให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างไร แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยคืออะไร และปัจจัยใดที่ให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวซ้ำเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวของประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยว เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเต่า ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ.2565 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ.2565 ทั้งนี้จากสถิติมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปี พ.ศ. 2563 จำนวนทั้งสิ้น 97,031 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) เนื่องจากประชากรในการวิจัยมีจำนวนมากไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรทั้งหมดได้ จึงจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยการโดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ซึ่งได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 398.4 คน ดังนั้นเพื่อความสะดวกผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเท่ากับ 400 คน ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ได้แก่ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการมาเยือนซ้ำ เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับ กรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์นำแบบสอบถามฉบับร่างให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน หลังจากทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้ในแบบสอบถาม และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ หากข้อคำถามนั้นๆ มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 หลังจากที่คุณวุฒิได้พิจารณาตรวจสอบแล้ว นำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ได้ ค่า IOC เท่ากับ 0.91 และนำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการนำแบบสอบถามไป ทดลองใช้ (Tryout) จำนวน 30 ชุด กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเกาะเต่า โดยไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ครั้งนี้ และนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยวิธีการครอนบาค (Cronbach, 1974) โดยค่าความเที่ยง ของมาตราวัด ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาต้องมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ซึ่งจากการวิเคราะห์ผล พบว่า แบบสอบถามมี ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .906 แบบสอบถามนี้จึงมีความเชื่อมั่นสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง นำ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ไปทำการเก็บข้อมูลตามที่ กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการ สมรส และรายได้ใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปแบบของตารางพร้อมการบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนเกาะเต่า ใช้การ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการแปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มา เยือนเกาะเต่า ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำ การแปลผล

การวิเคราะห์ความประทับใจและการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนเกาะเต่า ใช้การ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการแปลผล

การวิเคราะห์อิทธิพลของแรงจูงใจที่มีผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมา ท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59 มีอายุระหว่าง 21 ถึง 30 ปี มากที่สุด จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.75 รองลงมาอายุ 31 ถึง 40 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 และน้อยที่สุดมีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50 รองลงมามีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน หรือรับจ้างมากที่สุด จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมาอาชีพธุรกิจส่วนตัว หรือค้าขาย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และน้อยที่สุดว่างงาน หรือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 ทั้งนี้ข้อมูลสถานภาพมีสถานภาพโสดมากที่สุด จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมามีสถานภาพสมรส จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37 และน้อยที่สุดมีสถานภาพหม้าย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 และข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีรายได้มากกว่า 40,001 บาท มากที่สุด จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 รองลงมามีรายได้ 30,001 ถึง 40,000 บาท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 และน้อยที่สุดมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9

2. ข้อมูลแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนเกาะเต่า พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงจูงใจปัจจัยผลักดันในการมาท่องเที่ยว เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า แรงจูงใจปัจจัยผลักดันในลำดับที่หนึ่ง คือ ต้องการใกล้ชิดกับธรรมชาติท้องทะเล ว่ายน้ำ พายเรือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.25$) รองลงมา คือ ต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจจากถิ่นที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) และต้องการฝึกทักษะกีฬาทางน้ำ การว่ายน้ำ การดำน้ำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$) ตามลำดับ ในขณะที่แรงจูงใจปัจจัยผลักดันที่อยู่ลำดับสุดท้าย คือ ต้องการบาร์ตี้ด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.84$)

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงจูงใจปัจจัยดึงดูดในการมาท่องเที่ยว เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า แรงจูงใจปัจจัยดึงดูดลำดับที่หนึ่ง คือ ความสวยงามของธรรมชาติ ความขาวของหาดทราย ความใสของน้ำทะเล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.43$) รองลงมา คือ ประกอบกิจกรรมทางน้ำ เช่น ดำน้ำชมปะการังและปลาหลากสี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.27$) และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.24$) ตามลำดับ ในขณะที่แรงจูงใจปัจจัยดึงดูด ที่อยู่ลำดับสุดท้าย คือ แหล่งท่องเที่ยวเป็นกระแสหลักของผู้คน ดารา คนดัง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$)

3. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนเกาะเต่า พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ลำดับที่หนึ่ง คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.28$) รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$) และ ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$) ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.66$)

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.28$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวลำดับที่หนึ่ง คือ ความใสของน้ำทะเล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.44$) รองลงมา คือ ความสวยงามของทัศนียภาพบนเกาะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.42$) และความงดงามของแนวปะการัง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.29$) ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวที่อยู่ลำดับสุดท้าย คือ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$)

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.66$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวลำดับที่หนึ่ง คือ ความเชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) รองลงมา คือ ความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.71$) และ ความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.66$) ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ลำดับสุดท้าย คือ สภาพของเส้นทางในการเดินทาง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$)

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.71$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกลำดับที่หนึ่ง คือ คุณภาพของห้องพัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) รองลงมา คือ คุณภาพของร้านอาหาร และเครื่องดื่มอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) และ คุณภาพของเรือโดยสารสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$) ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่อยู่ลำดับสุดท้าย คือ คุณภาพของแหล่งช้อปปิ้งสินค้าของที่ระลึกอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.25$)

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม และ กระบวนการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการลำดับที่หนึ่ง คือ ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) รองลงมา คือ ความหลากหลายของกิจกรรมทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) และธรรมชาติไม่ถูกทำลายจากการทำกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการที่อยู่ลำดับสุดท้าย คือ การจัดกิจกรรมในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$)

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมลำดับที่หนึ่ง คือ ระบบไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$) รองลงมา คือ น้ำอุปโภคบริโภคในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$) และคุณภาพระบบการสื่อสาร

เช่น สัญญาณโทรศัพท์ Wifi อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$) ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมที่อยู่ลำดับสุดท้าย คือ รถโดยสารสาธารณะสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$)

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลำดับที่หนึ่ง คือ ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนช่วยลดการใช้ถุงและภาชนะพลาสติก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมา คือ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) และลำดับสุดท้าย คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีการรณรงค์ เช่น การใช้ป้าย การวางเขตแนวปะการัง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$)

4. ข้อมูลความประทับใจและการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว ชาวไทยที่มาเยือนเกาะเต่า กลุ่มตัวอย่างมีความประทับใจอย่างมากที่สุดในการมาเยือนเกาะเต่าครั้งนี้ ($\bar{X}=4.36$) และต้องการแนะนำอย่างมากที่สุดให้คนรู้จักมาท่องเที่ยวเกาะเต่า ($\bar{X}=4.40$) นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังต้องการกลับมาท่องเที่ยวเกาะเต่าอีกเป็นอย่างมากที่สุด ($\bar{X}=4.42$) และหากได้กลับมาท่องเที่ยวเกาะเต่าอีกจะพักที่เกาะเต่านานขึ้นเป็นอย่างมากที่สุด ($\bar{X}=4.24$) อีกด้วย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย

Dependent Variable	การกลับมาเยือนซ้ำ (Y)				
Independent Variable	แรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยผลักดัน (X1), แรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยดึงดูด (X2)				
Model Summary					
R	R Square	Adjusted R Square	Standard Error of the Estimate	Durbin - Watson	
.446	.199	.195	.53097	1.782	
Analysis of Variance	Sum of Square	DF	MS	F	Sig.
Regression	27.737	2	13.868	49.196	.000
Residual	111.646	396	.282		
Total	139.383	398			
Coefficients					
Independent Variable	Unstandardized Coefficients		(Beta)	t - Value	Sig.
	(B)	Std. Error			
แรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยผลักดัน (X1)	.245	.053	.229	4.658	.000*
แรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยดึงดูด (X2)	.352	.053	.301	6.104	.000*
ค่าคงที่ (Constant)	2.099	.230		9.137	.000*

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า $F = 49.196$, $Sig. = .000$ เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 พบว่า $Sig.$ น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ สรุปได้ว่าสมการถดถอยที่สร้างขึ้นนี้ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ในภาพรวม

จากค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R Square) เท่ากับ .199 แสดงให้เห็นว่า อิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัว คือ แรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยผลักดัน และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยดึงดูด ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 19.90 ที่เหลืออีกร้อยละ 80.10 เป็นผล จากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้อยู่ในสมการนี้

จากผลการวิเคราะห์สามารถนำมาเขียนเป็นสมการที่แสดงค่าได้ดังนี้

$$Y = 2.099 + .245X_2 + .352X_3$$

จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยผลักดัน ($Sig. = .000$) และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยดึงดูด ($Sig. = .000$) ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากค่า $b_1 = 0.245$ ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยผลักดัน มีอิทธิพลทางบวก ต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งหมายความว่าหากนักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยผลักดัน เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว เพิ่มมากขึ้น 0.245 หน่วย (หรือร้อยละ 24.5)

จากค่า $b_2 = 0.352$ ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยดึงดูดมีอิทธิพลทางบวก ต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งหมายความว่าหากนักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยดึงดูด เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพิ่มมากขึ้น 0.352 หน่วย (หรือร้อยละ 35.2)

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่ส่งผลกับแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว พบว่า แรงจูงใจที่เป็นปัจจัยดึงดูด ($Beta = 0.301$) มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวมากกว่าแรงจูงใจที่เป็นปัจจัยผลักดัน ($Beta = 0.229$)

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของความคิดเห็นด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย

Dependent Variable	การกลับมาเยือนซ้ำ (Y)			
Independent Variable	ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว (X1), ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (X2), ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (X3), ด้านกิจกรรม และกระบวนกร (X4), ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม (X5), ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (X6)			
Prediction: Revisitation				
R	R Square	Adjusted R Square	Standard Error of the Estimate	Durbin - Watson
.524	.294	.283	.49958	1.755

ตารางที่ 2 (ต่อ)

Analysis of Variance	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	40.687	6	6.781	27.170	.000
Residual	97.587	391	.250		
Total	138.274	397			
Explanation: Variable in Equation					
Independent Variable	Unstandardized Coefficients		(Beta)	t - Value	Sig.
	(B)	Std. Error			
ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว(x1)	.379	.064	.321	5.925	.000
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว(X2)	-.016	.053	-.018	-.299	.765
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก(X3)	.083	.069	.081	1.208	.228
ด้านกิจกรรม และกระบวนการ(X4)	.242	.062	.241	3.904	.000
ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม(X5)	-.089	.055	-.106	-1.615	.107
ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน(X6)	.083	.044	.107	1.891	.059
ค่าคงที่ (Constant)	1.544	.227		6.807	.000

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า $F=27.170$, $Sig.=.000$ เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 พบว่า Sig. น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ สรุปได้ว่าสมการถดถอยที่สร้างขึ้นนี้ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ในภาพรวม

จากค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R Square) เท่ากับ .294 แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัว คือ องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการ ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 29.4 ที่เหลืออีกร้อยละ 70.6 เป็นผลเนื่องมาจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้อยู่ในสมการนี้

จากผลการวิเคราะห์สามารถนำมาเขียนเป็นสมการที่แสดงค่าได้ดังนี้

$$Y = 1.544 + .379X_2 + .242X_3$$

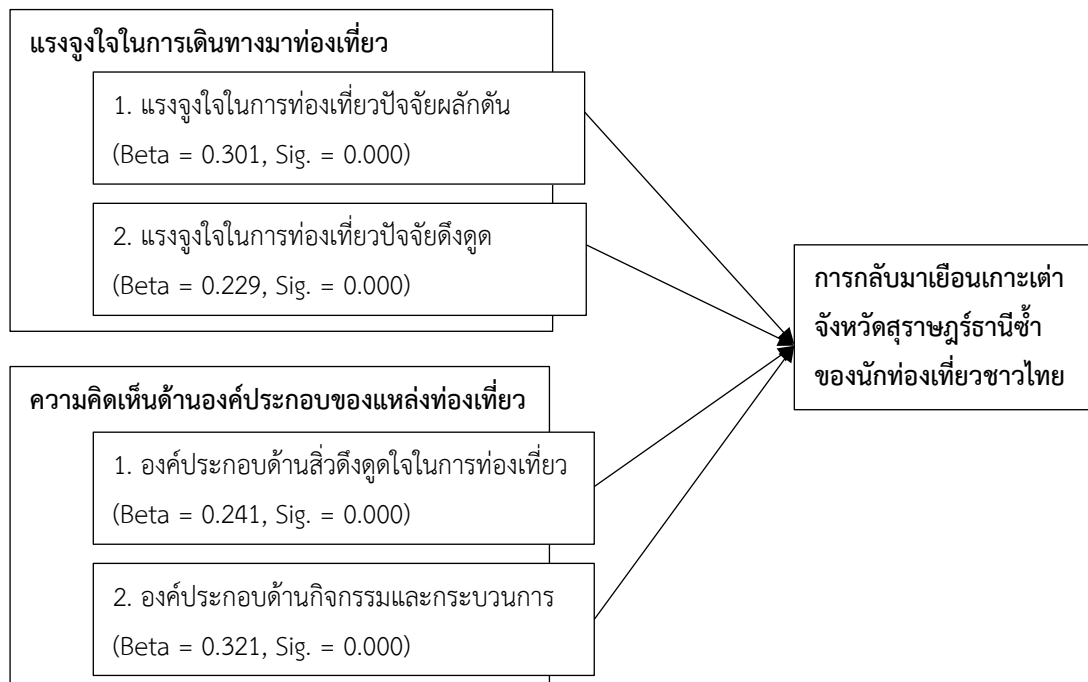
จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัว ได้แก่ องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ($Sig. = .000$) และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการ ($Sig. = .000$) ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในขณะที่ตัวแปรอิสระ 4 ตัว ที่ไม่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว คือ องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม และ องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

จากค่า $b_1 = .379$ ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทางด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางบวกต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว ซึ่งหมายความว่า หากนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทางด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว เพิ่มมากขึ้น 0.379 หน่วย (หรือร้อยละ 37.9)

จากค่า $b_4 = .242$ ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรม และ กระบวนการ มีอิทธิพลทางบวก ต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว ซึ่งหมายความว่า หากนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรม และกระบวนการ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว เพิ่มมากขึ้น 0.242 หน่วย (หรือร้อยละ 24.2)

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่ส่งผลกับแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยว ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว มากที่สุด (Beta = 0.321) รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการ (Beta = 0.241) ตามลำดับ

ภาพที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณของแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยว เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สรุปและอภิปรายผล

ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21 ถึง 30 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 31 ถึง 40 ปี มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน หรือรับจ้าง รองลงมาคืออาชีพธุรกิจส่วนตัว หรือค้าขาย และน้อยที่สุด คือ ว่างาน หรือไม่ได้ประกอบอาชีพ มีสถานภาพโสดเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้มากกว่า 40,001 บาท มากที่สุด รองลงมาคือรายได้ 30,001 ถึง 40,000 และน้อยที่สุดมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงจูงใจปัจจัยผลักดันมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วแรงจูงใจปัจจัยผลักดันที่ลำดับที่หนึ่ง คือ ต้องการใกล้ชิดกับธรรมชาติท้องทะเล ว่ายน้ำ พายเรือ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจจากถิ่นที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก และต้องการฝึกทักษะกีฬาทางน้ำ การว่ายน้ำ การดำน้ำ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ในขณะที่แรงจูงใจปัจจัยดึงดูดที่อยู่อันดับสุดท้าย คือ ต้องการปาร์ตี้ด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับปานกลาง และยังบอกว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงจูงใจปัจจัยดึงดูด มีภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วแรงจูงใจปัจจัยดึงดูดลำดับที่หนึ่ง คือ ความสวยงามของธรรมชาติ ความขาวของหาดทราย ความใสของน้ำทะเล อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ประกอบกิจกรรมทางน้ำ เช่น ดำน้ำชมปะการังและปลาหลากสี อยู่ในระดับมากที่สุด และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ในขณะที่แรงจูงใจปัจจัยดึงดูดที่อยู่อันดับสุดท้าย คือ แหล่งท่องเที่ยวเป็นกระแสหลักของผู้คน ดารา คนดัง อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ นาคแป้น (2555) เรื่อง การศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการมาท่องเที่ยวเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเกาะพะงันนั้น อยู่ติดกับเกาะเต่า ผู้วิจัยคาดว่านักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวคล้ายกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะพะงันมากที่สุด คือ มาเพื่อใกล้ชิดกับธรรมชาติท้องทะเล เช่น ว่ายน้ำ พายเรือ เป็นต้น และพบว่าแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ได้แก่ ต้องการท่องเที่ยวแบบผจญภัย เดินป่า แคมป์ปิ้ง ซักยานเสือภูเขา ต้องการได้ชื่อว่าเคยมาเที่ยวเกาะพะงันแล้ว ฝึกทักษะกีฬาทางน้ำ เช่น ดำน้ำ เป็นต้น เป็นที่นิยมของกลุ่มนักท่องเที่ยว กิจกรรมทางน้ำ เช่น ดำน้ำดูปะการัง คุปปลาหลากสี เป็นต้น

ผลการศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ลำดับที่หนึ่ง คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ อยู่ในระดับ และด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่อันดับสุดท้าย คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับอัสระพงษ์ พลธานี และอุมาพร บุญเพชรแก้ว (2561) เรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นแนวทางในการ

พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยที่องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความประทับใจต่อแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น ในระดับปานกลาง และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษา อิทธิพลที่มีผลต่อการกลับมาเยือนเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ระดับความคิดเห็นเรื่อง ความประทับใจและการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแรงจูงใจในการท่องเที่ยวและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบด้วยอิทธิพลของแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยว 1.แรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยผลักดัน เช่น ต้องการใกล้ชิดกับธรรมชาติท้องทะเล เป็นต้น 2.แรงจูงใจในการท่องเที่ยวปัจจัยดึงดูด เช่น ที่พักเป็นมาตรฐานความปลอดภัยในการท่องเที่ยว เป็นต้น 3.องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว เช่น ความงดงามของแนวปะการัง เป็นต้น และ 4.องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรม และกระบวนการ เช่น ความหลากหลายของกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับอารีรัตน์ วัชรโนธินกุล (2560) เรื่อง ความคาดหวังและมิติแห่งความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำเกาะล้านจังหวัดชลบุรี ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเป็นประเภทเกาะเหมือนกัน ผู้วิจัยจึงคาดว่ามีอิทธิพลที่มีผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวคล้ายกัน จากการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อประสบการณ์การท่องเที่ยวเกาะล้าน จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน และอิทธิพลที่มีผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1. อาหารและคนท้องถิ่น 2. ด้านพนักงานและราคา 3. สิ่งแวดล้อมในบริเวณเกาะ 4. ความปลอดภัย 5. พนักงานเรือและกิจกรรม และ 6. ด้านที่พัก

อิทธิพลของแรงจูงใจและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวทั้งปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด รวมไปถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการมีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเรื่อง แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเกาะเต่า คือ เพื่อต้องการใกล้ชิดกับธรรมชาติท้องทะเล เช่น ว่ายน้ำ พายเรือ ชมความสวยงามของธรรมชาติ ชมความขาวของหาดทราย ชมความใสของน้ำทะเล เป็นต้น ดังนั้นชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันในการอนุรักษ์อัตลักษณ์เหล่านี้ให้คงอยู่ รวมถึงการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีหรือการมีกิจกรรมรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น จัดให้มีกิจกรรมการปล่อยลูกเต่าคืนสู่ธรรมชาติประจำเดือน เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่หลากหลาย และยังช่วยฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลอีกด้วย

2) ผลการศึกษา พบว่า เมื่อนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมดีใจในการท่องเที่ยว และองค์ประกอบของท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลอิทธิพลในทางบวกต่อระดับความประทับใจและการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ดังนั้น ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการปรับราคาค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในเกาะให้เป็นมาตรฐาน เช่น การเรียกเก็บค่าเรียนดำน้ำ ค่าเรือ ค่ารถจักรยานยนต์ให้เช่า เป็นต้น ให้มีราคาที่เท่าเทียมกัน และดำเนินการจัดกิจกรรมที่กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนซ้ำแหล่งท่องเที่ยวอีกครั้ง และยังทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพียงอย่างเดียว ยังมีข้อจำกัดสำหรับการวิเคราะห์ผลที่ได้รับในโอกาสต่อไปต้องใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะการสัมภาษณ์ควบคู่กับแบบสอบถาม เพื่อให้การแปลความหมายและการวิเคราะห์ข้อมูลมีลักษณะที่ถูกต้องและครอบคลุมที่สุด

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น ผู้วิจัยหรือผู้ที่สนใจหัวข้อดังกล่าวนี้ควรทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยนำข้อมูลจากผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย และนำผลการศึกษามาปรับปรุงภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และคุณภาพการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในอนาคตที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). *ยุทธศาสตร์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 16 กันยายน 2564, จาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=9689.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ Q1-Q4 ปี 2563 (ภาคใต้)* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 17 กันยายน 2564, จาก <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=13034>.
- งานนโยบายและแผนสำนักปลัดเทศบาลเทศบาลตำบลเกาะเต่า. (2560). *แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2560- 2562)*. สุราษฎร์ธานี: เทศบาลตำบลเกาะเต่า.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). *เปิดรางวัลทั่วโลกมอบให้เมืองไทย*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2565. จาก <https://www.thairath.co.th/business/economics/1498221>.
- วาสนา สุวรรณจิตร. (2564). กลยุทธ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย. *วารสารสุขโขทัยธรรมมาธิราช*. 32(2) น.145-163.
- สิริรัตน์ นาคแป้น. (2555). *พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการมาท่องเที่ยวเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อารีรัตน์ วัชรโนอินกุล. (2560). *ความคาดหวังและมิติแห่งความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำเกาะล้าน จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อิสระพงษ์ พลธานี และ อุมาพร บุญเพชรแก้ว. (2561). การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 38(5), 18-39.

Cronbach. (1974). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper & Row.

PPTVHD36. (2564). ผู้ประกอบการภายในเกาะเต่าลดราคาโรงแรมที่พัก [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2565, จาก <https://www.pptvhd36.com/news/เศรษฐกิจ/143632>.

Yamane, Taro. (1967). *Elementary Sampling theory*. New Jersey. Prentice-Hall.

การประยุกต์ใช้แนวคิดแบบอโงะเพื่อพัฒนาระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ มหาวิทยาลัยนครพนม

วุฒิกัทร พงษ์เพชร¹ อภิชาติ จำปา² อัจฉริยา ทุมพานิชย์^{3*}

Received: 2 April 2023 / Revised: 15 May 2023 / Accepted: 26 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวคิดแบบอโงะเพื่อพัฒนาระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ มหาวิทยาลัยนครพนม ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) พัฒนาระบบการรับสมัครนักศึกษาออนไลน์โดยใช้วิธีการพัฒนาระบบแบบอโงะ 2) ประเมินความพึงพอใจในการใช้งานระบบการรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบ ประกอบด้วย การออกแบบพัฒนาส่วนหน้าเว็บไซต์ (Front-End) โดยใช้ภาษา HTML, CSS, JavaScript และ Bootstrap ส่วนระบบจัดการหลังบ้าน (Back-End) ถูกพัฒนาด้วยภาษา PHP และระบบฐานข้อมูลใช้ MySQL จากนั้นดำเนินการพัฒนาระบบโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดอโงะ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของการใช้งานระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ของกลุ่มผู้ใช้งานระบบที่เป็นเจ้าหน้าที่งานรับเข้านักศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม จำนวน 30 คน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 รองลงมา คือ ด้านความง่ายต่อการใช้งาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ด้านประสิทธิภาพของระบบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และด้านการนำเสนอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 โดยรวมระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานระบบอยู่ในระดับดี อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ ลดข้อจำกัดของระบบเดิม เพิ่มประสิทธิภาพการชำระเงินผ่านระบบออนไลน์ และสามารถแสดงผลรายงานที่จำเป็นต่อกระบวนการรับสมัครนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์, มหาวิทยาลัยนครพนม, อโงะ

¹⁻²กองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนครพนม

³อาจารย์ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม

*E-mail: atchariya@npu.ac.th

Applying Agile Methodology to Develop an Online Student Admission System for Nakhon Phanom University

Wutthiphat Phongphet¹ Apichat Chumpa² Atchariya Thumpanit^{3*}

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop an online student admission system using Agile methodology and 2) evaluate the satisfaction of its users. The tools used to develop the system included designing the Front-End of the website using HTML, CSS, JavaScript, and Bootstrap, while the back-end system was developed using PHP, and the database system used MySQL. The system was developed using Agile methodology.

The research found that the evaluation of user satisfaction with the online student admission system by a group of 30 admission officers at Nakhon Phanom University had an overall average satisfaction score of 4.01, indicating a high level of satisfaction. Furthermore, when evaluated on different aspects, the content factor had the highest average score of 4.24, followed by ease of use with an average score of 4.05, system efficiency with an average score of 3.91, and presentation with an average score of 3.84. Overall, the system developed was able to meet the users' needs, was convenience, reduce limitations of the previous system, improve the efficiency of online payment, and effectively generate necessary reports for the student admission process.

Keywords: Online Student Admission System, Nakhon Phanom University, Agile

¹⁻² Academic Affairs and Registration Division, President Office, Nakhon Phanom University

^{3*} Lecturer, Tourism and Service Industry Collage, Nakhon Phanom University

*E-mail: atchariya@npu.ac.th

บทนำ

มหาวิทยาลัยนครพนมเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพถึงระดับปริญญาเอก โดยกองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน รับผิดชอบดูแลระบบบริการการศึกษาที่รองรับการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทางด้านงานทะเบียนและประมวลผล ตั้งแต่การรับเข้านักศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ซึ่งในปีการศึกษา 2565 มีหลักสูตรที่เปิดสอนทั้งหมด 149 หลักสูตร ประกอบด้วย ระดับอาชีวศึกษา จำนวน 34 หลักสูตร ระดับปริญญาตรี จำนวน 45 หลักสูตร ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต จำนวน 2 หลักสูตร ระดับปริญญาโท จำนวน 14 หลักสูตร และระดับปริญญาเอก จำนวน 6 หลักสูตร ปัจจุบันมีนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2565 จำนวน 9,839 คน (กองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2565) จึงต้องมีระบบสารสนเทศทางวิชาการที่สามารถให้บริการนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานภายนอกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการรับสมัครนักศึกษาใหม่ เป็นส่วนที่สำคัญที่มหาวิทยาลัยบริหารจัดการผ่านระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลการรับสมัครนักศึกษากับระบบคัดเลือกผู้สมัครเข้ามหาวิทยาลัย (Thai University Central Admission System: TCAS) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้คัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่พัฒนาโดยที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) โดยมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมจะต้องมีการพัฒนาระบบรับสมัครนักศึกษาให้สามารถเชื่อมต่อข้อมูล และสอดคล้องกับการดำเนินงานตามรูปแบบที่ ทปอ. กำหนด (วงศ์สุวรรณ ศรีมนตรีสง่า, 2565 : 119)

อย่างไรก็ตามระบบรับสมัครนักศึกษาเดิมของมหาวิทยาลัยนครพนม ใช้งานมาเป็นระยะเวลา 10 ปี มีความล้าสมัย และมีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน บางส่วนไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ระบบ มีความยุ่งยากในการใช้งาน อีกทั้งระบบการชำระเงินค่าสมัครยังเป็นการพิมพ์ใบแจ้งยอดการชำระเงินไปชำระเงินที่เคาน์เตอร์ธนาคารเท่านั้น ยังไม่รองรับการชำระเงินผ่านบริการออนไลน์ หรือการชำระเงินด้วย QR-Code ได้ นอกจากนี้ระบบ TCAS ที่พัฒนาโดย ทปอ. มีการปรับเปลี่ยนการจัดเก็บข้อมูลการรับสมัครอยู่บ่อยครั้ง และการสมัครแต่ละรอบมีความต้องการข้อมูลของผู้สมัครที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาระบบการรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ขึ้นมาใหม่ ออกแบบขั้นตอนการรับสมัครใหม่ การปรับปรุงกระบวนการรับสมัคร มีความยืดหยุ่นรองรับการตั้งค่าการรับสมัครในแต่ละรอบให้มีความหลากหลาย รองรับชำระค่าบริการออนไลน์ รวมถึงพัฒนาระบบให้มีความทันสมัย ใช้งานง่าย และรวดเร็ว ทันต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้

กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศมีหลากหลายวิธี จากการศึกษากระบวนการต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดการพัฒนาระบบแบบอไจล์ (Agile System Development Methodology) เป็นแนวคิดพัฒนาระบบสารสนเทศที่มุ่งเน้นการทำงานที่รวดเร็ว สามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขการทำงานที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานที่มีความยืดหยุ่น เน้นการทำงานเป็นทีมที่มีการกำหนดเป้าหมายงานที่ละส่วนงานแบบมีส่วนร่วมของผู้พัฒนาระบบกับทีมของผู้ใช้งานระบบ (ชนัญชิตา เลิศจะบก และ จงกล จันทรเรือง, 2563 : 1005) โดยมีกระบวนการที่นิยมนำมาใช้ คือ สกรัม (Scrum) กระบวนการดังกล่าวทำให้ได้ระบบสารสนเทศมาใช้งานอย่างรวดเร็วทันต่อความต้องการและตรงกับความต้องการมากขึ้น และเป็นกระบวนการที่มีแนวโน้มในการนำมาใช้เพิ่มขึ้นสามารถพัฒนาระบบสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว และมีความคล่องตัวสูง (Al-Saqqa, et al., 2020 : 252) ซึ่งการพัฒนา

ระบบต่าง ๆ จะต้องทันต่อความต้องการของผู้ใช้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการพัฒนาระบบแบบอไจล์มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อให้รองรับการเข้าถึงข้อมูลรูปแบบใหม่ สามารถพัฒนาระบบสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วในการจัดการข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เก็บรักษา และการเรียกใช้ข้อมูล ทำให้เกิดคุณภาพในการบริหารจัดการและการบริการ ลดระยะเวลา ลดขั้นตอน เกิดความสะดวกและรวดเร็ว เพื่อพัฒนาระบบการรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ของมหาวิทยาลัยนครพนม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่มีการพัฒนานวัตกรรมภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล

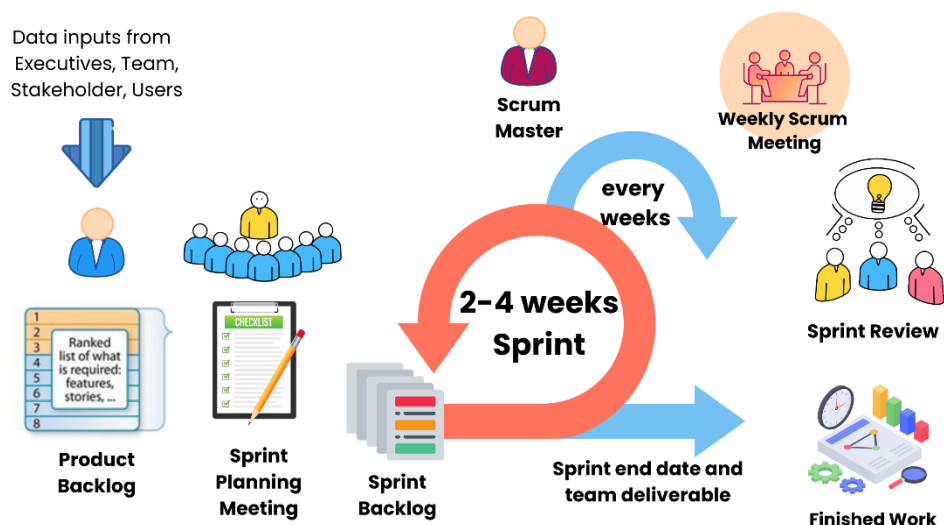
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบการรับสมัครนักศึกษาออนไลน์โดยใช้วิธีการพัฒนาระบบแบบอไจล์
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในการใช้งานระบบการรับสมัครนักศึกษาออนไลน์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาระบบแบบอไจล์ (Agile System Development Methodology) เป็นอีกทางเลือกที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน โดยมีกระบวนการที่นิยมนำมาใช้ คือ สกรัม (Scrum) (Pressman & Maxim, 2015 : 150) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวทำให้ได้ระบบสารสนเทศมาใช้งานอย่างรวดเร็วทันต่อความต้องการ และตรงกับความต้องการมากขึ้น และเป็นกระบวนการที่มีแนวโน้มในการนำมาใช้เพิ่มขึ้นสามารถพัฒนาระบบสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว และมีความคล่องตัวสูง (Al-Saqqa et al., 2020 : 252) โดยกระบวนการพัฒนาระบบแบบอไจล์ แสดงดังภาพที่ 1

AGILE DEVELOPMENT PROCESS OF ONLINE STUDENT ADMISSION SYSTEM

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาระบบแบบอไจล์ (Agile Software Development Process)

กระบวนการพัฒนาระบบแบบอไจล์ มีรายละเอียดและขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ (User Stories) โดยรวบรวมและวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ระบบ ขั้นตอนวิเคราะห์รายละเอียดตามความต้องการของผู้เกี่ยวข้องกับระบบในแต่ละขั้นตอน มีการกำหนดเงื่อนไขการยอมรับ (Acceptance Criteria) เพื่อนำมาพัฒนาเป็นความสามารถของระบบให้สามารถใช้งานได้จริง
2. แบ่งส่วนงานตามลำดับความสำคัญ (Project Backlog) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารภายในทีมพัฒนาระบบ โดยแบ่งขั้นตอนพัฒนาระบบออกเป็นส่วนงานย่อย ๆ ตามลำดับความสำคัญ จัดทำลำดับขั้นตอนเป็นบอร์ดงานตามความต้องการของผู้ใช้ และดำเนินการออกแบบระบบงาน กำหนดระยะเวลาแต่ละส่วนงานให้เหมาะสมกับกระบวนการพัฒนาระบบ
3. ประชุมแผนงาน (Sprint Planning) ทีมพัฒนาร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการทำงานแต่ละส่วนงาน จาก Project Backlog มาแบ่งเป็นงานย่อย เรียกว่า Sprint Backlog โดยมีวงรอบการทำงานให้สำเร็จในแต่ละ Sprint โดยประมาณ 2-4 สัปดาห์ โดยแต่ละสัปดาห์จะมีการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าของแผนงาน
4. การพัฒนาระบบ (Development) ในแต่ละวงรอบการทำงาน ทีมพัฒนาระบบจะพิจารณาจากความต้องการผู้ใช้งานเป็นหลัก ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดให้ โดยแต่ละรอบจะเก็บรวบรวมข้อมูล เวลาที่ใช้ในการพัฒนาแต่ละขั้นตอน รวมถึงปัญหาในระหว่างการพัฒนา เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาในรอบ Sprint ถัดไป เพื่อให้ได้ระบบที่ใช้งานได้ (Working Software)
5. ทดสอบการใช้งานเพื่อรับฟังความคิดเห็น (Sprint Review Meeting) ขั้นตอนนี้เป็นการทดสอบการใช้งานโมดูลที่พัฒนาเสร็จแล้ว เพื่อรับฟังความคิดเห็นและนำไปปรับปรุงต่อไป
6. วิเคราะห์แนวทางแก้ไขข้อบกพร่องของระบบ (Sprint Retrospective Meeting) เมื่อสิ้นสุดในแต่ละ Sprint การพัฒนาแต่ละครั้งจะได้ระบบที่ใช้งานได้ (Working Software) เพิ่มขึ้น เมื่อมีการพัฒนาเสร็จในแต่ละวงรอบ แล้วจะกลับมาเลือกงานจาก Project Backlog ที่สำคัญรองลงมา นำมาเข้าสู่กระบวนการที่ละรายการจนเสร็จสิ้นกระบวนการพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการพัฒนาระบบ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ระบบ (User Stories) รวบรวมความต้องการของผู้ใช้งาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ แบ่งส่วนงานตามลำดับความสำคัญ และวางแผนการทำงานตาม Sprint Backlog โดยแบ่งออกเป็น 8 วงรอบ รอบละ 4 สัปดาห์ รวม 32 สัปดาห์ และมีการประชุมในทุกสัปดาห์ (Weekly Meeting) เพื่อติดตามงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างการทำงาน โดยทำที่ละรายการจนให้ได้ระบบที่พร้อมใช้งานในแต่ละส่วนตาม User Stories ที่ได้ออกแบบไว้ จนสิ้นสุดกระบวนการพัฒนาระบบ ในแต่ละรอบจะมีการเลือกจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการของผู้ใช้ ทดสอบการใช้งานโดยกลุ่มเป้าหมาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นการใช้งาน ข้อบกพร่อง และแนวทางแก้ไขในความสามารถของระบบในแต่ละรอบการพัฒนา ระบบ จากนั้นนำระบบไปทดสอบการใช้งานโดยกลุ่มเป้าหมาย และนำข้อคิดเห็นกลับมาแก้ไขงานเดิมให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้มากขึ้น รวมทั้งพัฒนาความต้องการผู้ใช้ใหม่ในรอบการพัฒนาถัดไป โดยมีการจัดลำดับ

ความสำคัญและจำนวนงานใหม่ที่จะพัฒนาในแต่ละรอบตามความเหมาะสม โดยรอบการพัฒนาแบบตามความต้องการของผู้ใช้ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รอบการพัฒนาแบบตามความต้องการของผู้ใช้

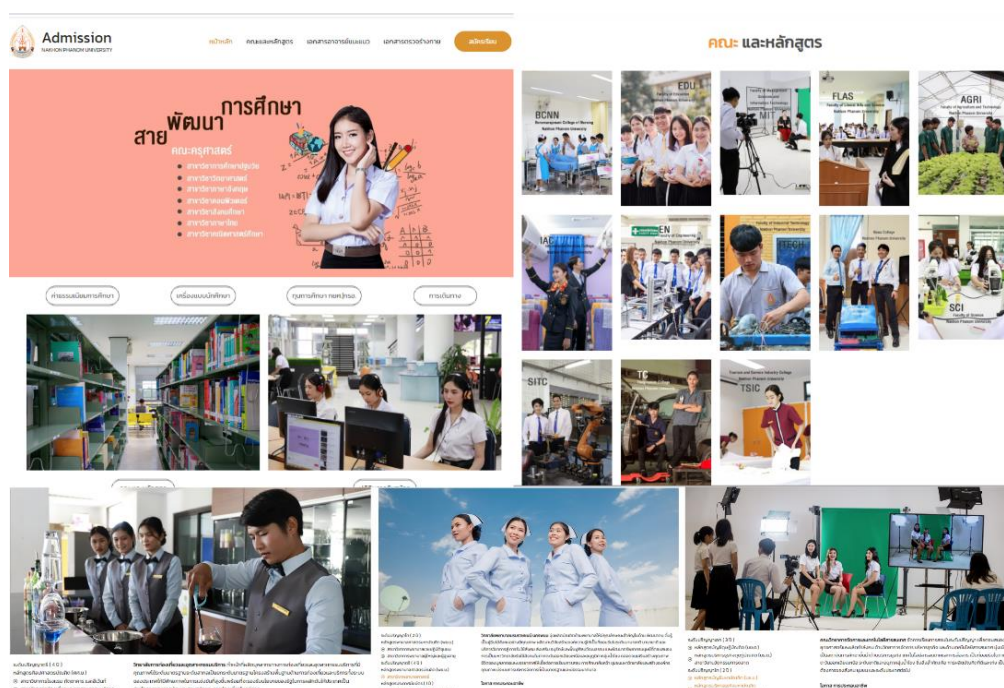
Sprint รอบที่	การพัฒนาแบบตามความต้องการของผู้ใช้
1	APPLY01 ออกแบบส่วนหน้าจอและข้อมูลพื้นฐานของระบบ
2	APPLY02 ออกแบบการจัดการระดับการศึกษาและประเภทการสมัคร ให้รองรับได้หลาย ๆ ระดับ ตั้งแต่ ระดับ Non-Degree, Credit Bank, ประกาศนียบัตร ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก
3	APPLY03 ออกแบบการจัดการแผนการเรียน ประเภทต่าง ๆ และเงื่อนไขของการรับ
4	APPLY04 ออกแบบส่วนข้อมูลของแหล่งฝึก (สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล)
5	APPLY05 ออกแบบส่วนจัดการข่าวสารและประชาสัมพันธ์หน้าเว็บ
6	APPLY06 ออกแบบส่วนการจัดการสิทธิ์ผู้ใช้งานระบบ APPLY07 ออกแบบสิทธิ์การเปิดระบบรับสมัครและช่วงเวลารับสมัคร
7	APPLY08 ออกแบบระบบหลังบ้าน สำหรับการดึงข้อมูลการสมัคร ตรวจสอบข้อมูลและหลักฐานของผู้สมัคร ให้ดึงข้อมูลเป็นชุดได้ APPLY09 จัดทำรายชื่อผู้สอบสัมภาษณ์ ผู้มีสิทธิ์รายงานตัว
8	APPLY10 ออกแบบส่วนการชำระเงินค่าสมัครได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ชำระเงินที่เคาเตอร์การเงิน เคาเตอร์ธนาคาร หรือโอนเงินผ่าน QR-CODE จากแอปธนาคาร

2. ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานรับเข้านักศึกษาของส่วนกลางและเจ้าหน้าที่งานรับเข้าประจำคณะ/วิทยาลัย จำนวน 33 คน นำมาคำนวณจากสูตรของ (Yamane, 1973 : 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จำนวนทั้งสิ้น 30 ชุด วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะมี 2 ตอนประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบนามบัญญัติ (Normal scale) และลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 ประเมินความพึงพอใจของระบบ ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านความง่ายต่อการใช้งาน และด้านประสิทธิภาพของระบบ โดยลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ผลการวิจัย

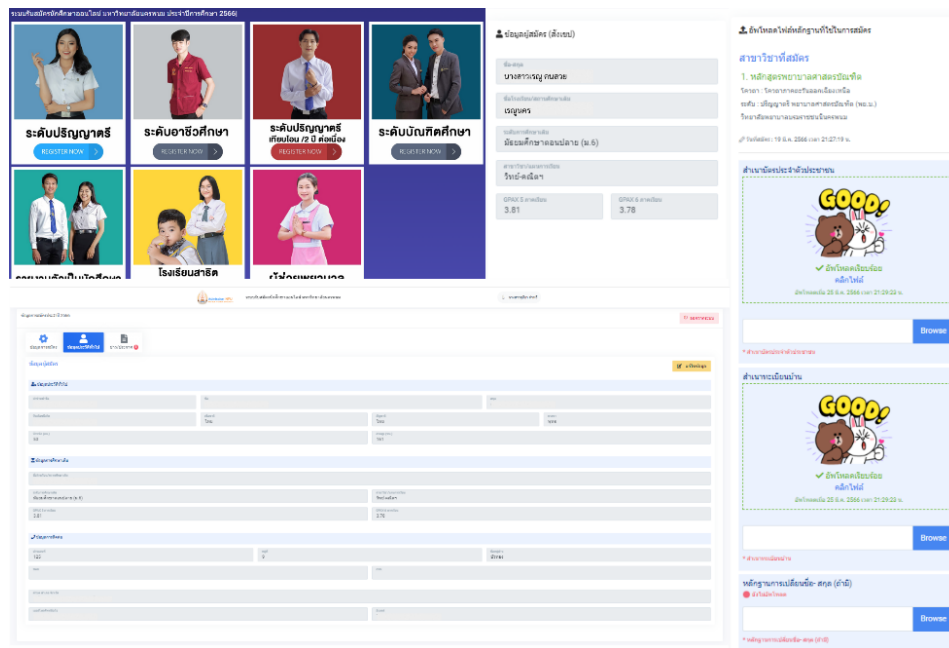
ผลการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ผลการออกแบบระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ ผลการออกแบบระบบฐานข้อมูล และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ ดังนี้

1. ผลการออกแบบระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบตามกระบวนการพัฒนาระบบแบบสกรัม (Scrum) ตามช่วงการพัฒนาระบบเป็นรอบสปรินท์ โดยได้ออกแบบและพัฒนาส่วนหน้าเว็บไซต์ (Front-End) ซึ่งแสดงข้อมูลพื้นฐานของระบบ ข้อมูลข่าวสารการรับสมัคร และการประชาสัมพันธ์หน้าเว็บไซต์ แสดงดังภาพที่ 2

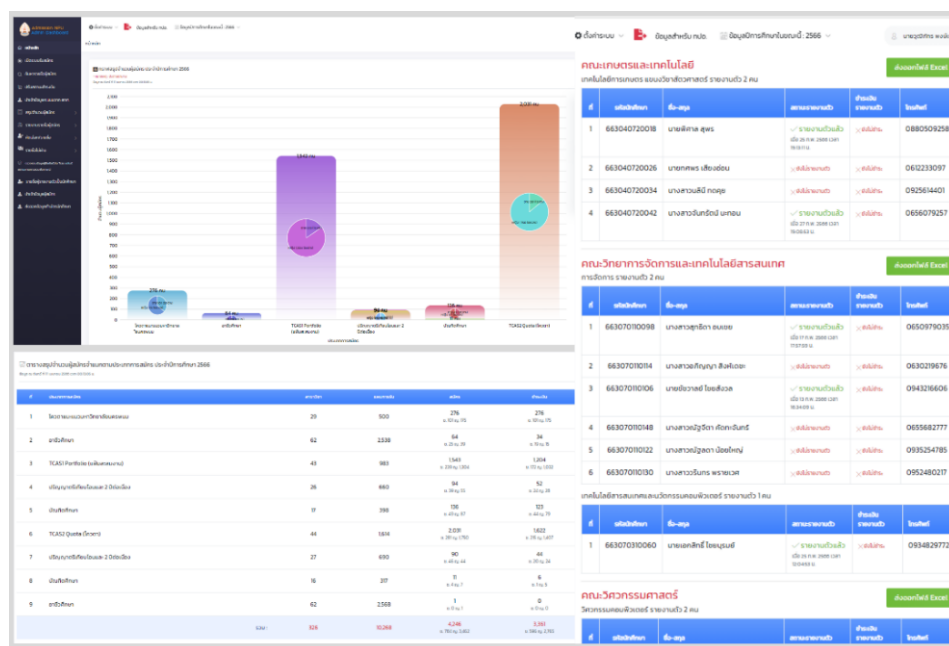
ภาพที่ 2 แสดงส่วนหน้าเว็บไซต์ของระบบ และการประชาสัมพันธ์หลักสูตรหน้าเว็บไซต์

ในส่วนหน้าข้อมูลการสมัคร ผู้สนใจสมัครสามารถลงทะเบียนเข้าสู่ระบบ เลือกหลักสูตรที่สนใจ ตรวจสอบรายละเอียดการสมัคร กรอกข้อมูลทั่วไปของผู้สมัคร อัปโหลดหลักฐานที่ใช้ในการสมัคร พิมพ์ใบสมัคร และชำระค่าสมัครผ่าน QR-CODE ได้ แสดงดังภาพที่ 3

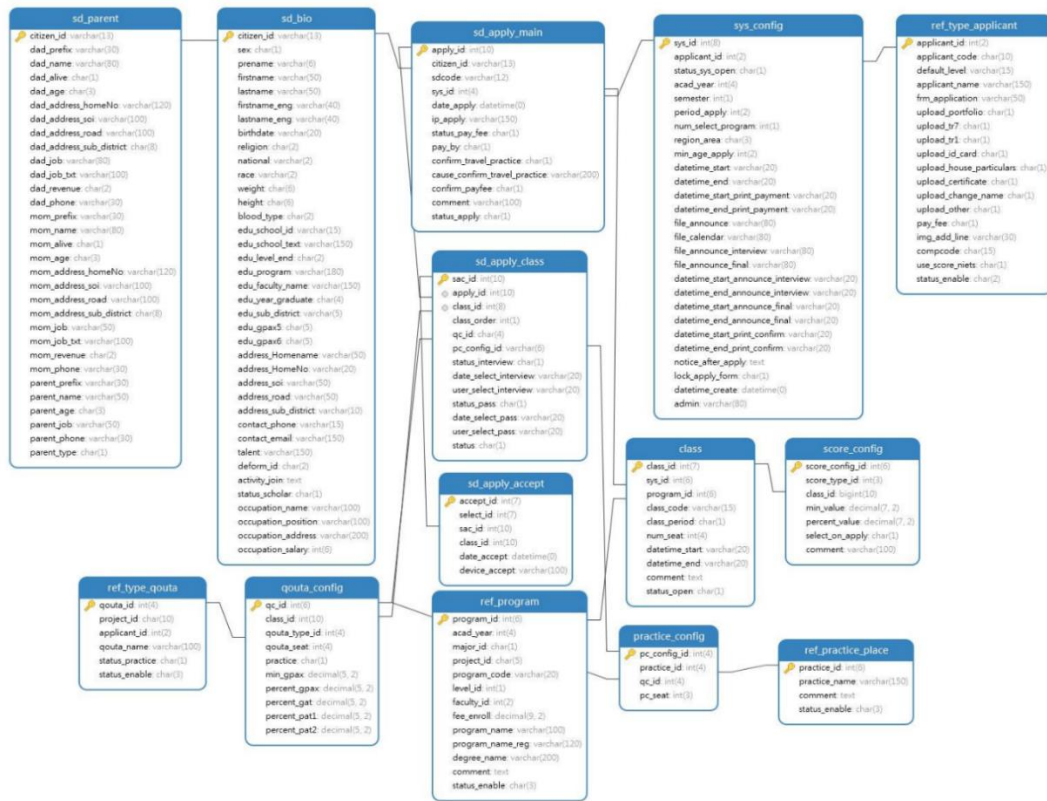
ภาพที่ 3 แสดงส่วนการบันทึกข้อมูลผู้สมัคร และการอัปโหลดไฟล์หลักฐานประกอบการสมัคร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้พัฒนาระบบจัดการหลังบ้าน (Back-End) เพื่อให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่สามารถจัดการสิทธิ์ผู้ใช้ระบบ การเปิดระบบรับสมัคร การกำหนดประเภทการสมัคร ช่วงเวลารับสมัคร และตั้งค่าระบบอื่น ๆ ได้หลากหลาย อีกทั้งสามารถดูรายงานของการสมัครในแต่ละรอบได้ และสามารถตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมของผู้สมัครได้ เช่น ข้อมูลทั่วไปของผู้สมัคร เอกสารหลักฐานประกอบการสมัคร การชำระเงิน เพื่อใช้ในการคัดเลือกผู้สมัคร ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แสดงส่วนระบบจัดการหลังบ้าน (Back-End) สำหรับเจ้าหน้าที่

2. ผลการออกแบบระบบฐานข้อมูล จากการศึกษาโครงสร้างฐานข้อมูลของระบบเดิม และวิเคราะห์ความต้องการของระบบใหม่ นำมาออกแบบโครงสร้างของระบบฐานข้อมูล โดยกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในฐานข้อมูลระบบ ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลของระบบบริการการศึกษา ข้อมูลหลักสูตรที่เปิดรับ ข้อมูลผู้สมัคร ข้อมูลโรงเรียน ข้อมูลผู้ปกครอง และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการของระบบ นำมาออกแบบแผนภาพ ER-Diagram (Entity Relationship Diagrams) แสดงดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การออกแบบฐานข้อมูลด้วยแผนภาพ ER-Diagram (Entity-Relationship Diagram)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ

การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 30 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) โดยผลการประเมินความพึงพอใจของระบบ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 หากพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24 ด้านความง่ายต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ด้านประสิทธิภาพของระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และด้านการนำเสนอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ตามลำดับ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับดี แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้งานระบบการรับสมัครนักศึกษาออนไลน์

ประเด็นความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับประสิทธิภาพ
1. ด้านเนื้อหา	4.24	0.48	มาก
1.1 ระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ครอบคลุมทุกระดับการศึกษา	4.50	0.47	มาก
1.2 ระบบสามารถบันทึกและแก้ไขข้อมูลการสมัครนักศึกษาได้	4.20	0.51	มาก
1.3 ระบบสามารถอัปโหลดไฟล์หลักฐานประกอบการสมัครได้	4.23	0.48	มาก
1.4 ระบบสามารถพิมพ์ใบแจ้งการชำระเงินและอัปโหลดหลักฐานการชำระเงินได้	4.20	0.38	มาก
1.5 ระบบสามารถเรียกใช้งานข้อมูลในระบบฐานข้อมูลได้ถูกต้อง	4.07	0.55	มาก
2. ด้านการออกแบบ	3.84	0.59	มาก
2.1 ออกแบบส่วนหน้าจอผู้ใช้มีความสวยงาม ทันสมัย และน่าสนใจ	3.80	0.58	มาก
2.2 ออกแบบส่วนหน้าจอผู้ใช้แบ่งสัดส่วนชัดเจนต่อการใช้งาน	3.77	0.64	มาก
2.3 ออกแบบส่วนบันทึกข้อมูลสาขาวิชาและจำนวนการรับให้ใช้งานง่าย	3.83	0.53	มาก
2.4 ออกแบบการจัดประเภทของข้อมูลมีความเหมาะสม	3.90	0.60	มาก
2.5 ออกแบบจัดการข้อมูลพื้นฐานและข่าวสารของการรับสมัครมีความเหมาะสม	3.90	0.59	มาก
3. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	4.05	0.64	มาก
3.1 การเข้าถึงระบบทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว	4.13	0.69	มาก
3.2 การจัดวางรูปแบบในเว็บไซต์ง่ายต่อการอ่านและการใช้งาน	4.06	0.63	มาก
3.3 ความชัดเจนของข้อความและรูปภาพที่แสดงบนเว็บไซต์	4.10	0.68	มาก
3.4 ความง่ายของการแสดงผลข้อมูลผู้สมัครในรูปแบบกราฟและตาราง	4.03	0.67	มาก
3.5 การตรวจสอบข้อมูลผู้สมัคร รายชื่อผู้สมัคร ผู้มีสิทธิ์สอบสัมภาษณ์ และรายชื่อผู้รายงานตัวเป็นนักศึกษา ทำได้สะดวกและรวดเร็ว	3.96	0.55	มาก
4. ด้านประสิทธิภาพของระบบ	3.91	0.61	มาก
4.1 ความเร็วในการประมวลผลระบบ และการติดต่อกับฐานข้อมูล	3.83	0.64	มาก
4.2 ความถูกต้องของระบบในการเพิ่มข้อมูล ปรับปรุงข้อมูล และนำเสนอข้อมูล	3.80	0.62	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับประสิทธิภาพ
4.3 ระบบมีการตรวจสอบสิทธิ์ก่อนใช้งานของผู้ใช้ระบบในระดับต่าง ๆ	3.83	0.64	มาก
4.4 ระบบรองรับข้อมูลตรงกับความต้องการ นำไปใช้ประโยชน์ได้	3.96	0.67	มาก
4.5 ประสิทธิภาพของการทำงานของระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์โดยภาพรวม	4.10	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	4.01	0.58	มาก

สรุปและอภิปรายผล

การประยุกต์ใช้แนวคิดแบบอจิล (Agile) มาพัฒนาและออกแบบระบบการรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ของมหาวิทยาลัยนครพนม โดยทีมผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและพัฒนาส่วนหน้าเว็บไซต์ (Front-End) ใช้ภาษา HTML, CSS, JavaScript และ Bootstrap ส่วนระบบจัดการหลังบ้าน (Back-End) ถูกพัฒนาด้วยภาษา PHP และระบบฐานข้อมูลใช้ MySQL ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดอจิลในการพัฒนาระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์นั้น มีรอบการพัฒนาที่สั้นขึ้น ทำให้สามารถพัฒนาระบบได้ในระยะเวลาที่รวดเร็ว ทำทีละขั้นตอน อีกทั้งยังสามารถปรับปรุงแก้ไขระบบเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน เกิดความยืดหยุ่นต่อการพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ชนัญชิตา เลิศจะบก และ จงกล จันทน์เรือง (2563 : 1002) ที่ระบุว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดอจิลในการติดตามและควบคุมความคืบหน้าโครงการ ช่วยให้โครงการสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ กระบวนการวิจัย ได้แบ่งวงจรของระบบงานย่อยออกเป็น 10 วงรอบ (แสดงดังตารางที่ 1) เมื่อครบแต่ละวงจรจะมีการประชุมเพื่อชี้แจงระหว่างผู้พัฒนาระบบกับผู้ใช้งานเพื่อทดสอบระบบร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างการทำงาน หากพบข้อผิดพลาด หรือข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการออกแบบและพัฒนาระบบ สามารถแจ้งให้ผู้พัฒนาระบบได้ปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่จะส่งมอบงานในแต่ละระบบงานย่อย ทำให้ลดข้อผิดพลาดของระบบในแต่ละระบบงานย่อย ก่อนที่จะรวมเป็นระบบใหญ่เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับ วงศ์สุวรรณ ศรีมนตรีสง่า (2565 : 128) ที่กล่าวว่า การส่งมอบงานในแต่ละรอบงานของการพัฒนาระบบตามแนวคิดของอจิลนั้น สามารถแก้ไข ปรับเปลี่ยน หรือเพิ่มเติมตามความต้องการของผู้ใช้งานได้ ทำให้สามารถวางแผนรูปแบบการเขียนโปรแกรม รวมถึงประเมินระยะเวลาความสำเร็จได้ทันท่วงที

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ระบบมีความยืดหยุ่นในการรองรับการรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ทุกระดับการศึกษา สามารถอัปโหลดไฟล์หลักฐานประกอบการสมัคร พิมพ์ใบแจ้งการชำระเงิน และอัปโหลดหลักฐานการชำระเงินได้ รองรับการชำระเงินทาง QR-Code ผ่านโทรศัพท์มือถือ และชำระเงินผ่านธนาคาร นอกจากนี้ ระบบยังสามารถ

เรียกใช้งานข้อมูลในระบบฐานข้อมูลได้ถูกต้อง และมีช่องทางประกาศการรับสมัครและการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ข้อมูลประกอบการรับสมัครในทุกหลักสูตร สอดคล้องกับ ปวีณรัตน์ จิรพงศ์วิวัฒน์ และคณะ (2565 : 39) ที่ได้ทำการศึกษา ส่วนประสมการตลาดบริการของมหาวิทยาลัยภาคีรัฐในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการให้บริการทางสื่อสังคมออนไลน์ และข้อมูลทางเว็บไซต์ เป็นสิ่งสำคัญในการประกอบการตัดสินใจในการรับบริการ

2. ด้านการออกแบบ การออกแบบระบบมีความทันสมัย สามารถสื่อสารต่อกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี จัดประเภทข้อมูลมีความเหมาะสม การจัดการข้อมูลพื้นฐานและข่าวสารของการรับสมัครมีความเหมาะสม ส่วนของเจ้าหน้าที่งานรับเข้า สามารถบันทึกข้อมูลสาขาวิชาและจำนวนการรับสมัครได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Edeki (2015 : 110) ซึ่งกล่าวว่า การออกแบบซอฟต์แวร์นั้นควรออกแบบให้ผู้ใช้ใช้งานเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้

3. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน การพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพต้องมีความง่ายต่อการใช้งาน ซึ่งระบบรับเข้านักศึกษามีการพัฒนาให้ง่ายต่อการใช้งานเข้าถึง นักเรียน นักศึกษา อาจารย์ และเจ้าหน้าที่งานรับเข้า สามารถ Login เข้าถึงระบบทำได้ง่าย สะดวก ข้อความและรูปภาพที่แสดงบนเว็บไซต์มีความชัดเจน การจัดวางรูปแบบเว็บไซต์ง่ายต่อการอ่านและใช้งาน มีการแสดงผลรายงานจำนวนผู้สมัครในรูปแบบกราฟและตาราง ทั้งหมดนี้เพิ่มความสะดวกในการใช้งานระบบ และทำให้กระบวนการสมัครง่ายขึ้น สอดคล้องกับ ปวีณรัตน์ จิรพงศ์วิวัฒน์ และคณะ (2565 : 45) พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการให้บริการเพื่อความสะดวก รวดเร็วและง่ายต่อการใช้งานเป็นอันดับแรก อีกทั้งสอดคล้องกับ : Tavares และคณะ (2019 : 1884) ที่กล่าวว่า การออกแบบและพัฒนาระบบให้มีความง่าย สะดวก และรวดเร็วมีการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลที่ถูกต้องจะลดความเสี่ยงต่อการบริหารจัดการโครงการพัฒนาซอฟต์แวร์ได้

4. ด้านประสิทธิภาพของระบบ ระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์มีประสิทธิภาพที่ดี สามารถรองรับข้อมูลตามความต้องการของผู้ใช้และนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ ยังมีการตรวจสอบสิทธิ์ของผู้ใช้ก่อนเข้าใช้งานระบบ และมีความเร็วในการประมวลผลระบบและการติดต่อกับฐานข้อมูลที่น่าพอใจ การพัฒนาระบบต่อไปโดยใช้แนวคิดแบบอโลจีจะช่วยให้การปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบดีขึ้น

สรุปโดยภาพรวมระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ของมหาวิทยาลัยนครพนม ที่ประยุกต์ใช้แนวคิดแบบอโลจีในการพัฒนาระบบ สามารถส่งเสริมความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพในการพัฒนาระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล การนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องและการจัดวางเว็บไซต์ที่เหมาะสม สามารถช่วยให้ผู้ใช้งานรับรู้ข้อมูลอย่างรวดเร็วและเข้าใจง่าย ช่วยให้นักศึกษาดำเนินการได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ โดยยังสามารถปรับปรุงและพัฒนาระบบตามความต้องการของผู้ใช้งาน นอกจากนี้ยังสามารถทำให้ผู้สมัครเข้าใช้งานและติดตามสถานะการสมัครได้อย่างง่ายดาย ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ยิ่งไปกว่านั้นระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์ของมหาวิทยาลัยนครพนมได้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพขึ้น ด้วยการนำเสนอข้อมูลที่ชัดเจนและการจัดการระบบที่เข้าใจง่าย อีกทั้งระบบนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักศึกษาดำเนินการได้ราบรื่น แต่ยังช่วยให้ผู้สมัครเข้าใช้งานและติดตามสถานะการสมัครได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบโดยประยุกต์ใช้ใจล์มาช่วยในการพัฒนาระบบนั้นสามารถช่วยให้พัฒนาระบบได้ในระยะเวลาที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน ลดข้อผิดพลาดของระบบย่อยต่าง ๆ ยืดหยุ่นต่อการปรับปรุงและพัฒนาระบบ โดยผู้พัฒนาระบบสามารถที่จะนำแนวคิดใจล์นี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ โดยการใช้แนวคิดแบบใจล์นั้น ผู้พัฒนาระบบต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้งานที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ควรนำเสนอข้อมูลให้มีความน่าสนใจ มีความปลอดภัยของข้อมูล ความเร็วในการประมวลผล และความเสถียรของระบบ จะช่วยให้ระบบมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากผู้ใช้งาน เพื่อให้ระบบรับสมัครนักศึกษาออนไลน์สามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้พัฒนาระบบควรสำรวจแนวคิดใหม่ ๆ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ให้สามารถรองรับผู้ใช้งานในยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยนครพนม. (2565). *ข้อมูลหลักสูตรและจำนวนนักศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม ปีการศึกษา 2565*. ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2566, จาก <http://www2.npu.ac.th/acad/registrar.php>
- ชนัญชิตา เลิศจะบก และจกมล จันทรเรือง. (2563). การประยุกต์ใช้ใจล์เพื่อออกแบบและพัฒนาระบบนำเสนอหนังสือมีชีวิตดิจิทัล กรณีศึกษาสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลอีสาน. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11 “Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2020.”* มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปวีณรัตน์ จิรพงศ์วิวัฒน์, ปวีณรีดา ศิริวงศ์ และภัทรา สุขะสุนธร. (2565). ส่วนประสมการตลาดบริการของมหาวิทยาลัยภาครัฐในกรุงเทพมหานคร. *วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเล็ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*, 2(2), 31–48.
- วงศ์สุวรรณ ศรีมนตรีสง่า. (2565). การพัฒนาระบบรับสมัครเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการ ปชม*, 11(3), 118–128.
- Al-Saqqa, S., Sawalha, S., & Abdelnabi, H. (2020). Agile software development: Methodologies and trends. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 14(11), 246–270.
- Edeki, C. (2015). Agile software development methodology. *European Journal of Mathematics and Computer Science*, 2(1), 22-27.
- Pressman, R. S., & Maxim, B. R. (2015). Software Engineering: A Practitioner’s Approach, Eighth Edition. In *ACM SIGSOFT Software Engineering Notes* (Vol. 66).
- Tavares, B. G., da Silva, C. E. S., & de Souza, A. D. (2019). Risk management analysis in Scrum software projects. *International Transactions in Operational Research*, 26(5), 1884-1905.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: New York: Harper & Row.

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

กุลชญา กุลถิรวงศ์^{1*} และ ชินรัตน์ สมสืบ²

Received: 18 April 2023 / Revised: 7 May 2023 / Accepted: 23 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม รวมถึงศึกษาถึงการยอมรับของชุมชนต่อผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรสายสนับสนุน กรรมการสถานศึกษา และบุคคลในชุมชนรอบสถานศึกษา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพรรณนา สถิติอ้างอิง โดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าสหสัมพันธ์สูงสุด ด้านความยุติธรรม กับ การเอาใจใส่ สาเหตุน่าจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนหวังดี มีความยุติธรรมทั้งในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และมีการเอาใจใส่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งในเรื่องการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับคน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยด้านคุณลักษณะ ด้านสถานการณ์ และด้านวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนบรรยากาศองค์การทางจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ค่าสหสัมพันธ์สูงสุดด้านบรรยากาศองค์การทางจริยธรรม กับ วัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรม สาเหตุน่าจะเป็นเพราะผู้บริหารมีสร้างบรรยากาศทางจริยธรรมในองค์กรที่เหมาะสม จึงส่งผลให้ในองค์กรมีวัฒนธรรมการดำเนินงาน การประพฤติปฏิบัติที่มีจริยธรรมตามไปด้วย 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลไปยังภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยค่าที่มีน้ำหนักสูงสุด คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวัฒนธรรมที่เน้นจริยธรรม ส่งผลไปยังภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเอาใจใส่ สาเหตุน่าจะเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญในการเอาใจใส่ในทุก ๆ ด้าน จึงก่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพ 4) การยอมรับของชุมชนต่อผู้บริหารโรงเรียนหวังดี พบว่า บุคคลในชุมชนมีทัศนคติเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนหวังดี ด้านมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี บุคคลในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา และมีความภาคภูมิใจที่โรงเรียนหวังดีเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพมีการจัดการศึกษาที่ดีมีการส่งเสริมมาตรฐานและพัฒนาครูและเด็กให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำ

^{1*}ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสะบ้าย้อย

²วิทยาลัยการบริหารแห่งรัฐ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

*E-mail: kratabatic@gmail.com

Ethical Leadership of School Administrators : A Case Study of Wangdee School Maungsongkhla Songkhla

Kulchaya Kultirawong^{1*} and Chinnarat Somsueb²

Abstract

The purpose of this research was to study ethical leadership, the factors influencing ethical leadership, and the community's acceptance of Wangdee School Maungsongkhla Songkhla. This study used a mixed-methods research. The sample consisted of administrators, teachers, school committees and people in the communities around Wangdee School. The statistic used for data analysis was Descriptive Statistic and Inferential Statistic. The research found that 1) the average level of ethical leadership of school administrators was in “Highest” level and correlated to justice and empathy. The reasons of the result were because the administrators were fair, behaved, and took a good care of team in assigning the right man on the right job. 2) the average level of factors affecting ethical leadership of Wangdee school administrators was in “Highest” level. Ethical climate in organization was in “high” level. There was the highest correlation value between organizational ethical climate and organizational ethical culture. The reasons were because administrators created an appropriate ethical atmosphere in the organization as a result the organization has a culture of operation ethical conduct as well. 3) Effect of factors affecting the school administrators’ ethical leadership were as follow: the highest value was organizational ethical culture resulted in the ethical leadership of the school administrators to be empathetic. The reasons were because the administrators paid attention to every aspect to create a good and effective teaching and learning management. 4) The people in the communities around Wangdee School. Having good morals and ethics people in the community brought the opportunity for them to participate in the development of educational institutions and to be proud that Wangdee School is a high quality school with good education management and the school that promotes higher standard, teachers, and students to be able to cope with the changing world.

Keywords: Ethical leadership, factors Affecting ethical leadership

¹Sabayoi District Learning Encouragement Centre

²College of State Administration Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*E-mail: kratabatic@gmail.com

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นผู้นำและมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพ และคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้นคือ “ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม” เป็นสิ่งที่น่าสนใจและนำไปสู่การค้นหามาตรการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาในยุคการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ ซึ่งในการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่เป็นคุณลักษณะที่เอื้อต่อความสำเร็จนี้เช่นกัน ประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญยิ่งในการสนับสนุนการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน การสอนภายใต้จรรยาบรรณวิชาชีพ ในสิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ซึ่งมีความสำคัญต่อวิชาชีพ เป็นทั้งกระบวนการและพฤติกรรมที่สามารถสอนและเรียนรู้ได้ การปรับเปลี่ยน การจัดการเรียนการสอน และการให้แรงเสริมที่สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรม เพื่อให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีในอนาคต จะสามารถสร้างและขับเคลื่อนภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม (ชุดิมา รักษ์บางแหลม, 2559) สอดคล้องกับโคคาบัส และคาราโคเซ (Kocabas & Karakose, 2009) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในองค์กรการศึกษา เพราะหน้าที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การมีจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical leadership) จึงมีความสำคัญต่อทุกองค์กรและทุกแง่มุมของสังคม เพราะว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น และอาจช่วยปรับปรุงการรับรู้ทางจริยธรรมโดยรวมของพนักงาน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามหลักทำนองคลองธรรม จะถูกเชิดชูเกียรติและเป็นผู้ทรงคุณค่าในสังคม แต่ถ้าผู้บริหารคนใดมีพฤติกรรมตามอำเภอใจไม่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารก็จะทำงานลำบากและไม่ได้รับความร่วมมือจากทีมงาน เกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นในองค์กรได้ (Glanz, 2006)

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่หรือในระดับมัธยมศึกษา ที่มีทรัพยากรเป็นจำนวนมาก มีมาตรฐานของการปฏิบัติงานหรือรูปแบบด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแบบบูรณาการการที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการบริหารสถานศึกษารวมทั้งเพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (สุทัต จันทะสินธุ์, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายของรัฐบาลซึ่งกำหนดนโยบายและทิศทางของหน่วยงาน เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ให้การบริหารสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ดังนั้นหากผู้บริหารเป็นบุคคลที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งที่รับผิดชอบล้าสมัย และขาดซึ่งความสามารถที่จะพึงมีแล้ว ผลเสียย่อมเกิดกับประเทศชาติโดยรวม ผู้บริหารที่หวังผลจะให้มีการบริหารงานที่ได้ประสิทธิภาพนั้น จะต้องนำเอาหลักวิชาการบริหาร ทฤษฎี และหลักการต่างๆ มาปรับใช้โดยดุลยพินิจของตนเองประกอบ เพื่อให้มีการใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง เพื่อให้ผลที่ได้จากการปฏิบัติออกมาดีที่สุด การที่จะสามารถทำได้มีประสิทธิภาพเพียงใด

ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารแต่ละคนเป็นสำคัญ (สมจิตร อุดม, 2556) ดังนั้น พฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพครูและคุณภาพผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สุรัตน์ ไชยชมภู, 2557) ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษามุ่งยกระดับ ความต้องการ ความเชื่อ ทศนคติ และคุณธรรมของครูให้สูงขึ้นแล้ว จะส่งผลต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคการเปลี่ยนแปลง เช่น ยุคปัจจุบันเป็นพลังชนิดหนึ่งอันก่อให้เกิดการขับเคลื่อนกลุ่มคนและระบบองค์กรไปสู่เป้าประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กันทิมา ชัยอุดม, 2557) จากข้อมูลข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบันที่กำลังเผชิญกับวิกฤตเรื่องจริยธรรมของผู้นำ ซึ่งพบว่าปัญหาเรื่องผู้นำหรือผู้บริหารที่ไม่มีจริยธรรมจำนวนมาก (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556) โดยหากผู้นำไม่มีจริยธรรมแล้วจะเกิดความเสียหาย และผลกระทบที่เลวร้ายตามมาอีกมากมาย ทั้งนี้ นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ซึ่งนโยบายด้านการปราบปรามการทุจริตก็เป็นอีกหนึ่งนโยบายที่รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ หากผู้นำไม่มีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานในการบริหารแล้วนั้น ก็ไม่สามารถแก้วิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศได้ เช่น ปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม เพื่อให้การปฏิบัติงานในวิชาชีพเป็นไปด้วยความถูกต้อง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษายึดถือและปฏิบัติตามที่คุรุสภากำหนด (กนกวรรณ บุญเรือง, มนต์ภัส มโนการณ และธารณ ทองเอก, 2560)

บุคคลที่ได้รับการยอมรับหรือยกย่องให้เป็นผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถอันเกิดจากตัวของเขาเอง จนเป็นที่ยอมรับ หรือยกย่องของกลุ่มให้เป็นผู้นำ และนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ส่วนภาวะผู้นำหมายถึงคุณลักษณะส่วนตัวของ บุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม เป็นความสามารถที่เกิดขึ้นระหว่างที่มีการทำงานร่วมกัน หรือร่วมอยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน ในอันที่จะทำให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จ ภาวะผู้นำ จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการฝึกฝนของแต่ละบุคคล (วิเชียร วิทย์อุดม, 2553) ซึ่งเป็นคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะเน้นเกี่ยวกับการให้ความเคารพในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์กร การบริการคนอื่น การให้ความช่วยเหลือมีน้ำใจแก่บุคลากร ความเที่ยงตรงพัฒนาชุมชน สามัคคีกลมเกลียว ความซื่อสัตย์สุจริต การบริจาคหรือการให้ทาน รักษาสิทธิและความเสมอภาค ความยุติธรรม และมีจิตวิญญาณ ซึ่งคุณลักษณะและพฤติกรรมของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำจริยธรรม ในทางพุทธศาสนา (สมชาย เทพแสง และอภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์, 2557) จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดคุณลักษณะในการเป็นผู้นำ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาและการศึกษาโดยรวมเป็นอย่างมาก ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยที่บ่งบอกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดคุณลักษณะในการเป็นผู้นำ เช่น ขาดความรู้และความสนใจด้านวิชาการ ขาดคุณธรรม จริยธรรม (ธีระ รุญเจริญ, 2553)

การบริหารการศึกษาในปัจจุบันนี้ จึงเป็นการบริหารท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจสังคม และความเจริญก้าวหน้าอยู่

ตลอดเวลาอย่างมีวิจารณ์ญาณและรู้เท่าทัน ซึ่งการศึกษาจะเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาสังคม ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงต้องจัดให้มีการพัฒนาความรู้คู่กับการมีคุณธรรมจริยธรรม หรือเมื่อส่งเสริมความเจริญทางด้านวัตถุก็ต้องไม่ละเลยการส่งเสริมความเจริญทางด้านจิตใจด้วย มิฉะนั้นแล้วโลกยิ่งเจริญ มนุษย์เราก็จะยิ่งมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้นด้วย ไม่คำนึงถึงความผิดชอบชั่วดี มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีค่านิยมที่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมตามมา หากไม่มีแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขจากบุคลากรที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากจะต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารงานในหน้าที่แล้วยังต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีงามในด้านคุณธรรม จริยธรรม อีกด้วย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงานและแนวการปฏิบัติ และเป็นตัวอย่างให้กับผู้อื่นที่อยู่ภายในองค์กร หากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกในการวางนโยบายและยึดแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งรู้จักการบริหารจัดการในแต่ละมิติอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรมจริยธรรมในรูปแบบบูรณาการย่อมส่งผลดีมายังองค์กรและสังคมโดยรวม ในการที่ผู้บริหารจะใช้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เพื่อบริหารการศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรจะอาศัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ตนเองเรียนรู้มาบูรณาการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการบริหารงานในแต่ละมิติ ให้เกิดคุณค่าการบริหารงานแต่ละมิติอย่างมีจริยธรรม

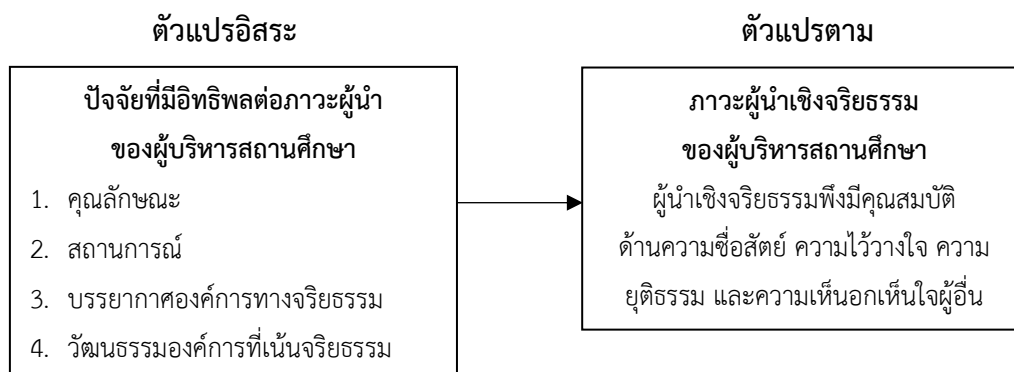
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาถึงการยอมรับของชุมชนต่อผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ในฐานะผู้เป็นแบบอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา

สมมติฐาน

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความยุติธรรมมากที่สุด

กรอบแนวคิด

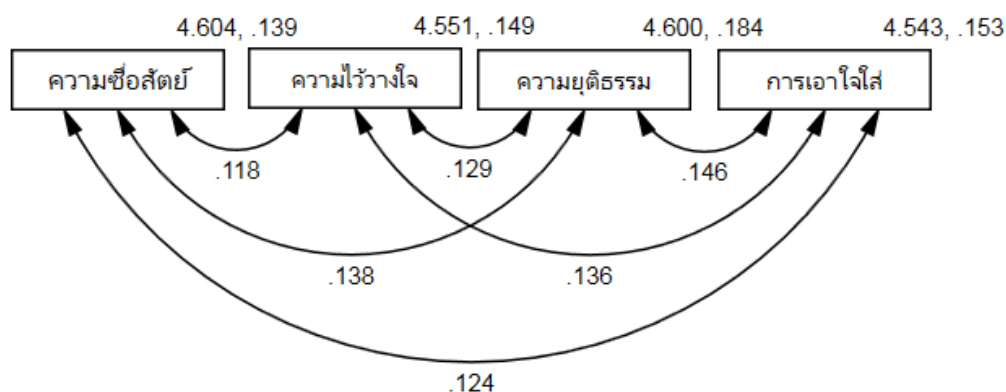
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยมีรายละเอียดเนื้อหา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ จำแนกตามวิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้ซึ่งเป็นแนวทางการนำเสนอผลการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเริ่มจากดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ด้วยวิธีเชิงปริมาณใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ จากครูผู้สอน บุคลากรสายสนับสนุน และกรรมการสถานศึกษา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 72 ตัวอย่างและดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 ด้วยวิธีเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ตัวอย่าง และฉบับที่ 2 จากบุคคลในชุมชนรอบสถานศึกษา จำนวน 3 ตัวอย่าง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

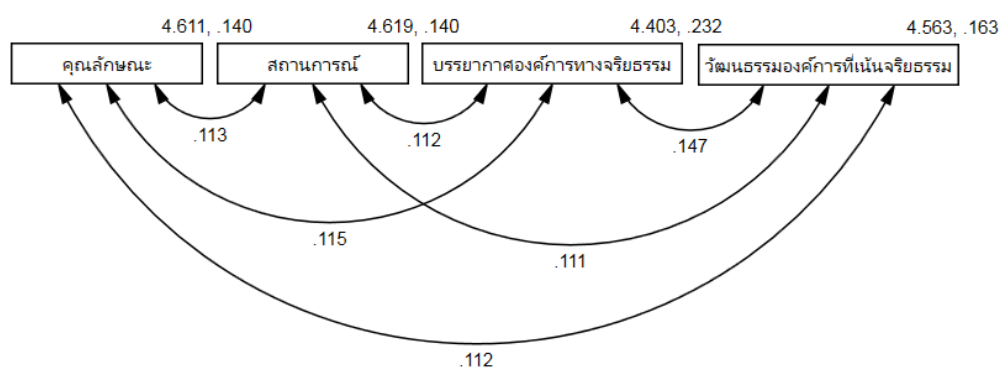

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{x}=4.604$, $S^2=.139$) รองลงมา คือ ด้านความยุติธรรม ($\bar{x}=4.600$, $S^2=.184$) ด้านความไว้วางใจ ($\bar{x}=4.551$, $S^2=.149$) และด้านการเอาใจใส่ ($\bar{x}=4.543$, $S^2=.153$) ตามลำดับ

ค่าสหสัมพันธ์สูงสุด ความยุติธรรม กับ การเอาใจใส่ เท่ากับ .146 สาเหตุน่าจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีความยุติธรรมทั้งในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และมีการเอาใจใส่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งในเรื่องการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับคน และเอาใจใส่ในทุก ๆ เรื่อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

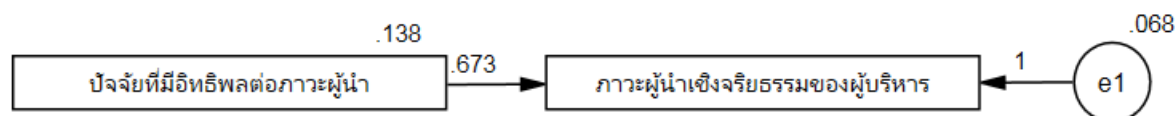

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านสถานการณ์ ($\bar{x}=4.619$, $S^2=.140$) รองลงมา ด้านคุณลักษณะ ($\bar{x}=4.611$, $S^2=.140$) และด้านวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรม ($\bar{x}=4.563$, $S^2=.163$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนบรรยากาศองค์การทางจริยธรรม ($\bar{x}=4.403$, $S^2=.232$) อยู่ในระดับมาก

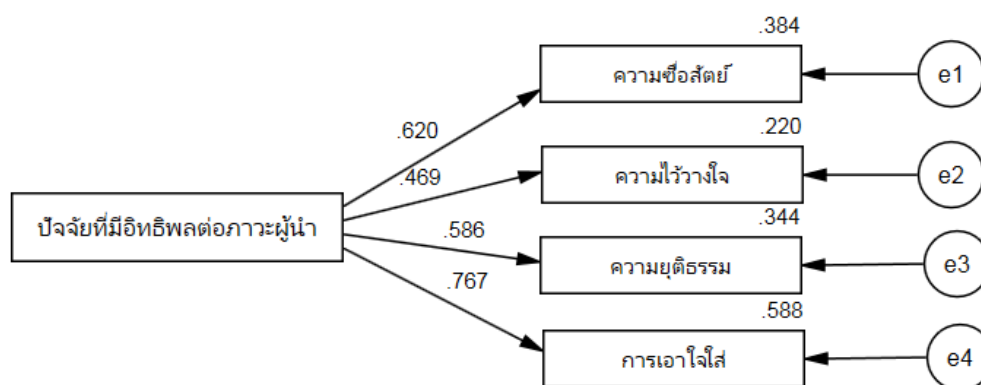
ค่าสหสัมพันธ์สูงสุด ด้านบรรยากาศองค์การทางจริยธรรม กับวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรม เท่ากับ .147 สาเหตุน่าจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีการสร้างบรรยากาศทางจริยธรรมในองค์กรที่ดี เหมาะสม จึงส่งผลให้ในองค์กรมีวัฒนธรรม การดำเนินงาน การประพฤติปฏิบัติที่มีจริยธรรมตามไปด้วย

3. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลไปยังภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าน้ำหนัก .673 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้ เท่ากับ 68 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่พอสมควร เนื่องจากคุณลักษณะ สถานการณ์ บรรยากาศองค์การทางจริยธรรม และวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรม จะมีผลต่อความมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เห็นภาพชัดขึ้น สามารถแสดงได้ดังโมเดลต่อไปนี้

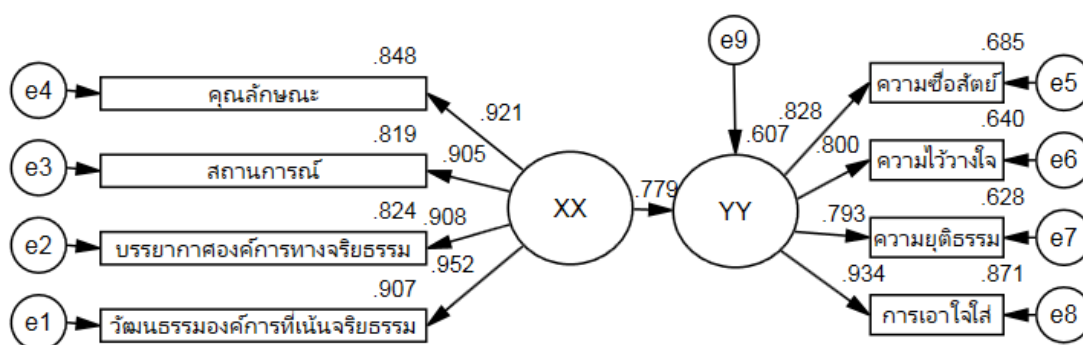
ภาพที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลไปยังภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความซื่อสัตย์ ค่าน้ำหนัก .620 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้ เท่ากับ 38 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา ส่งผลไปด้านความไว้วางใจ ค่าน้ำหนัก .469 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้ เท่ากับ 22 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา ส่งผลไปยังด้านความ

ยุติธรรม ค่าน้ำหนัก .586 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้ เท่ากับ 34 เปอร์เซนต์ รองลงมา ส่งผลไปยังด้านการเอาใจใส่ ค่าน้ำหนัก .767 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้ เท่ากับ 59 เปอร์เซนต์

ค่าที่มีน้ำหนักสูงสุดคือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเอาใจใส่ มีค่าน้ำหนัก .767 รองลงมาคือ ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าน้ำหนัก .620 และด้านความยุติธรรม มีค่าน้ำหนัก .586 ตามลำดับ สาเหตุที่น่าจะเป็นเพราะว่า หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหาร คือ การบริหารงานโดยผ่านบุคลากรที่อยู่ภายใต้การดูแลของตนเอง การดำเนินงานไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงต้องทำหน้าที่ในการบริหารคนภายในทีมหรือบุคลากรของโรงเรียนหวังดี ให้มีความยินดีและเต็มใจที่จะทำงานร่วมกันตามเป้าหมายที่วางไว้ เช่น การกล่าวยกย่องชมเชยต่อการปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษา แนะนำในการทำงาน การสร้างขวัญและกำลังใจ มอบหมายหน้าที่ตามความสมัครใจ และเอาใจใส่นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ผู้บริหารต้องเอาใจใส่ ทั้งในเรื่องงานและเรื่องความสัมพันธ์ที่ดีต้องควบคู่ไปด้วยกัน การเอาใจใส่นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรในโรงเรียน เป็นวิธีการบริหารงานเพื่อให้ทุกฝ่ายยอมรับในการบริหารงาน และรักษาทั้งลูกค้า คือ นักเรียน และผู้ปกครอง รวมถึงรักษามูลค่าที่มีความสามารถให้ทำงานในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ ไม่ลาออกไปทำงานที่อื่น สร้างความมั่นคง และชื่อเสียงระยะยาวให้กับโรงเรียน และอีกสาเหตุหนึ่งผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนหวังดี มีสถานะเป็นเจ้าของโรงเรียน และรับผิดชอบกำไร-ขาดทุน อันเป็นผลการประกอบการด้วยตัวเอง จึงจำเป็นต้องมีการเอาใจใส่การบริหารในนักเรียน ผู้ปกครองและบุคลากรทุกกลุ่มฝ่ายเพิ่มมากขึ้นกว่าการบริหารงานในโรงเรียนของรัฐบาล ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับผลการประกอบการ

เพื่อแสดงผลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลไปยังภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างละเอียดสามารถแสดงได้ดังโมเดล

ภาพที่ 5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลไปยังภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลไปยัง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความซื่อสัตย์ ค่าน้ำหนัก .620 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้ เท่ากับ 38 เปอร์เซนต์ รองลงมา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้าน

คุณลักษณะ ค่าน้ำหนัก .921 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้เท่ากับ 85 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสถานการณ์ ค่าน้ำหนัก .905 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้เท่ากับ 82 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบรรยากาศองค์การทางจริยธรรม ค่าน้ำหนัก .908 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้เท่ากับ 82 เปอร์เซ็นต์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรม ค่าน้ำหนัก .952 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรสังเกตได้เท่ากับ 91 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ส่งผลไปยังภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่น้ำหนัก .779 โดยมีอิทธิพลของน้ำหนัก ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวัฒนธรรมที่เน้นจริยธรรม มีน้ำหนัก .952 ส่งผลไปยังภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเอาใจใส่ ที่น้ำหนัก .934 สาเหตุที่น่าจะเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญในการเอาใจใส่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ครูมีความชำนาญ เชี่ยวชาญ มีเครื่องมือนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่เหมาะสม อาคารสถานที่ และการสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน และข้อที่สำคัญคือตรงกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนหวังดี และยังเป็นการสร้างแตกต่างระหว่างโรงเรียนหวังดีและโรงเรียนอื่น ๆ

4. ศึกษาถึงการยอมรับของชุมชนต่อผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ผลการศึกษาการยอมรับของชุมชนต่อผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลในชุมชนรอบสถานศึกษา โรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 ราย จากบุคคลในชุมชน ซึ่งมีคำถามในประเด็นแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร ผู้บริหารการศึกษาในยุคใหม่จะต้องรู้จักการนำหลักธรรมทางศาสนา มาใช้ในการบริหารการศึกษาให้มากขึ้นเพราะในปัจจุบันคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนไทยเสื่อมทรามลงมาก กล่าวคือไม่ชอบอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ ไม่มีระเบียบวินัย ชอบใช้ความรุนแรง ซึ่งหากนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหาร การศึกษาก็จะทำให้การพัฒนาด้านอื่น ๆ ง่ายขึ้น

4.2 การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นรวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษา การที่ชุมชนท้องถิ่นรวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาถือเป็นเจ้าของโรงเรียน (ตัวจริง) ได้มีส่วนร่วมมากขึ้น โดยมีตัวแทนชุมชนใช้จิตสำนึกที่ดีประกอบการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมมีการวางระบบ ระเบียบที่ดี ก็จะทำให้สถานศึกษานั้นประสบความสำเร็จในการบริหาร และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ผู้ปกครอง และครูให้มุ่งไปสู่ความรู้ คู่คุณธรรมด้วยเช่นกัน

4.3 ความประทับใจที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาและโรงเรียนหวังดี ในฐานะเป็นบุคคลซึ่งอยู่พื้นที่ใกล้เคียง โรงเรียนหวังดี มีความภาคภูมิใจที่โรงเรียนหวังดีเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพมีการจัดการศึกษาที่ดีมีผู้บริหาร

สถานศึกษาและคณะครู ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารเป็นบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดีของลูกศิษย์ ของผู้ปกครอง มีการส่งเสริมมาตรฐานและพัฒนาครูและเด็กให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องราวผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาเรื่องราวผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับ 3 ลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความยุติธรรม และด้านการเอาใจใส่ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างมีจริยธรรม ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุย รัตนโชติ (2558) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสงขลาพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อโนชา สิงห์สนั่น (2558) ได้ศึกษาคุณลักษณะทางชีวสังคมและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพิจารณารายด้านพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยภาพรวม พบว่า การศึกษาระดับวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามสังเกต ด้านความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ ด้านความยุติธรรมและการเอาใจใส่ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวแปร ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากวัฒนธรรมองค์การเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการผลักดันให้องค์การประสบความสำเร็จ องค์การแต่ละแห่งมีวิธีการบริหาร รูปแบบการจัดการ แนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นขององค์การเอง มีค่านิยมและความเชื่อร่วมกันภายในองค์การ ซึ่งค่านิยมและความเชื่อของคนในองค์การจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออก เกิดเป็นเอกลักษณ์ขององค์การและได้ยึดถือเป็นแบบแผนปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วทั้งองค์การ จนกระทั่งมีการถ่ายทอดยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์การ (organizational culture) สอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธาสนี แม้นญาติ (2554) ได้ศึกษา โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมโดยภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกปัจจัย เมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

คือ วัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรม รองลงมาคือ สถานการณ์และบรรยากาศองค์การทางจริยธรรม ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คุณลักษณะ

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนหวังดี อำเภอมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ส่งผลไปยังภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่น้ำหนัก .779 โดยมีอิทธิพลของน้ำหนัก ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวัฒนธรรมที่เน้นจริยธรรม มีน้ำหนัก .952 ส่งผลไปยังภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเอาใจใส่ ที่น้ำหนัก .934 สาเหตุน่าจะเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญในการเอาใจใส่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ครูมีความชำนาญเชี่ยวชาญ มีเครื่องมือนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่เหมาะสม อาคารสถานที่ และการสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน และข้อที่สำคัญ คือตรงกับความคิดหวังของนักเรียน ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนหวังดี และยังเป็นการสร้างความแตกต่างระหว่างโรงเรียนหวังดี และโรงเรียนอื่น ๆ

4. ผลการศึกษายอมรับของชุมชนต่อผู้บริหารโรงเรียนหวังดี อำเภอมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่า บุคคลในชุมชนมีทัศนคติเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนหวังดีด้านมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี เป็นผู้บริหารการศึกษาในยุคใหม่ มีการนำหลักธรรมทางศาสนาใช้ในการบริหารการศึกษา และ บุคคลในชุมชนต้องถึงคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาถือเป็นเจ้าของโรงเรียน (ตัวจริง) ได้มีส่วนร่วมมากขึ้น โดยมีตัวแทนชุมชนใช้จิตสำนึกที่ดีประกอบการสนใจในการมีส่วนร่วมมีการวางระเบียบที่ดีก็จะทำให้สถานศึกษานั้นประสบความสำเร็จในการบริหาร และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ผู้ปกครอง และครูให้มุ่งไปสู่ความรู้ คู่คุณธรรมด้วยเช่นกัน โดยรวมมีความภาคภูมิใจที่โรงเรียนหวังดีเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพมีการจัดการศึกษาที่ดีมีผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารเป็นบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดี ของลูกศิษย์ ของผู้ปกครอง มีการส่งเสริมมาตรฐานและพัฒนาครูและเด็กให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัตน์ ไชยชมภู (2557) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เป็นสิ่งที่ผู้นำทางการศึกษาให้ความสำคัญในการกิจจความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ต่อสถานศึกษาและชุมชนซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และศักยภาพ รวมถึงความมีจริยธรรมที่สูง ที่ส่งผลให้ผู้ตามให้ความไว้วางใจ เชื่อมั่น และศรัทธา ปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งในทางตรงกันข้ามผู้บริหารที่ขาดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ความน่าเชื่อถือก็จะลดลงและหมดศรัทธาในตัวผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษาจะไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานและไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนหวังดี จังหวัดสงขลา ควรนำเอาผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนหวังดี อำเภอมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ในแต่ละด้านไปใช้อย่าง

จริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์เพื่อส่วนรวมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านบรรยากาศองค์การทางจริยธรรม เนื่องจากมีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ควรกำหนดให้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหารทุกระดับและกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดความตระหนักและการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมจริงจังและต่อเนื่อง

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยเน้นในเรื่องความซื่อสัตย์ ความเอื้ออาทร และความยุติธรรม จัดให้มีการกำหนดแผนงานโครงการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีแผนการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล โดยให้ผู้ประเมินที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยนักเรียน ผู้ปกครอง ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนและสร้างความตระหนักแก่ผู้บริหารสถานศึกษาในการแสดงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษามีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ บุญเรือง, มนต์ภัส มโนการณ และธารณ ทองเอก, (2560) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. *วารสาร Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*. 10(3), 1409-1426.
- กันทิมา ชัยอุดม. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 10(1), 23-34
- ชุติมา รักษ์บางแหลม. (2559). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม: หนทางสู่การขับเคลื่อนภาวะผู้นำในสถาบันการศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 8(1), 168 – 181.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปสองและประเมินภายนอกกรอบสาม*. กรุงเทพฯ: ขาวฟาง.
- ผุย รัตนโชติ. (2558). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนครพนม*.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีการวิจัยและแนวทางสู่การพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร วิทยอดม . (2553). *ภาวะผู้นำ Leadership*. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.

สมจิตร อุดม. (2556). *การพัฒนาองค์การทางการศึกษา*. เอกสารประกอบการสอน. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุทัต จันทะสินธุ์. (2560). *รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแบบบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*.

สุธาสินี แม้นญาติ. (2554). *โมเดลความสัมพันธภาพโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.

สุรัตน์ ไชยชมภู. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 8(2), 1 – 15*

สมชาย เทพแสง,และอภิธีร์ทรงบัณฑิตย์. (2557). *ภาวะผู้นำจริยธรรม แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.

อโนชา สิงห์สนั่น. (2558). *คุณลักษณะทางชีวสังคมและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.

Glanz, J. (2006). *What every principal should know about ethical and spiritual leadership*. Thousand Oaks, California: Corwin.

Kocabas, I., & Karakose, T. (2009). Ethics in school administration. *African Journal of Business Management*, 3(4), 126-130.

การวิเคราะห์ตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟพิธีกรรมในการแสดงนาฏศิลป์ไทย โดยใช้ทฤษฎีกลศาสตร์ 4 ทิศ

นันทิชา ณ โนนชัย^{1*}

Received: 8 December 2022 / Revised: 30 January 2023 / Accepted: 1 February 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟพิธีกรรมในการแสดงนาฏศิลป์ไทย โดยใช้ทฤษฎีกลศาสตร์ 4 ทิศ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และสังเกตการณ์จากการแสดงของตัวละครนางที่มีการใช้ไฟพิธีกรรมในการแสดงโขน ละคร พบว่า สามารถจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ได้ 2 ประเด็น คือ 1) ความเป็นมาของตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟพิธีกรรม คือ นางสีดา นางศรีมาลา นางมโนห์รา และนางดรุณา ที่มีจุดประสงค์การใช้ไฟพิธีกรรมที่เหมือน หรือแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับโครงเรื่อง ศาสนาและวัฒนธรรมของการแสดงแต่ละเรื่อง 2) การวิเคราะห์ตัวละครนางที่ใช้ไฟพิธีกรรมประกอบการแสดงโดยใช้ทฤษฎีกลศาสตร์ 4 ทิศ เพื่อเปรียบเทียบตัวละครนางกับสัตว์แต่ละทิศ คือ กระต่าย อินทรี หงส์ และหมี ว่ามีลักษณะนิสัยแบบใดเมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ที่มีไฟพิธีกรรมในการแสดงแต่ละเรื่อง จากการศึกษพบว่า นางสีดา จะมีความเป็นหนูมากที่สุด เนื่องจากเป็นคนที่มีจิตใจดี ซื่อสัตย์ ใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่นมากกว่าความรู้สึกของตัวเอง นางศรีมาลา จะมีความเป็นกระต่ายมากที่สุด เนื่องจากเป็นคนที่กำลังได้ กล้าเสีย กล้าเสี่ยงที่จะกระทำการที่ตนตั้งใจไว้ให้สำเร็จ นางมโนห์รา จะมีความเป็นอินทรีมากที่สุด เนื่องจากเป็นคนที่ไม่ชอบให้ใครมาบังคับ ชอบวางแผนในการหาทางหนีจากสิ่งที่ตนไม่ยอมทำตาม และนางดรุณา จะมีความเป็นกระต่ายมากที่สุด เนื่องจากเป็นคนที่มีความเด็ดเดี่ยวและกล้าหาญที่จะฆ่าตัวตามสามเณรตามประเพณีที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าตัวละครนางทั้ง 4 ตัวมีความเหมือนและแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับภูมิหลัง สภาพแวดล้อม สังคม และศาสนาของแต่ละตัวละคร จึงทำให้ต้องแสดงออกในลักษณะนิสัยหรือบุคลิกแบบนั้น และทำให้เราเข้าใจในตัวละครนางทั้ง 4 ตัวมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ตัวละครนาง, ไฟพิธีกรรม, นาฏศิลป์ไทย, ทฤษฎีกลศาสตร์ 4 ทิศ

^{1*}วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

*E-mail: nanticha957@gmail.com

An Analysis of Female Characters Related to Ritual Fires in Thai Traditional Dancing by Using the Celtic Wheel Theory

Nanticha Nanonchai^{1*}

Abstract

The purpose of the study was to analyze the female characters related to ritual fire in Thai Traditional Dancing by using the Celtic wheel theory by studying from documents, textbooks, and observing from the performance of female characters with the use of ritual fire in Khon performances. The data was analyzed in two points; 1) The history of female character involved in the ritual fire. The female characters; Sida, Srimala, Manohra and Dorsa who had difference purposes of using a ritual fire depending on the storyline, religion and culture, and 2) An analysis of female characters to comparing female characters with animals in each wheel in Celtic wheel theory; bull, eagle, rat and bear. To find out the personality in each situation of the story that involve ritual fire. The results of the study were as follows: 1) Sida had the most rat-like character because she was a good-hearted, honest, and caring person, 2) Srimala had the most bull-like character because she was a person who is brave, enterprising, and venturesome to accomplish her intention, 3) Manohra had the most eagle-like character because she was had freedom to live, and 4) Dorsa had the most bull-like character like Srimala because she was resolute and courageous to commit suicide according to the customary husband which must be strictly adhered to do.

From the analysis, all 4 female characters was similar and differ depending on the background, environment, society and religion of each character. The study of characters analysis by using Celtic wheel theory can makes us understand more about all 4 of female characters.

Keywords: Female Characters, Ritual Fire, Thai Traditional Dancing, Celtic Wheel Theory

^{1*}Roi Et College of Dramatic Arts Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture

*E-mail: nanticha957@gmail.com

บทนำ

นาฏศิลป์เป็นศิลปะการฟ้อนรำที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตงดงาม ให้ความบันเทิง อันโน้มน้าวอารมณ์และความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตาม ซึ่งการแสดงแต่ละชุดของนาฏศิลป์ไทย นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความบันเทิงแล้วนั้นยังมีวัตถุประสงค์อื่นที่แตกต่างกันออกไป เพื่อสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจ เช่น การแสดงที่บอกถึงความเป็นมา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อและพิธีกรรมของการแสดงชุดนั้น ซึ่งในแต่ละชุดการแสดงจะมีความเชื่อในเรื่องของพิธีกรรมที่คล้ายและแตกต่างกันออกไปบ้างขึ้นอยู่กับศาสนา วัฒนธรรม รวมไปถึงเพศสภาพของตัวละครในเรื่อง หรือในการแสดงชุดนั้นไม่ว่าจะเป็นตัวยักษ์ ลิง พระ หรือ ตัวนาง ก็จะมีการแสดงที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ยกตัวอย่าง การแสดงของตัวนางที่ใช้ไฟพิธีกรรมในการแสดง โขน ละคร เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ อาจารย์บุญนาค ทรรทรานนท์ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์และการละคร ได้กล่าวถึงการแสดงนาฏศิลป์ไทยของตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟพิธีกรรมนั้น ส่วนมากพบในตัวละครหลักในเรื่องหรือในการแสดงชุดนั้น ได้แก่ 1) นางสีดา ชุดสีดาลุยไฟ ในโขนเรื่อง รามเกียรติ์ 2) นางครุฑ ตอนแบหาม ในละครใน เรื่อง อิเหนา 3) นางมโนห์รา ตอนบูชาขลุ่ยในละครนอก เรื่อง มโนห์รา และ 4) นางศรีมาลา ตอนสร้อยฟ้าศรีมาลาลุยไฟ ในละครนอกเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน (บุญนาค ทรรทรานนท์, สัมภาษณ์)

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการแสดงของตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟพิธีกรรมนั้นปรากฏในการแสดงหลายประเภท ทั้งโขน ละครใน และละครนอก ซึ่งอาจจะมีการแสดง ที่เหมือนหรือแตกต่างกันออกไปตามบทบาทหรือลักษณะของตัวละครแต่ละเรื่อง บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมาย เพื่อวิเคราะห์ตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟพิธีกรรมในการแสดงนาฏศิลป์ไทย โดยใช้ทฤษฎีกลศาสตร์ 4 ทิศ เพื่อที่จะทำให้รู้จักตัวละครนั้นมากขึ้นว่าตัวนางในการแสดงแต่ละเรื่องมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ทั้งลักษณะนิสัยและความคิดที่ต้องกระทำพิธีกรรมเกี่ยวกับไฟ โดยเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมของตัวละครกับสัตว์ 4 ชนิด ได้แก่ กระต่าย อินทรี หนู และหมี ซึ่งมีจุดแข็งและจุดอ่อนแตกต่างกันออกไป โดยศึกษา สืบค้น รวบรวมข้อมูลจากการแสดงมีการใช้ไฟพิธีกรรมของตัวละครนางในการแสดงนาฏศิลป์ไทยทั้งประเภทโขน และละคร

จากการวิเคราะห์ตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟพิธีกรรมในการแสดงนาฏศิลป์ไทยโดยใช้ทฤษฎีกลศาสตร์ 4 ทิศ สามารถจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ได้ 2 ประเด็น คือ 1) ความเป็นมาของตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟพิธีกรรม 2) ทฤษฎีกลศาสตร์ 4 ทิศ และผลการวิเคราะห์สังเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีกลศาสตร์ 4 ทิศ โดยมีข้อมูลดังนี้

1. ความเป็นมาของตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟพิธีกรรม

จากการศึกษาความเป็นมาของตัวละครนางที่เกี่ยวข้องกับไฟพิธีกรรมประกอบการแสดงทั้งโขน และละครมีทั้งหมด 4 ตัวละคร ดังนี้

ภาพที่ 1 การพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของนางสีดา จากการแสดงโขน เรื่อง รามเกียรติ์
ที่มา : กรมศิลปากร, 2557 น. 105

1.1 นางสีดา: การพิสูจน์ความบริสุทธิ์ (ลุยไฟ) ในการแสดงโขนเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนสีดาลุยไฟ เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ โดยการเดินลุยไฟว่านางซื่อสัตย์ต่อพระรามถึงจะไปอยู่เมืองยักษ์เป็นเวลานาน เพราะเชื่อกันว่าพระอภัยมณีเป็นเทพเจ้าแห่งไฟ ซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อระหว่างมนุษย์กับทวยเทพบนสวรรค์ที่มีอำนาจ ดังนั้นจึงเชื่อกันว่าไฟเป็นเครื่องพิสูจน์ความบริสุทธิ์ โดยเนื้อเรื่องในตอนนี้มีอยู่ว่านางสีดาได้อธิษฐานต่อหน้าเทวดาทั้งหลายว่าหากนางไม่ซื่อสัตย์ต่อพระรามไปรักชายอื่นนอกเหนือจากพระราม ขอให้ไม่สามารถเดินลุยไฟได้อย่างปลอดภัย เมื่อนางอธิษฐานเสร็จก็เสด็จไปบนกองเพลิง ซึ่งลูกโซติช่วงด้วยอำนาจแห่งความซื่อสัตย์และภักดีต่อสามีอย่างแท้จริง จึงบังเกิดดอกบัวทองผุดขึ้นมารองรับพระบาทของนางสีดาทุกอย่างก้าว ทำให้นางสีดาเสด็จไปโดยไม่รู้สีกว่ากองไฟนั้นร้อนเป็นอศรรยต่อเทวดาวานร และยักษ์ทั้งหลายที่ร่วมพิธีการทำพิธีลุยไฟของนางสีดาจึงสำเร็จด้วยดีเป็นการพิสูจน์ให้เห็นถึงความรัก และความภักดีของนางสีดาที่มีต่อพระรามให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาเทวดาและคนทั้งหลาย (พระพุทธรูปยอผ้าจุฬาโลกมหาราช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2540: 453)

ภาพที่ 2 นางศรีมาลาร่ำลุยไฟจากการแสดงละครนอก เรื่อง ขุนช้างขุนแผน
ที่มา : นพวรรณ คงสาธิตพร, 2562

1.2 นางศรีมาลา: การพิสูจน์ความบริสุทธิ์ (ลุยไฟ) ในการแสดงละครนอกเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน นางสร้อยฟ้าศรีมาลาลุยไฟเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์เหมือนนางสีดา โดยการลุยไฟนี้เป็นจารีตนครบาลข้อหนึ่งที่มีความเชื่อว่าไฟเป็นเครื่องพิสูจน์ความบริสุทธิ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเนื้อเรื่องในตอนนี้มีอยู่ว่านางสร้อยฟ้าได้เกิดความอิจฉานางศรีมาลา เนื่องจากพระไวยรัก นางศรีมาลามากกว่าและน้อยใจที่ย่าทองประศรีต่อว่า นางสร้อยฟ้าจึงให้เถรวาททำเสน่ห์ใส่พระไวยจนมีอาการแปลก ขอบอาละวาด พลายชุมพลจึงไปฟ้องขุนแผน (พ่อ) ให้ไปตักเตือนและเกิดทะเลาะวิวาทกันจนเรื่องถึงพระพันวษาจึงให้จัดพิธีลุยไฟเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ว่าใครพูดโกหก จากนั้น นางศรีมาลาจึงได้เดินลุยไฟโดยไม่เป็นอันตรายแต่นางสร้อยฟ้ากลัวจึงไม่ลุยไฟ พระพันวษาจึงสั่งประหารชีวิตแต่นางศรีมาลาทูลขอชีวิตช่วยไว้เพื่อให้เห็นแก่ลูกในครรภ์ของนางสร้อยฟ้า พระพันวษาจึงอภัยแต่ขับไล่ให้สร้อยฟ้ากลับเมือง (กรมศิลปากร, 2535)

ภาพที่ 3 การแสดงของนางมโนห์ราเพื่อจะหนีการบูชายักษ์ ในการแสดงละครนอก เรื่อง มโนห์รา

ที่มา : บุนนาค ทรพรานนท์, 2562: 8

1.3 นางมโนห์รา : การฆ่าตัวตายบูชาเทพเจ้า (บูชายักษ์) ในการแสดงละครนอกเรื่อง มโนห์รา ตอน มโนห์ราบูชายักษ์ เป็นการแสดงที่เกี่ยวกับไฟ โดยในตอนนี้มีเนื้อเรื่องว่า นางมโนห์ราเป็นชายาของพระสุธน โอรสท้าวอาทิตย์วงศ์ผู้ครองนครปัญจาล ในขณะที่พระสุธนออกทัพไปปราบข้าศึก ท้าวอาทิตย์วงศ์ทรงสุบินนิมิตประหลาด ซึ่งปुरुหิตผู้ริษยาทำนายว่าเป็นนิมิตร้ายจะต้องสะเดาะเคราะห์ด้วยการนำสัตว์มีชีวิต รวมทั้งนางมโนห์ราไปบูชายักษ์ แม้จะทรงสงสารนางมโนห์ราแต่ด้วยความหวาดกลัวภัยพิบัติจะเกิดแก่พระองค์ท้าวอาทิตย์วงศ์จึงทรงยินยอม เมื่อเริ่มพิธีนางมโนห์ราไม่เห็นทางที่จะหนีรอดได้จึงคิดอุบายทูลขอปีกและหางของนางเพื่อจะนำมาใช้ร้ายรำตามแบบกิ้งกรังดังงามให้ทอดพระเนตรเป็นครั้งสุดท้าย ท้าวอาทิตย์วงศ์ก็ทรงประทานอนุญาต นางมโนห์ราได้รับปีกและหางมาสวมใส่ร้ายรำไปกลางกล่าถึงพระสุธนไปพลาง แล้วนางก็บินขึ้นฟ้าหนีไปยังนครไกลลาศ (กรมศิลปากร, 2498: 2)

ภาพที่ 4 การแสดงชุด ดรสาแบบหลา จากการแสดงละครในเรื่อง อิเหนา

ที่มา : บุณนาศ ทรรทรานนท์, สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2562

1.4 นางดรสา : การฆ่าหรือประหารชีวิต (แบบหลา) ในการแสดงละครในเรื่อง อิเหนา ตอน ดรสาแบบหลา เป็นการแสดงที่เกี่ยวกับพิธีกรรม เรียกว่า “พิธีสตี” ประเพณีของผู้หญิงชาวฮินดู ในประเทศอินเดียที่หญิงหม้ายจะต้องฆ่าตัวตายในพิธีศพของสามี โดยการกระโดดเข้ากองไฟที่เผาศพของสามีจนถูกเผาตายตามไปด้วยกัน (สุนทร ณ รั้งสี, 2545: 26) โดยในการแสดงตอนนี้ มีเนื้อเรื่องว่า ระตูปุศลินาได้ไปแต่งงานกับนางดรสา ระหว่างทางกลับได้มาตั้งพลับพลาพักใกล้กับอิเหนาที่ได้เสด็จประพาสป่า ซึ่งได้เกิดเหตุด้วยความที่ระตูปุศลินาเป็นคนที่ช่างโมโหอยู่แล้วจึงเกิดการต่อสู้กันขึ้น ฝ่ายนางดรสาได้กล่าวทัดทานตามประสาผู้หญิง ซึ่งใช้สำนวนทัดทานที่อ่อนหวาน และเป็นเหตุผลแต่ก็มีได้เป็นผลอย่างไร จนในที่สุดระตูปุศลินาก็พ่ายแพ้ถูกปันหยีฆ่าตาย นางดรสาซึ่งเป็นหม้ายมีความเศร้าโศกเสียใจเป็นอย่างมากจึงได้ทำพิธีสตี คือ การเผาตัวตายตามสามีซึ่งเป็นของฮินดู (นิรมล เจริญหลาย, 2545: 227)

2. แนวคิดทฤษฎีกลองสี่ตัว 4 ทิศ

กิจกรรมสี่ตัว 4 ทิศหรือผู้นำ 4 ทิศ เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมจิตปัญญาที่มีจุดประสงค์ เพื่อให้เข้าใจตนเองจากภายในและเข้าใจผู้อื่น โดยเป็นต้นทุนนำไปสู่การดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ให้งานได้ผลและคนเป็นสุข โดยเราใช้การเสริมความเข้าใจในนิสัย และข้อดีข้อเสียของตนเอง เพื่อพร้อมปรับและเปลี่ยนแปลงไปสู่ ความยืดหยุ่นในตนเอง เพื่อพร้อมรับกับภาวะทั้งภายนอกและภายในที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นแนวคิดจิต 6 แนวทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษาของยุโรป (ธีระวุฒิ ศรีมิ่งคละ, 2559) โดยมีส่วนเนื้อหา ดังนี้

ภาพที่ 5 กงล้อสัตว์ 4 ทิศ

ที่มา :ธีระวุฒิ ศรีมั่งคละ, 2559

2.1 กระตือรือร้น (ทิศเหนือ, โทะสะจิริต, ฐานกาย, ธาตุไฟ) ธาตุไฟ ใจร้อน โทะสะจิริต ดุดัน ขยัน ประจักษ์หน้ากล้าแสดงออก รักเพื่อนพ้อง จริใจ ตรงไปตรงมา จิตคิดไว ใจเร็ว ตอบสนองเร็วทันใจ ทำอะไรจริงจัง อุดมการณ์ ผู้นำ มุ่งมั่น นักปฏิบัติ ใช้พลัง ไม่ค่อยระวัง ชอบอยู่แนวหน้า บ้าพลัง หวังอำนาจ ทะเลาะขัดแย้งได้ง่าย โมโหร้าย ไม่รักชาน้ำใจ

2.1.1 การเสริมกระตือรือร้น คือ ฝึกทำทันที ฝึกไม่สนใจเรื่องไม่ควรสน ฝึกคิดให้น้อยทำให้มาก

2.1.2 การลดกระตือรือร้น คือ วรรณกลิน 4 พรหมวิหาร 4 (ตามแนวทางพุทธ) หรือ ฝึกไตร่ตรองมากขึ้น ฝึกความใจเย็น และฝึกใส่ใจผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

2.2 หุ (ทิศใต้, ราคะจิริต, ฐานใจ, ธาตุน้ำ) ธาตุน้ำ อ่อนไหว ใจดี ใส่ใจรายละเอียด เล็ก ๆ น้อย ๆ ใส่ใจความรู้สึก และอารมณ์ของคนรอบข้าง ชอบช่วย ชอบให้ ใจอ่อน ขี้สงสาร มนุษย์สัมพันธ์ดี ไม่เรียกร้อง ประณีประนอมเก่ง ไม่เปิดเผย ขี้อาย ชอบน้อยใจว่าไม่ให้ความสำคัญ เรียบง่าย ทำทุกอย่างให้คนข้าง ๆ รู้สึกดี เข้าได้กับทุกคน ประสานงานเก่ง มักเป็นราคะจิริต บางทีช่วยจนไม่คิด ทำให้ตนเองเดือดร้อน

2.2.1 การเสริมหุ คือ ฝึกเอาใจผู้อื่นมาใส่ใจตนเองมากขึ้น ฝึกมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และฝึกความรักความเมตตาต่อผู้อื่น เป็นต้น

2.2.2 การลดหุ คือ อสุภะ 10 นวสี 9 กายคตานุสสติ (ตามแนวทางพุทธ) หรือ การฝึกให้มองโลกตามความเป็นจริง มีดีชั่วและไม่ดีไม่ชั่ว ฝึกสติเห็นกายตามจริง และเห็นใจตามจริง

2.3 อินทรี (ทิศตะวันออก, วิดกจิตร, ฐานจิต, ธาตุลม) ธาตุลม มีลมเป็นฐาน สายตามองไกล ชอบพูดวิสัยทัศน์กว้างไกล มองได้จากที่สูง เห็นภาพรวม เชื่อมโยง จิตคิดไว ชอบการเปลี่ยนแปลง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำไว รวดเร็ว รักอิสระ นักฝัน สนใจทุกเรื่อง อยากรู้ทุกอย่าง นักวางแผน ชอบสิ่งเหนือความคาดหมาย ขี้หงุดหงิด ไม่ชอบอยู่ในระบบ ระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ ชอบสนุกสนาน มีสีสัน

2.3.1 การเสริมอินทรี คือ ฝึกคิดนอกกรอบ ฝึกพูด ฝึกอ่าน ฝึกคิดสร้างสรรค์ เป็นนักเรียนรู้ฝึกวางแผน คาดการณ์ และตีความ ฝึกมองภาพกว้างไกล เป็นต้น

2.3.2 การลดอินทรี คือ อานาปานสติ กลืนทั้ง 6 คือ ปฐวีกลืน อาโปกลืน เตโชกลืน วาโยกลืน อาโลกลืน อากาสกลืน (ตามแนวทางพุทธ) หรือ ฝึกพูดให้น้อยทำให้มาก ฝึกสมาธิ ความตั้งมั่น ฝึกสติ ฝึกเอาใจเขามาใส่ใจเรา ฝึกทำงานเป็นขั้นตอนไปทีละอย่าง ฝึกรับฟังผู้อื่น อย่างสงบใจ เป็นต้น

2.4 หมี (ทิศตะวันตก, โมหะจริต, ฐานคิด, ธาตุดิน) ธาตุดิน หนักแน่น มั่นคงจิตนี้ ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง ไม่ต้องการแบกรับความเสี่ยง คิดวิเคราะห์ วิจัย ต้องเป็นไปตามขั้นตอนมีโลกส่วนตัว สันโดษ นักวางแผน คิดล่วงหน้า ยึดกติกา กฎเกณฑ์ ใจเย็น มีหลักการสูง ทำอะไรเคร่งเครียด ไม่ยืดหยุ่น สื่อสารยาก คิดการณ์ไกลแบบแคบ ๆ เชื่อว่าทำอะไรซ้ำ ๆ จะสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

2.4.1 การเสริมหมี คือ ฝึกคิดถึงกรอบ กฎเกณฑ์ทางสังคม มีหลักวิชาการและทฤษฎีในการทำกิจอยู่เสมอ อ่านให้มาก เรียนรู้ให้มาก เป็นต้น

2.4.2 การลดหมี คือ อานาปานสติ (ตามแนวทางพุทธ) หรือ ฝึกคิดในกรอบให้น้อย แต่ปฏิบัติหาความรู้จากประสบการณ์ตรงให้มาก ฝึกคิดนอกกรอบ คิดสร้างสรรค์ ไม่ยึดกฎเกณฑ์ทางสังคม ฝึกยืดหยุ่น และออกไปหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ทางการทำงาน เป็นต้น

สรุปได้ว่าทฤษฎีสัตว์ 4 ทิศ เป็นทฤษฎีจิตปัญญาในการเข้าใจตนเองและผู้อื่นเพื่อดำรง อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยสัตว์ทั้ง 4 ตัว เป็นตัวตนที่อยู่ในตัวเราทุก ๆ ตัว แต่จะแสดงออกมาต่างกันออกไป ซึ่งถ้ามีในตัวใดตัวหนึ่งมากเกินไปก็ไม่ดี น้อยเกินไปก็ไม่ดี เพราะมีจุดเด่นและจุดด้อยแตกต่างกันคนละทิศ เมื่อใคร่ครวญเห็นจุดด้อย เราต้องเสริม และเมื่อจุดเด่นที่มากเกินไปเราต้องลดตัวตนนั้นลง ซึ่งในแนวทางที่จะเพิ่มหรือลดนั้นคนที่ตอบได้ดีที่สุด คือ ตนเองเท่านั้น

3. ผลการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีงูสี่สัตว์ 4 ทิศ

จากการศึกษาบทบาทตัวละครนางที่ใช้ไฟพิธีกรรมในการแสดงนาฏศิลป์ไทยในข้างต้น ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีงูสี่สัตว์ 4 ทิศ มาใช้ในการวิเคราะห์บทบาทและลักษณะของแต่ละตัวละครว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรที่ต้องกระทำพิธีกรรมที่ใช้ไฟ เพื่อความรักหรือเพื่อคนรัก ได้แก่ นางสีดา นางศรีมาลา นางมโนห์รา และนางดรสา ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลมาใช้ทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องและสังเกต บทบาทในการแสดงของแต่ละตัวละครจึงได้ผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎีงูสี่สัตว์ 4 ทิศออกมา โดยจะเรียงลำดับตามชนิดของสัตว์ที่ตรงกับลักษณะของตัวละครนั้นจากมากไปหาน้อย จึงได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 นางสีดา

การวิเคราะห์ตัวละครนางสีดาโดยใช้ทฤษฎีงูสี่สัตว์ 4 ทิศ ในการแสดงโขน เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน สีดาลุยไฟ เป็นการรำเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของนางสีดาที่มีต่อพระราม จะเห็นได้ว่านางมีความซื่อสัตย์และความกล้าเป็นอย่างมากในการเดินลุยไฟ พบว่า นางสีดามีความเป็นหนูมากที่สุด เนื่องจากนางสีดามีมนุษยสัมพันธ์ดีกับผู้อื่นเสมอ ใส่ใจรายละเอียด ความรู้สึกและอารมณ์ของคนรอบข้าง โดยการขอพิสูจน์ตนเองว่าบริสุทธิ์เพื่อไม่ให้พระรามโดนตีหรือนินทาได้ ไม่เปิดเผยความรู้สึกตัวเอง แต่จะทำทุกอย่างให้คนข้าง ๆ รู้สึกดี บางที่ช่วยจนไม่คิดทำให้ตนเองเดือดร้อน ลำดับต่อมามีความเป็นหมี กล่าวคือเป็นคนที่หนักแน่น มั่นคง ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เหมือนการที่มีคู่ครองที่รักเดียวใจเดียวต่อพระรามไม่มีใจให้ผู้ชายคนอื่นในระหว่างที่ห่างกันเป็นเวลานาน จะทำอะไรต้อง

เป็นไปตามขั้นตอน ยึดกติกา กฎเกณฑ์ เช่น ต้องให้พระรามยกทัพมารับตนเองให้สมศักดิ์ศรีถึงจะ กลับเมืองด้วย ซึ่งกลุ่มของหมีจะเชื่อว่าทำอะไรช้า ๆ จะสำเร็จมีประสิทธิภาพ และลำดับสุดท้ายนางสีดาก็ยังมีความเป็นกระตือรือร้น คือเป็นคนกล้าที่จะประจันหน้ากับคำนิทาต่าง ๆ จึงขอพิสูจน์โดยการเดินลุยไฟ กล้าแสดงออกต่อความรักที่มีต่อพระราม มุ่งมั่นจะทำสิ่งใดแล้วต้องทำให้สำเร็จโดยไม่คิดถึงต่อชีวิตว่าถ้าหากโดนไฟไหม้ตนจะได้รับอันตรายเพียงใดจึงถือว่านางสีดาก็ยังมีความเด็ดเดี่ยวแบบกระตือรือร้นอยู่

3.2 นางศรีมาลา

การวิเคราะห์ตัวละครนางศรีมาลาโดยใช้ทฤษฎีกลองสี่ตัว 4 ทิศ ในการแสดงละครนอกเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน นางศรีมาลาลุยไฟ มีจุดประสงค์เช่นเดียวกับนางสีดาเพียงแต่มีกระบวนการที่แตกต่างกันตรงการตีบท ลักษณะอารมณ์ของตัวละคร เนื่องจากเป็นนางในวังกับนางทั่วไปทำรำก็จะมีลีลาที่แตกต่างกันออกไป โดยนางศรีมาลาได้กระทำพิธีเดินลุยไฟ เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ว่านางไม่ได้พุดโกหก จากการใส่ความของนางสร้อยฟ้า โดยถ้าวิเคราะห์ตามในทฤษฎีกลองสี่ตัว 4 ทิศนั้น พบว่า ลำดับแรกนางศรีมาลาที่มีความเป็นกระตือรือร้นมากที่สุด กล่าวคือเป็นคนกล้าได้กล้าเสียโดยการเดินลุยไฟ เพื่อลบล้างคำใส่ร้ายต่อตนเอง มีความมุ่งมั่น กล้าหาญโดยไม่เกรงกลัวความร้อนของไฟ ลำดับต่อมาที่มีความเป็นหนู คือ ใส่ใจความรู้สึกและอารมณ์ของคนรอบข้างมากกว่าตนเอง เห็นได้จากตอนที่พระพันวษาสั่งประหารชีวิตนางสร้อยฟ้า แต่นางศรีมาลาทูลขอชีวิตไว้เพื่อให้เห็นแก่ลูกในครรภ์ของนางสร้อยฟ้า ทั้งที่เป็นคนที่คิดร้ายกับตนแต่ยังมีความนึกถึงผู้อื่นเสมอ และลำดับสุดท้ายนางศรีมาลาที่มีความเป็นหมี คือมันคงจะทำอะไรต้องเป็นไปตามขั้นตอนตามกฎเกณฑ์ ผิดก็ว่าไปตามผิดแต่ก็ยังมีความใจกว้างที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่บ้าง

3.3 นางมโนห์รา

การวิเคราะห์ตัวละครนางมโนห์ราโดยใช้ทฤษฎีกลองสี่ตัว 4 ทิศ ในการแสดงละครนอกเรื่อง มโนห์รา ตอน มโนห์ราบุชายัญ เป็นการแสดงของนางมโนห์ราในพิธีบุชายัญ แต่ตอนท้ายได้บินหนีกลับเมืองไกรลาศ พิธีกรรมนั้นก็ไม่สำเร็จ ซึ่งนางมโนห์ราเป็นนางกนิษฐจะมีลักษณะนิสัยหรือบุคลิกเหมือนนกและมนุษย์ผสมกันจึงมีความแตกต่างจากตัวละครนางในเรื่องอื่น หรือการแสดงชุดอื่น ๆ โดยถ้าวิเคราะห์ตามในทฤษฎีกลองสี่ตัว 4 ทิศนั้น พบว่า นางมโนห์รา มีความเป็นอินทรีมากที่สุด กล่าวคือ ชอบพูดเจรจาในการต่อรอง มองเห็นภาพรวม เชื่อมโยง จิตคิดไวซึ่งจะเห็นได้จากการคิดเอาตัวรอดโดยการขอปีกและหางก่อนจะทำที่กระโดดเข้ากองไฟแล้วบินหนีไป มีลักษณะกริยาท่าทางรวดเร็ว รักอิสระไม่ชอบให้ใครมาบังคับ ดังในตอนที่ทำวาทิตยวงศ์รับสั่งให้กระทำพิธีบุชายัญแต่นางก็ไม่ทำตาม ชอบสิ่งเหนือความคาดหมายให้คนอื่นคาดไม่ถึง ชอบสนุกสนาน มีสีสัน เช่น การขอร่ายรำเป็นครั้งสุดท้ายก่อนจะทำพิธีบุชายัญ ลำดับต่อมาที่มีความเป็นกระตือรือร้น คือ เป็นคนกล้าหาญ กล้าคิด กล้าลงมือทำไม่ว่าผลจะออกมาอย่างไร แต่นางมโนห์ราก็ทำเพื่อหาทางเอาตัวรอดโดยไม่มีความเกรงกลัว และลำดับสุดท้ายนางมโนห์ราที่มีความเป็นหนู คือ ใส่ใจความรู้สึกและอารมณ์ของคนที่ยรัก คือ พระสุธนและพระมารดาของพระสุธน เห็นได้จากตอนที่ก่อนนางจะเริ่มพิธีได้รำรำ เพื่อกล่าวถึงคนรักเพื่อฝากดูแลทั้งที่ตนเองกำลังจะได้รับความเดือดร้อนแต่ยังมีความนึกถึงผู้อื่นเสมอ

3.4 นางดรสา

การวิเคราะห์ตัวละครนางดรสาโดยใช้ทฤษฎีกลั้วสัตว์ 4 ทิศ ในการแสดงละครในเรื่อง อิเหนา ตอน ดรสาแบหลา เป็นการรำที่เกี่ยวกับพิธีกรรมโดยตรง ซึ่งเป็นประเพณีสืบทอดของหญิงสาวชาวฮินดูที่ต้องปฏิบัติ คือ การฆ่าตัวตายและกระโดดเข้ากองไฟตามศพสามี โดยถ้าวิเคราะห์ตามในทฤษฎีกลั้วสัตว์ 4 ทิศนั้น พบว่า นางดรสา มีความเป็นกระตือรือร้นมากที่สุด คือ มีความเด็ดเดี่ยว ความกล้าหาญ การกล้าตัดสินใจและความเสียสละชีวิตของตนเอง กล้าคิดกล้าลงมือทำตามข้อปฏิบัติทางศาสนาและเพื่อความรัก ลำดับต่อมาที่มีความเป็นหนู คือ ด้วยความรักและความซื่อสัตย์ต่อสามี นางจึงขอทำพิธีแบหลาด้วยความเต็มใจโดยไม่ได้อึดอับแต่ประการใดไม่ว่าตนเองจะถึงแก่ชีวิตก็ตาม และลำดับสุดท้ายนางดรสาที่มีความเป็นหมี คือ นางดรสาเป็นหญิงที่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ด้วยความรักและความซื่อสัตย์ของนางจนยอมฆ่าตัวตาย เนื่องจากเป็นกฎของสังคม นางดรสาเอง กล่าวได้ว่าเป็นลักษณะนิสัยของนางดรสา ซึ่งเป็นนางในวรรณคดีไทยที่ควรยกย่องและเป็นแบบอย่างในความซื่อสัตย์และจงรักภักดี จึงสามารถสรุปบทบาทของนางดรสา

บทสรุป

ในบทความฉบับนี้ได้นำข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ตัวละครนางที่เกี่ยวกับไฟพิธีกรรมในการแสดงนาฏศิลป์ไทย โดยใช้ทฤษฎีกลั้วสัตว์ 4 ทิศ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และสังเกตการณ์จากการแสดงของตัวละครนางที่มีการใช้ไฟพิธีกรรมในการแสดงโขนละคร พบว่า สามารถจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ได้ 2 ประเด็น คือ

1) ความเป็นมาและจุดประสงค์การใช้ไฟพิธีกรรมของตัวละครนาง ได้แก่ นางสีดา นางศรีมาลา นางมโนห์รา และนางดรสา จากการศึกษาพบว่า แต่ละตัวละครจะมีจุดประสงค์การใช้ไฟพิธีกรรมที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้ 1.1) การพิสูจน์ความบริสุทธิ์ (ลุยไฟ) ที่สะท้อนให้เห็นถึงคติ ความเชื่อ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวละคร เช่น การแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สีดาลุยไฟ เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ว่านางซื่อสัตย์ต่อพระรามถึงจะไปอยู่เมืองยักษ์เป็นเวลานาน การแสดงละครนอกเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ศรีมาลาลุยไฟ โดยนางถูกใส่ร้ายจากนางสร้อยฟ้าว่ามีชู้นางจึงขอพิสูจน์ตนเองด้วยการเดินลุยไฟ 1.2) การฆ่าหรือประหาร(แบหลา, บูชาญญ) ในการแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้นไม่ค่อยมี เนื่องจากเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการสูญเสียจึงหาชมได้ยาก เช่น ในการแสดงละครในเรื่อง อิเหนา ตอน ดรสาแบหลา เกี่ยวกับพิธีกรรม เรียกว่า “พิธีสตี” ของผู้หญิงฮินดู ประเทศอินเดียที่ทำการบูชาญญตนเองของหญิงหม้ายในพิธีศพของสามีโดยการกระโดดเข้ากองไฟ และการแสดงละครนอกเรื่อง มโนห์รา ตอน มโนห์ราบูชาญญ เพื่อสะเดาะเคราะห์ให้กับพ่อสามี โดยนางมโนห์ราได้ร่ำบูชาญญเข้ากองไฟถวายเป็นครั้งสุดท้ายก่อนบินหนีกลับเมืองไกรลาศ ดังนั้นจึงสะท้อนให้เห็นถึงจุดประสงค์การใช้ไฟพิธีกรรมที่เหมือนหรือแตกต่างกันออกไปของแต่ละตัวละครที่จะขึ้นอยู่กับโครงเรื่อง ศาสนา และวัฒนธรรมของการแสดงแต่ละเรื่อง

2) การวิเคราะห์ตัวละครนางที่ใช้ไฟพิธีกรรมประกอบการแสดงโดยใช้ทฤษฎีกลั้วสัตว์ 4 ทิศ เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตัวละครนั้นมากยิ่งขึ้นโดยเปรียบเทียบกับสัตว์ 4 ชนิด คือ กระตือรือร้น อินทรี หนู หมี ซึ่งถ้าหากทฤษฎีนี้มาใช้

นั้นจึงสามารถวิเคราะห์ตัวละครนางที่ใช้ไฟพิธีกรรมในการแสดงได้ 4 ตัว คือ นางสาว นามศรีมาลา นามมโนห์รา และนางดราสา ซึ่งสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์บทบาทตัวละครนางที่ใช้ไฟพิธีกรรมในการแสดงนาฏศิลป์ไทยโดยใช้ทฤษฎีกลองสัตว์ 4 ทิศ

ตารางการวิเคราะห์บทบาทตัวละครนางที่ใช้ไฟพิธีกรรมในการแสดงนาฏศิลป์ไทย โดยใช้ทฤษฎีกลองสัตว์ 4 ทิศ				
ตัวละครนาง	กระตัง	อินทรี	หนู	หมี
1.นางสีดา	●	-	●	○
2.นางศรีมาลา	○	-	●	●
3.นางมโนห์รา	○	●	●	-
4.นางดราสา	●	-	○	●

หมายเหตุ : ● มาก / ● กลาง / ○ น้อย

การศึกษารolesนางตัวละครนางที่ใช้ไฟพิธีกรรมในการแสดงนาฏศิลป์ไทยโดยใช้ทฤษฎีกลองสัตว์ 4 ทิศในการวิเคราะห์บทบาทและลักษณะของแต่ละตัวละครว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ที่ต้องกระทำพิธีกรรมที่ใช้ไฟ เพื่อความรักหรือเพื่อคนรัก ถ้านำทฤษฎีกลองสัตว์ 4 ทิศ มาใช้วิเคราะห์ตัวละครนางสีดา นางศรีมาลา นางมโนห์รา และนางดราสาที่ใช้ไฟพิธีกรรมในการแสดงจะได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้ 1) นางสีดา จากการแสดงโขน ตอน สีดาลุยไฟ เรื่อง รามเกียรติ์ จากการวิเคราะห์ตามในทฤษฎีกลองสัตว์ 4 ทิศนั้นโดยจะเรียงลำดับตามชนิดของสัตว์ที่ตรงกับลักษณะของตัวละครนั้นจากมากไปหาน้อย พบว่า นางสีดามีความเป็น กระตัง หนู และหมี 2) นางศรีมาลา จากการแสดงละครนอกตอน สร้อยฟ้าศรีมาลาลุยไฟ เรื่อง ขุนช้างขุนแผน จากการวิเคราะห์ตามในทฤษฎีกลองสัตว์ 4 ทิศนั้น พบว่า นางศรีมาลา มีความเป็นกระตัง หนู และหมี 3) นางมโนห์รา จากการแสดงละครนอกตอน บุษายัญ เรื่อง มโนห์รา จากการวิเคราะห์ตามในทฤษฎีกลองสัตว์ 4 ทิศนั้น พบว่า นางมโนห์รา มีความเป็นกระตัง อินทรี และหนู 4) นางดราสา จากการแสดงละครใน ตอน ดราสาแบหาลา เรื่อง อิเหนา จากการวิเคราะห์ตามในทฤษฎีกลองสัตว์ 4 ทิศนั้น พบว่า นางดราสา มีความเป็นกระตัง หนู และหมี จากผลการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีกลองสัตว์ 4 ทิศของตัวละครนางทั้ง 4 ตัวที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความเหมือนและแตกต่างกัน โดยสามารถสรุปได้ว่าลักษณะและบุคลิกของตัวละครที่โดดเด่นที่สุด คือ นางสาวและนางศรีมาลาที่มีความเป็นหนูที่เหมือนกัน และที่แตกต่างกัน คือ นางมโนห์ราที่มีความเป็นอินทรี นางดราสาที่มีความเป็น

กระทิงมากที่สุด จากผลการวิเคราะห์จึงพอสรุปได้ว่าความเหมือนและความต่างนั้นขึ้นอยู่กับภูมิหลังสภาพแวดล้อม สังคม และศาสนาของแต่ละตัวละคร จึงทำให้ต้องแสดงออกในลักษณะนิสัยหรือบุคลิกแบบนั้น และทำให้เราเข้าใจในตัวละครนางทั้ง 4 ตัวมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ธีระวุฒิ ศรีมงคล. (2559). *กมลสัตว์ 4 ทิศ*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2565, จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/608240>.
- นพวรรณ คงชาติพร. (2562). *รูปภาพ ชุด นางศรีมาลาลุยไฟ ละครนอก เรื่อง ขุนช้างขุนแผน*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562, จาก: <https://shorturl.asia/eVfB4>.
- นิรมล เจริญหลาย. (2545). *อาศรมศึกษาทางนาฏศิลป์ไทย*. ปริญญาโทบริหารศิลป์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- บุญนาค ทรรทรานนท์. (2562). *นาฏลีลาโน้ตรา ภูเขาญ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อินดี้ พรินติ้ง.
- _____. (2562). *รูปภาพชุด ละครแบบหลวง ละครใน เรื่อง อิเหนา*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2562, จาก: <https://shorturl.asia/lGeUl>.
- บุญนาค ทรรทรานนท์. (2562). *ศิลปศาสตร์ดุสิตบัณฑิตศึกษาศาสตร์ สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร*. สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2562.
- พระพุทธรูปปางอุ้มบาตร, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2540). *บทละครเรื่องรามเกียรติ์*. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- _____. (2557). *โขน อัจฉริยะนาฏกรรมสยาม*. กรุงเทพฯ : กองการสังคีต กรมศิลปากร.
- ศิลปากร, กรม. (2535). *บทละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน ตอนขุนแผนแสนสะท้าน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กองการสังคีต กรมศิลปากร.
- _____. (2498). *พระนาง เรื่อง มโนห์รา*. พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- สุนทร ณ รัชสี. (2545). *ปรัชญาอินเดียและลัทธิ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

แซกโซโฟนประกอบกับวงดนตรีหมอลำ

จักรพันธุ์ จันทมุข^{1*}

Received: 18 December 2022 / Revised: 10 January 2023 / Accepted: 2 February 2023

บทคัดย่อ

การมีใจรักในการเล่นดนตรี และมีความมุ่งมั่นที่จะเป็นนักดนตรีอาชีพ ซึ่งนักดนตรีมีการลำ เช่น ลูกโยน ลูกไถ ลูกสั้นนิ้ว ลูกเดิน ลูกสะเด็ด ลูกนอกเสียง ได้เริ่มศึกษาการบรรเลงแซกโซโฟน พิณ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนมีความเชี่ยวชาญ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับการถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติมจากนักดนตรีอาชีพ จนสามารถคิดค้นบทบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำ ซึ่งมีเทคนิคการบรรเลงที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง โดยกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำ เริ่มจากการถ่ายทอดความรู้ โดยการกำหนดเนื้อหา และระยะเวลาในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ จากนั้นจึงเริ่มให้ฝึกการบรรเลงตามบทฝึกการบรรเลงแซกโซโฟนหมอลำ เป็นการเรียนการสอนแบบการสาธิตเป็นตัวอย่างให้ลูกศิษย์ปฏิบัติตาม และสอดแทรกกลเม็ดวิธีการบรรเลง เมื่อผ่านการฝึกแต่ละบทแล้วจะทำการประเมินผลการเรียนรู้ของศิษย์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: แซกโซโฟน, วงดนตรีหมอลำ

^{1*}วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

*E-mail: Jakkapan.jantomuk12@gmail.com

Saxophone Accompanied in Morlam Band

Jakkapan Jantomuk^{1*}

Abstract

Having a passion for playing music and having the determination to become a professional musician started from being a musician of “Lam”; for example, Look You, Look Thai, Look Sun New, Look Sadeam, Look Nok Saeng. Then began to study to play saxophone, practiced and continued to develop until became proficient, exchange knowledge and received additional knowledge from professional musicians until the researcher was able to invent a saxophone accompaniment to Mor Lam performances which has its own unique playing technique and transferred knowledge by defining content and time for transferring knowledge to the students. After that the students began to practice playing according to the invented Mor Lam saxophone practice plan. It was a demonstration teaching as an example for students to follow and include techniques for playing. After completing each chapter and memorizing the content, the students will be evaluated according to the criteria set.

Keywords: Saxophone, Morlam

^{1*}Kalasin College of Dramatic Arts Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture

*E-mail: nanticha957@gmail.com

บทนำ

หมอลำมีบทบาทต่อสังคมอีสานในด้านต่าง ๆ อาทิ หมอลำในพิธีกรรม หมอลำเพื่อความบันเทิง และการละเล่นพื้นบ้านเป็นการลดช่องว่างวิถีชีวิตสมัยเก่าและสมัยใหม่ เพราะวิถีชีวิตสมัยเก่าจะให้ความสำคัญด้านจิตใจมากกว่า บทบาทในฐานะที่เป็นมหรสพในด้านให้ความบันเทิง ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนเผยแพร่ศาสนา และรักษาบรรทัดฐานของสังคม สร้างเอกภาพทางการเมืองและความคิด โดยการนำเสนอข้อมูลที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคมของชาวอีสานตามหลักขนบธรรมเนียมจารีตและประเพณี (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2543: 1-2) หมอลำเป็นการขับร้องลำนำประกอบแคน เรียกผู้ขับร้องว่าหมอลำ และเรียกผู้ที่เป่าแคนว่าหมอแคน ทั้งหมอลำและหมอแคนจะขับร้องและบรรเลงเคล้ากันไปด้วยทำนองกลอน และทำนองเพลงลายต่าง ๆ เรื่องที่นำมาลำนั้นมีทั้งที่เป็นคติพจน์ทางพุทธศาสนา นิทานชาดก ตลอดจนเกี่ยวพาราสี ซึ่งจะโต้ตอบเป็นแบบเพลงปฏิพากย์ บทกลอนมีทั้งที่จำสืบทอดกันมา และการการใช้คีตปฏิภาณคิดขึ้นเองตามบทกลอนสด หมอลำนั้นมีอยู่ 2 ประเภทใหญ่ คือ หมอลำหมู่และหมอลำกลอน หมอลำหมู่มีอยู่ 4 ชนิด ประกอบด้วย หมอลำเพลิน หมอลำแมงต๊อบเต่า หมอลำหมู่แบบธรรมดา และหมอลำผีฟ้า ส่วนหมอลำกลอน มีอยู่ 4 ชนิด ประกอบด้วย หมอลำพื้น หมอลำกลอนแบบธรรมดา หมอลำก๊บบัก และหมอลำชิงซู (ปิยพันธ์ แสนทวีสุข, 2541: 18) หมอลำเป็นลักษณะการร้องเป็นทำนองตามคำกลอนในหนังสือผูกคนที่จำคำกลอนในลำต่าง ๆ ได้มากและไปแสดงในงานบุญต่าง ๆ เรียกว่า “หมอลำ” ในสมัยโบราณการลำจะยึดนิทานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหลักในการนำมาเป็นเรื่องที่จะลำแล้วแต่ผู้ฟังกับผู้ลำจะตกลงกัน ซึ่งเรียกว่าหมอลำพื้น ต่อมาการลำได้มีการพัฒนาตัวเองไปในหลายรูปแบบโดยมีผู้คิดแต่งกลอนให้มีความหลากหลายมากขึ้น แตกต่างสมัยก่อนที่ยึดเอานิทานหรือวรรณกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ หรือผูกเรื่องขึ้นมาใหม่ให้เข้ากับเหตุการณ์บ้านเมืองซึ่งเรียกว่าลำกลอนโดยยังคงยึดหลักคำประพันธ์ตามแบบแผนเดิม ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน เช่น ลำเกี่ยวลำโจทย์แก้ว ลำชิงซู ลำเต้ย ลำเพลิน ลำยาว ลำอ่านหนังสือหรือลำสอ ลำทางสั้น ลำหมู่ ลำเรื่อง (จารุบุตร เรื่องสุวรรณ, 2543: 26)

หมอลำ เรียกว่า แอ่วลาว หรือลาวแคน เคยมีประกาศห้ามมิให้แอ่วลาวในสมัยรัชกาลที่ 4 ผู้ขับร้องจะเรียก หมอลำ การร้องจะโต้ตอบกันระหว่างชายหญิง โดยอาจใช้คำผญา หรือใช้คำเกี่ยวพาราสี แล้วแต่ว่าเนื้อเรื่องจะพาไป บางครั้งใช้กลอนเดินดงบางครั้งใช้กลอนประชัน เรียกว่า ลำโจทย์การร้องกลอนลำ หมอลำจะต้องลำโดยมีแคน เรียกว่า หมอแคนซึ่งทำหน้าที่เป่าแคนคลอให้จังหวะในแต่ละท้องถิ่นสำเนียงที่ร้องจะต่างกันออกไป เรียกว่า “ทำนองลำ” โดยแบ่งสำเนียงได้ดังนี้ ทำนองอุบลราชธานี ทำนองขอนแก่น และทำนองภูเขียว หมอลำมีหลายชนิด และมีลักษณะต่างกัน เช่น ลำพื้นเป็นการลำเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ เล่าเรื่องตลก เล่าเรื่องนิทาน หรือเล่าเรื่องจากหนังสือและจากบทกวีสอนผู้ลำชนิดนี้เรียกว่า “หมอเฒ่า” ลำเรื่องเป็นการแสดงที่พัฒนามาจากหมอลำกลอนในลาว ปีพุทธศักราช 2480 โดยมีการร้องเป็นเรื่อง มีตัวแสดงเพิ่มขึ้นมา แต่งกายแบบลิเกภาคกลางดำเนินเรื่องรักโศกชิงรักหักสวาท บางครั้งเรียก “หมอลำหมู่” เพราะ ใช้ผู้แสดงหลายคน บางครั้งเรียกว่า “ลิเกลาว” รูปของดนตรีที่เล่นประกอบพัฒนาไปมาก จากเดิมใช้เพียงแคนในการบรรเลงประกอบการลำ ต่อมาเพิ่มพิณ กลองซุด และบางคณะอาจมี เครื่องดนตรีตะวันตกเข้าไปในผสมในวง เช่น กีตาร์ เป็นต้น ลำเพลิน เป็นหมอลำที่พัฒนาต่อมาจากลำเรื่อง การแต่งกายพัฒนาขึ้นเป็นการแต่งกายด้วยชุดราตรีที่มีการประดับตกแต่งอย่างสวยงาม หรือชุด

สั้น ๆ ท่วงทำนองการลำจะรวดเร็วขึ้นมีบทแทรกร้องเพลงลูกทุ่ง ทางเครื่องที่เด่นประกอบการแสดงจะแต่งกายด้วยชุดสั้น ๆ มีการนำเครื่องดนตรีสากลเข้าไปผสมในการแสดง เช่น กลองชุด แซกโซโฟน ออร์แกนไฟฟ้า ทรัมเป็ต กีตาร์ แต่ยังคงมีแคน และพิณบรรเลงอยู่ด้วย (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2532: 45) เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการหมอลำหมู่คือ แคน แต่ปัจจุบันหมอลำหมู่ส่วนมากใช้เครื่องดนตรีฝรั่ง เช่น กลองชุด ทรัมเป็ต แซกโซโฟน และกีตาร์ นอกจากนี้ยังใช้ประกอบเพลงลูกทุ่ง และลำเต้ยในวงหมอลำหมู่ (เจริญชัย ชนไพโรจน์, 2526 ก: 24-26) จะเห็นได้ว่า เครื่องดนตรีที่มีบทบาทในการบรรเลงประกอบหมอลำนอกจากแคนแล้ว ยังมีเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่าลมไม้ คือ แซกโซโฟน ที่มีบทบาทในการบรรเลงประกอบลำด้วยเสียงที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ให้ความรู้สึกละหละหลวมทั้ง เศร้า สนุกสนาน และเร้าใจ สร้างสีสันให้การแสดงหมอลำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งวงหมอลำทุกวงจะขาดเสียมิได้ และมีความต้องการนักบรรเลงแซกโซโฟนที่มีประสบการณ์ และมีฝีมือมาเป็นสมาชิกของวงสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ นักแซกโซโฟน จนมีผู้คนจำนวนหนึ่งอยากจะเรียนแซกโซโฟน เพื่อนำมาประกอบอาชีพอาชีพเป็นนักดนตรีในวงหมอลำ

การแสดงหมอลำเป็นการลำเรื่องต่อกลอน ลำซิ่ง ลำเพลิน หรือแม้กระทั่งเพลงลูกทุ่งหมอลำ ได้นำเครื่องดนตรีสากลและดนตรีพื้นบ้านอีสานเข้ามาผสมผสานได้อย่างลงตัว ทั้งนี้แซกโซโฟนซึ่งมีเสียงที่มีเสน่ห์ การใช้แซกโซโฟนในวงหมอลำมีการเล่นทั้งทำนองหลักสอดประสาน และการดันสอดไปพร้อมกับเนื้อร้องหรือนักร้องเปรียบเสมือนกับการเป่าแคนหรือพิณ และเครื่องดนตรีอื่น ๆ ของอีสาน สอดรับกันไปอย่างไพเราะ การบรรเลงในเพลงลายเต้ย ลำเพลิน ซึ่งทำให้แซกโซโฟนเป็นอีกเครื่องดนตรีหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการแสดงหมอลำดัง เช่น หมอลำซิ่ง หมอลำเรื่องต่อกลอน หมอลำเพลิน

จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยศึกษาประวัติความเป็นมาในกระบวนการเรียนรู้ และการถ่ายทอดการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำ เพื่อเป็นแบบอย่างและก่อให้เกิดความรู้อันเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมอนุรักษ์เผยแพร่วัฒนธรรมและสืบทอดศิลปะการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำ ซึ่งถือว่าเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าแก่คนรุ่นหลังและผู้สนใจต่อไป

แนวคิดทฤษฎี

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแซกโซโฟน และเทคนิคการบรรเลง

1. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับแซกโซโฟน

สุกรี เจริญสุข (2529: 1) ได้กล่าวไว้ว่า ออดอล์ฟ แซก (Adolphe Sax) มีชื่อจริงว่า Antone - Joseph Sax แต่คนทั่วไปเรียกเขาว่า Adolphe Sax เป็นชาวเบลเยียมเกิดที่เมืองดินานท์ (Dinant) เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน ค.ศ.1814 บิดาชื่อชาร์ล โจเซฟแซก (Charles Joseph Sax) เป็นนักดนตรีเป่าฟลูตและคลาริเน็ต นอกจากนี้แล้ว บิดาของเขายังมีโรงงานประดิษฐ์เครื่องดนตรีโดยเฉพาะเครื่องลมไม้และเครื่องทองเหลืองอยู่ที่เมืองดินานท์อีกด้วย ประมาณปี ค.ศ. 1815 บิดาเขาได้ย้ายโรงงานไปอยู่ที่กรุงบรัสเซลส์ ออดอล์ฟ แซกได้เรียนรู้และได้รับการถ่ายทอดวิชาซ่อมและประดิษฐ์เครื่องดนตรีจากบิดา ในขณะเดียวกันออดอล์ฟ แซก ยังได้ศึกษาดนตรีที่สถาบันดนตรีแห่งกรุงบรัสเซลส์โดยเรียนเป่าฟลูตและคลาริเน็ต

ในปี ค.ศ. 1830 ออดอล์ฟ แซก เขาได้ประดิษฐ์เครื่องดนตรีซึ่งทำด้วยงาช้างแสดงในงานนิทรรศการเครื่องดนตรีที่กรุงบรัสเซลส์ในปี ค.ศ. 1838 เขาได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์ในการประดิษฐ์ เบสคลาริเนตระหว่างปี ค.ศ. 1840 -1841 เขาได้ประดิษฐ์แซกโซโฟน และได้้นำออกแสดงในงานนิทรรศการเครื่องดนตรีที่กรุงบรัสเซลส์ในปี ค.ศ. 1841 แต่คณะกรรมการไม่ได้มอบรางวัลให้แก่เขาโดยอ้างว่าอายุน้อย ในที่สุดเขาได้ย้ายไปตั้งร้านซ่อมและประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่กรุงปารีสในปี ค.ศ. 1842 ร้านของเขาได้รับความนิยมมากที่สุดในยุโรปโดยเฉพาะเครื่องลมไม้และเครื่องทองเหลืองในสมัยนั้นในระหว่างปี ค.ศ. 1842 -1845 เขาได้ประดิษฐ์เครื่องดนตรีตระกูลทองเหลืองเรียกว่า แซกฮอร์น และได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์ที่กรุงปารีสในปี ค.ศ. 1845 ในขณะเดียวกันเขาพยายามพัฒนาแซกโซโฟนจนสมบูรณ์และได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์ในปี ค.ศ. 1846 ที่กรุงปารีส

2. ประเภทและส่วนประกอบของแซกโซโฟน

สมโชค สำเร็จกิจ (2544: 28) ได้กล่าวว่าตระกูลแซกโซโฟน (Saxophone Family) เป็นเครื่องดนตรีประเภทเป่าลิ้นเดียว ซึ่งมีอายุน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับชนิดอื่น ๆ ออดอล์ฟ แซกซ์ นักประดิษฐ์เครื่องดนตรีชาวเบลเยียม ได้ประดิษฐ์ขึ้นใน ปี ค.ศ. 1840 ซึ่งดัดแปลงมาจากเครื่องดนตรีที่เรียกว่า โอฟีไคลด์ เครื่องดนตรีตระกูลแซกโซโฟนไม่ได้เป็นเครื่องดนตรีประจำวงดุริยางค์ แต่นับว่ามีความสำคัญในดนตรีประเภทคลาสสิก และวงดนตรีชนิดอื่น ๆ เช่น วงแจ๊ส วงโยธวาทิต ตระกูลแซกโซโฟนเป็นตระกูลใหญ่เช่นเดียวกับคลาริเน็ต แซกโซโฟนมีขนาดต่าง ๆ ถึง 7 ขนาดด้วยกัน แต่นิยมใช้ในปัจจุบันมี 4 ชนิดด้วยกัน

สุกรี เจริญสุข (2529: 3-5) ได้กล่าวไว้ว่า แซกโซโฟนเป็นเครื่องดนตรีที่ถือว่าเป็นตระกูลเครื่องลมไม้ที่ใหญ่อีกตระกูลหนึ่ง ตระกูลดั้งเดิมของแซกโซโฟนตามทะเบียนที่จดไว้ในประเทศฝรั่งเศสมีทั้งหมด 14 ชนิดโดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้ในดุริยางค์ทหาร และกลุ่มที่ใช้ในวงออร์เคสตราเพื่อให้เกิดความหลากหลายในด้านสีนเสียง และความเหมาะสมในการบรรเลง ไม่ว่าจะเป็นการบรรเลงเดี่ยว บรรเลงประกอบวงดนตรีต่าง ๆ อาทิเช่น วงดุริยางค์ทหาร หรือวงออร์เคสตรา จึงทำให้เกิดแซกโซโฟนที่มีความหลากหลายทั้งชนิดและขนาดที่แตกต่างกันที่สำคัญแต่ละขนาดที่แยกย่อยออกไปนั้นมีหลากหลายคีย์ สามารถนำไปบรรเลงได้ตามความเหมาะสมและตามความต้องการของนักประพันธ์ หรือ คีตกวี ที่ต้องการให้แซกโซโฟนไปใช้บรรเลงในบทเพลงที่ตนประพันธ์ขึ้น หรือใช้ในงานที่ตนเป็นผู้เรียบเรียงเสียงประสานเพื่อให้เกิดความไพเราะเหมาะสมกับวงดนตรีและบทเพลงประเภทนั้น

สรุปได้ว่า ในปัจจุบันมาตรฐานของตระกูลแซกโซโฟนที่นิยมใช้ในปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะใช้ในการบรรเลงในรูปแบบการแสดงเดี่ยวหรือประสมกับวงดนตรีต่าง ๆ นั้น จะนิยมใช้กันอยู่ 4 ชนิดคือ Bb โซปราโน Eb อัลโต Bb เทเนอร์ Eb บาริโตน นอกจากนี้ตระกูลแซกโซโฟนที่ยังใช้อยู่ยังใช้ในการบรรเลงสำหรับบทเพลงเฉพาะหรือใช้ในการบรรเลงเดี่ยว เช่น Eb และ F โซปราโนโน C โซปราโน F เมสโซ โซปราโน C เมโลดี้ Eb คอน ทราเบส Bb เบส แซกโซโฟนทุกตระกูลจะมีระบบนิ้วที่เหมือนกัน หากมีความเข้าใจในชนิดใดแล้วจะสามารถเข้าใจได้ง่ายในทุกชนิดของแซกโซโฟน ส่วนที่แตกต่างก็คือคีย์ของแต่ละชนิด ดังนั้นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องของคีย์และตระกูลของแซกโซโฟนแต่ละชนิด ตระกูลแซกโซโฟนเป็นตระกูลใหญ่เช่นเดียวกับคลาริเน็ต แซกโซโฟนมีขนาดที่ต่างกันหลายขนาด แต่นิยมใช้ในปัจจุบันมี 4 ชนิดด้วยกัน นักบรรเลงแซกโซโฟน ได้กล่าวเกี่ยวกับชนิดของแซก

โซโฟนอนไว้ว่า แหกโซโฟนอนที่นิยมใช้ในปัจจุบันประกอบด้วย แหกโซโฟนอนโซปราโน แหกโซโฟนอนอัลโต้ โซโฟนอนเทเนอร์ และ บาร์โตนแหกโซโฟนอน ในบรรดา 4 ชนิดที่กล่าวมานี้ โซปราโนแหกโซโฟนอน เป็นแหกโซโฟนอนที่มีเสียงความถี่เสียงสูงที่สุด ตามด้วยอัลโต้แหกโซโฟนอน เทเนอร์แหกโซโฟนอน และสุดท้ายที่ต่ำคือบาร์โตนแหกโซโฟนอน

3. เทคนิคการบรรเลงแหกโซโฟนอน

3.1 การหายใจ

สุกรี เจริญสุข (2529: 15-23) ได้กล่าวถึงหลักการหายใจไว้ว่า การหายใจมีผลโดยตรงกับการเป่าเครื่องเป่าทุกชนิด การหายใจที่ดีมีระบบที่ถูกต้องจะส่งผลโดยตรงต่อการเป่าแหกโซโฟนอนและจะทำให้เกิดเสียงที่ดีมีคุณภาพ นั้นหมายถึงความไพเราะในการบรรเลง การวางปากที่ถูกต้องเป็นธรรมชาติ ไม่เกร็งกล้ามเนื้อบริเวณปากจนจนเกินไป นอกจากจะส่งผลให้เกิดการล้าของกล้ามเนื้อปากแล้วยังมีผลต่อเสียง ถ้ามีการวางปากที่ดีแล้วจะสามารถควบคุมสำเนียงและวลีของเพลงได้อย่างสมบูรณ์ เพราะในบางบทเพลงจะมีวลีที่ต่อกันยาวหลายห้องเพลง หากไม่กำหนดลำหายใจให้ยาวตามวลีเพลง จะทำให้วลีของเพลงไม่ต่อเนื่องเกิดความไม่สมดุลของเพลง สิ่งที่สำคัญคือ อวัยวะที่ใช้ในการหายใจได้ถูกใช้ตามธรรมชาติ ดังนั้นหากต้องการบรรเลงให้ได้เสียงที่มีคุณภาพจะต้องมีกระบวนการในการหายใจซึ่งมีกระบวนการดังต่อไปนี้

3.1.1 การหายใจเข้าในการบรรเลงแหกโซโฟนอนนั้น การหายใจในการเป่าที่ถูกต้องไม่ว่าจะบรรเลงในทำนองหรือทำนองจะอยู่ในลักษณะที่ส่งออกผายไหลสิ่งพอสสมควร ไม่เกร็งไม่ยกไหล่หรือห่อไหล่ทำตัวให้เป็นธรรมชาติโดยไม่เกร็งอ้าปากโดยดึงขากรไกรล่างลง แล้วเปิดหลอดลมให้กว้างเพื่อสุดลมหายใจเข้าทางปากจนรู้สึกว่ามีลมเต็มท้องน้อย กะบังลม ปอด และหน้าอก การหายใจเข้าสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

1) การหายใจเข้าระยะที่ 1 โดยเพิ่มลมบริเวณกะบังลมส่วนล่าง อาจจะใช้มือในการแตะดูหน้าท้อง หรือ บริเวณซี่โครงซี่สุดท้าย เมื่อเราหายใจเข้าจะรู้สึกว่ามีลมที่ท้องป่องออกเล็กน้อย

2) การหายใจเข้าระยะที่ 2 โดยเพิ่มลมจากระยะที่ 1 ลมจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นโดยเฉพาะกะบังลมส่วนบน โดยตรวจสอบลมจากการใช้มืออีกข้างจับบริเวณซี่โครงใต้รักแร้เมื่อหายใจเข้าระยะที่ 2 จะมีความรู้สึกว่ามีลมที่กล้ามเนื้อบริเวณนั้นจะขยายออกเล็กน้อย

3) การหายใจเข้าระยะที่ 3 โดยการเพิ่มลมหายใจให้เต็มปอดเมื่อลมหายใจเต็มปอดหน้าอกจะยกขึ้นเล็กน้อย เมื่อสัมผัสหน้าท้องจะรู้สึกว่ามีลมที่หน้าท้องจะแน่นและแข็งเพราะเราสุดลมหายใจเข้าอย่างเต็มปอดแล้ว เมื่อปฏิบัติตามขั้นตอนการหายใจเข้าที่ถูกต้องแล้ว การทำงานของอวัยวะเมื่อหายใจเข้านั้นแต่ละระยะที่หายใจเข้าเราจะรู้สึกว่ามีลมที่กะบังลม ปอด หน้าอกจะขยายออก หน้าท้องจะแข็งเพราะลมเข้าสู่ระบบหายใจอย่างเต็มปอด พร้อมทั้งจะทำการเป่าและควบคุมลมออกเพื่อใช้ในการบรรเลงเครื่องดนตรีในขั้นตอนการหายใจออกต่อไป

3.1.2 การเป่าลมหายใจออก การใช้ลมหายใจออกตามธรรมชาตินั้นเป็นเรื่องง่ายเพราะไม่ต้องควบคุมและกำหนดให้เป็นระบบ แต่เมื่อนำลมหายใจไปใช้ในการเป่ากับเครื่องดนตรี จะต้องมีการควบคุมลมให้เป็นระบบโดยควบคุมให้ลมออกจากระบบหายใจอย่างสม่ำเสมอหรือตามความต้องการเพื่อให้เหมาะสมกับการ

บรรเลงและเครื่องหมายที่กำหนดไว้ในโน้ตเพลง ขณะที่เราปล่อยลมออกกะบังลมและกล้ามเนื้อส่วนล่างจะดันให้ลมออกมาทางปาก

3.1.3 ลักษณะของลมหายใจที่ใช้ในการเป่าแซกโซโฟน การใช้ลมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมากในการเป่าแซกโซโฟน แต่บางครั้งนักดนตรีหลายคนมองข้ามในเรื่องนี้ ฉะนั้นนักแซกโซโฟนสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาหาความรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องของลมที่ใช้ในการเป่าว่ามีลักษณะอย่างไรและลมนั้นมีผลอย่างไรกับการเป่าส่งผลให้เสียงที่ออกมามีคุณภาพต่างกันแค่ไหน สามารถแบ่งลักษณะของลมที่เป่าออกมาจากปากสู่แซกโซโฟนแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ลมอุ่น คือ ลมที่เป่าออกมาแล้วมีความอุ่น เช่น ลมที่เกิดจากการหาวนอนหรือการถอนหายใจโดยเราอ้าปากกว้าง ๆ ลมอุ่นนั้นเกิดจากการเปิดหลอดลมกว้าง ล้นส่วนหลังจะอยู่ในลักษณะสูงช่องปากจะขยายกว้าง กระแสลมที่ใช้เป่าจะไหลเอื่อย ๆ หรือการเป่าลมอย่างแรงและเร็ว ลมที่ออกมาจะคล้ายกับสุนัขหอบ ลมอุ่นเหมาะกับการเป่าเสียงที่แผดและจุใจแรงและเร็ว เช่นเสียงที่ใช้โน้ต (Altissimo) คือ เสียงสูงที่ต้องใช้ทักษะขั้นสูงของนักแซกโซโฟน

2) ลมเย็น คือ ลมที่เป่าออกมาแล้วมีความเย็น เช่น ลักษณะของการผิวปากกระแสลมจะมีความเร็วแต่ง่ายในการควบคุม การที่จะเป่าให้แซกโซโฟนให้มีคุณภาพเสียงที่ นุ่มนวล ราบรื่น แผ่วเบา ควรใช้ลมเย็นในการเป่า เวลาบรรเลงแซกโซโฟนนั้น มีการใช้ลมทั้งสองแบบขึ้นอยู่กับนักแซกโซโฟน ว่าต้องการเสียงแบบไหน และการบรรเลงนั้นต้องการสื่ออารมณ์เพลงในรูปแบบได้สามารถเลือกใช้ลมได้ตามความเหมาะสม

สรุปได้ว่า การใช้ลมหายใจที่ถูกต้องในการเป่า จะต้องควบคุมให้หลอดลมเปิดอย่างเต็มที่ตลอดเวลาที่เป่าสามารถทดสอบได้โดยการหายใจเข้าจนเต็มขีดความสามารถของร่างกาย และเมื่อกลืนลมหายใจแล้วยังสามารถพูดได้อยู่ นั่นแสดงว่าระบบการหายใจถูกต้อง การหยุดลมหายใจในขณะที่เป่าตามเครื่องหมายที่กำหนดในตัวโน้ตหรือหยุดตามค่าของตัวโน้ตนั้น ต้องใช้กล้ามเนื้อกะบังลมบังคับในการค้ำลมหายใจ แต่ไม่ควรใช้วิธีการปิดหลอดลมและในขณะที่เป่ากล้ามเนื้อหน้าท้องจะตึงอันเกิดจากแรงดันของกะบังลม กล้ามเนื้อหน้าท้องจะค่อย ๆ เข้าที่ละนิดในขณะที่เป่า แต่กล้ามเนื้อหน้าท้องจะไม่เข้าเร็วจนเกินไปเนื่องจากแรงดันของกะบังลมจะดันให้ลมออกมาสู่ช่องปากของผู้เป่า นอกจากนี้การหมั่นฝึกฝนเอาใจใส่จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการปฏิบัติเครื่องดนตรี และควรหลีกเลี่ยงการใช้ลมที่ผิดวิธี ซึ่งจะส่งผลเสียต่อเสียงที่ออกมา ทำให้เสียงที่ออกมาไม่มีคุณภาพ หากสามารถกำหนดลมหายใจเข้าออกเป็นไปตามระบบดังที่กล่าวมาแล้วนั้น แสดงว่ามีทักษะพื้นฐานในการใช้ลมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการบรรเลงเครื่องเป่าลมไม้ทุกชนิด ซึ่งจะส่งผลดีในอนาคตในการเป็นนักแซกโซโฟน

3.2 การวางปากในการเป่าแซกโซโฟน

สุกรี เจริญสุข (2545: 22-25) ได้กล่าวเกี่ยวกับการวางปากในการเป่าแซกโซโฟนไว้ โดยการวางปากในการเป่าแซกโซโฟนนั้น หมายความว่า อวัยวะที่ใช้ในการเป่าบริเวณปาก ริมฝีปากและ คาง ตลอดจนจนกล้ามเนื้อรอบบริเวณรอบปากที่รัดล้นรอบกำพวดและลิ้นของแซกโซโฟน การวางปาก คือ หัวใจหลักของการเป่าแซกโซโฟน การฝึกเป่าใหม่นั้นผู้ฝึกจะปัญหาอย่างมากในการวางปาก โดยไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรให้ถูกต้องเพื่อจะทำให้เกิดเสียงที่ชัดเจนและมีคุณภาพ เพราะการฝึกเป่าในเบื้องต้นเสียงที่ออกมาจะมีลักษณะคล้าย ๆ กับเสียงของ

ห่านร้อง สร้างความรำคาญแก่ตัวผู้ฝึกเองและผู้ที่อยู่รอบข้างพอสมควร ที่ไม่สามารถเป่าให้ได้เสียงที่ไพเราะตามความต้องการ สาเหตุหลัก ๆ มาจากการวางปากที่ผิดวิธี องค์ประกอบที่สำคัญในการวางปากเพื่อเป่าแซกโซโฟนนั้น ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบที่ถือว่าเป็นหัวใจในการเป่า คือ โครงสร้างของรูปหน้า กล้ามเนื้อบริเวณปาก และ ตำแหน่งของกำพวดขณะเป่า

การฝึกเป่าแซกโซโฟนนั้น การวางปากจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากเพราะต้นกำเนิดของเสียงนั้น อยู่ที่ปากของผู้เป่าและการใช้ปากควบคุมกำพวดแซกโซโฟน เสียงที่ออกมาจะดีมีคุณภาพได้จะต้องใช้องค์ประกอบของกล้ามเนื้อบริเวณปากให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามขั้นตอน การที่จะทำให้ระบบนี้มีประสิทธิภาพสูงสุดจะต้องมีการฝึกฝนเป็นประจำจนเกิดความเคยชินของกล้ามเนื้อ เมื่อกล้ามเนื้อสามารถทำงานได้อย่างอัตโนมัติแล้ว เวลาเป่าเสียงที่ออกมาจะมีคุณภาพที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันทุกครั้งที่ทำการเป่าแซกโซโฟน นอกจากนี้อองค์ประกอบของการวางปากที่ดีมีความสำคัญมาก เพราะการวางปากสามารถเปลี่ยนเสียงที่เป่าออกมาได้สารพัดตามความต้องการของผู้เป่า หรือตามอารมณ์ของบทเพลงประเภทต่าง ๆ ความเป็นธรรมชาติมากที่สุด ในขณะที่เป่าเป็นสิ่งที่นักแซกโซโฟนทุกคนต้องคำนึงถึง และกระทำให้เกิดเป็นนิสัยที่ติดตัวเราไปตลอด หากปฏิบัติได้ตามขั้นตอนอย่างสมบูรณ์ในทุกกรณีแล้ว สิ่งเหล่านี้จะส่งผลทำให้เกิดทักษะการเป่าที่ดีมีคุณภาพ และเป็นองค์ประกอบหลักในการเป็นนักเป่าแซกโซโฟนที่ดีมีคุณภาพในอนาคต

3.3 สำเนียงการเป่าแซกโซโฟน (Articulation) สำเนียงเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับเครื่องเป่าทุกชนิด และนักเป่าแซกโซโฟน การที่จะเป่าให้มีสำเนียงที่ถูกต้องและไม่เพี้ยนมีความไพเราะนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการอาจเป็นเรื่องหลายสำหรับบางคน แต่ในทางตรงกันข้ามอาจจะเป็นเรื่องที่ยากสำหรับหลายคน (สุกรี เจริญสุข, 2545: 30) สำเนียงการเป่าแซกโซโฟน สามารถแก้ไขได้โดยการฟังและทำ ความเข้าใจกับแบบฝึกและบทเพลงประเภทนั้น ๆ ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง หรือได้รับการเรียนรู้จากครู และนักแซกโซโฟนอาชีพ การเป่าให้มีสำเนียงที่ดีมีความไพเราะนั้น เกิดจากประสบการณ์ในการฝึกและสั่งสมความรู้ทางด้านทักษะการบรรเลงบทเพลงและแบบฝึกต่าง ๆ ซึ่งบทเพลงแต่ละประเภทจะมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในตัวเอง เช่น เพลงคลาสสิก เพลงแจ๊ส เพลงป๊อปปูลา และเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น บทเพลงเหล่านี้จะมีสำเนียงเฉพาะตัว เพราะขึ้นอยู่กับคีตกวี หรือนักประพันธ์เพลงที่ต้องการให้บทเพลงของตนเป็นเช่นไร เครื่องหมายทางดนตรีต่าง ๆ จะถูกเขียนกำกับไว้ที่โน้ตอย่างชัดเจน เมื่อทำการบรรเลงเพลงออกมาจะได้ตรงกับความต้องการของคีตกวี หรือนักประพันธ์เพลงนักดนตรีมีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้สึกของบทเพลงสู่ผู้ฟัง ฉะนั้นการบรรเลงที่ถูกต้องตามเครื่องหมายที่กำกับไว้กับตัวโน้ต และการให้อารมณ์เพลงที่ถูกต้องมีสำเนียงในการบรรเลงที่ตรงตามบทบรรเลงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับนักเป่าแซกโซโฟน ดังนั้นการที่จะเป่าให้มีสำเนียงที่ถูกต้องและเกิดความไพเราะจะต้องอาศัยเทคนิค และศิลปะการเป่าแซกโซโฟนที่ถูกต้องวิธี

สรุปได้ว่า การที่จะเป็นนักเป่าแซกโซโฟนที่ดี การฝึกฝนและเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ เกี่ยวกับการเป่าแซกโซโฟนนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ทุกองค์ประกอบของเทคนิคการบรรเลงล้วนแล้วแต่เป็นขั้นตอนที่ผ่านการคิดค้นและการใช้จริงจนเกิดการยอมรับ และถูกใช้กันอย่างแพร่หลายไปทั่วโลกซึ่งการนำเทคนิคเหล่านี้ไปใช้ขึ้นอยู่กับบทบรรเลง และแนวเพลงที่แตกต่างกันออกไป การที่จะสามารถบรรเลงแซกโซโฟนให้เกิดความไพเราะจำเป็น

อย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้เป็นขั้นตอนจากง่ายไปหายากค่อย ๆ เก็บรายละเอียดและความรู้เกี่ยวกับเทคนิคพื้นฐาน โดยทั่วไปพัฒนาขึ้นไปตามขั้นจนสามารถใช้เทคนิคขั้นสูงได้อย่างชำนาญและถูกต้อง เมื่อนำไปใช้ในการบรรเลงสามารถใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามบทบรรเลง และแนวเพลงต่าง ๆ เทคนิคการหายใจ เทคนิคการวางปาก และสำเนียงการเป่าแซกโซโฟน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่จะเป็นนักแซกโซโฟนทุกคน

องค์ความรู้เกี่ยวกับหมอลำ

1. ความเป็นมาของหมอลำ

ลำการขับร้องของมนุษย์สมัยโบราณจะมีเนื้อหาสั้น ๆ บางทีมีเนื้อหาอยู่เพียงไม่กี่ประโยคเช่น 2-3 ประโยคเท่านั้น แต่ขับล่าวกันไปเวียนมาได้นานถึงครึ่งค่อนวัน ทั้งนี้ลักษณะสังคมยังเป็นเผ่าพันธุ์กลุ่มเล็ก ๆ ที่สัญจรร่อนเร่ไปตามที่ต่าง ๆ ต่อเมื่อมีความก้าวหน้าทางสังคมนั้น ๆ การขับลำยุคแรก ๆ ใช้กรับทำด้วยกระบอกไม้ไผ่หรือซีกไม้ไผ่ เป็นเครื่องเคาะจังหวะ ยังมีร่องรอยเหลืออยู่ในกลุ่มชนเผ่าภูมิลำเนาเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือได้ของจีนทุกวันนี้ ที่มีการเล่นโดยใช้กระบอกไม้ไผ่ขนาดปล้องเดียวสองอัน มาตีกระทบการประกอบจังหวะขับลำ และตระกูลไทย - ลาว ชาวอีสานมีไม้สองอันเรียกกับกับ ตีกระทบประกอบจังหวะหมอลำ ประเพณีลำได้แพร่หลายอยู่แถบลาวใต้ตั้งแต่เวียงจันทน์ลงไปรวมถึงท้องถิ่นอีสานของไทยด้วย และมีการเรียกคนลำว่า “หมอ” หมอลำ และเลือกคนเป่าแคนว่า “หมอแคน” (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2532: 30- 31) คำว่า “หมอลำ” จึงเป็นคำพูดติดปากกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในสมัยโบราณการศึกษาของชาวบ้านเริ่มต้นจากวัด โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้เล่าเรียนสืบทอดกันมาเรื่องราวทางศาสนาและวรรณคดีได้มีการจารึกลงไว้ในใบลาน คือ มีการเขียนตัวหนังสือทำ หนังสือขอมบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีผู้ประพันธ์ขึ้นลงไว้ในลานเป็นเล่ม ๆ มากบ้างน้อยบ้างขึ้นอยู่กับความยาวของเนื้อเรื่อง การเรียนหนังสือในสมัยก่อนใช้วิธีจำตัวหนังสือแบบนกขุนทอง คือ หัดอ่านคำศัพท์เป็นคำ ๆ อ่านบททวนไปมาจนจบเล่ม ผู้มีความจำดีจะสามารถจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มาก เรียกว่าท่องจนขึ้นใจแล้วนำเรื่องราวที่จดจำได้มาเล่าสู่คนอื่นฟังลักษณะของตำราในสมัยโบราณนั้นเป็นหนังสือผูกใบลาน วิธีเก็บรักษาหนังสือเหล่านี้ คนโบราณใช้วิธีการนำเอาลำไม้ไผ่มาทะลุปล้องแล้วสอดหนังสือไว้ข้างใน มีฝาปิด อย่างดี และเรียกหนังสือว่า “หนึ่งลำ” ใครที่สามารถจดจำเรื่องราวในหนังสือ “หนึ่งลำ” ได้ชาวบ้านเรียกว่า “หมอลำ” (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2526: 49) ดังนั้นคำว่า “หมอลำ” ในสมัยก่อนจึงหมายถึงคนที่สามารถจำเรื่องราวหรือนิทานในหนังสือ “หนึ่งลำ” ได้เป็นอย่างดีและสามารถฟังได้

ในสมัยแรกเริ่มนั้นสันนิษฐานว่า “หมอลำ” คงจะมีการแสดงในงานของชาวบ้านละแวกใกล้ ๆ กับที่ “หมอลำ” อาศัยอยู่เมื่อมีงานสำคัญ เช่น งานศพ งานทำบุญบ้าน งานเทศกาลประจำปีของหมู่บ้านตาม ฮีตสิบสองคองสิบสี่ สีนจ่างรางวัลอาจจะเป็นค่ายกครัว เช่น ผัวขวฝืน เงินเฟื่อง เงินสตางค์แดง หรืออาจจะเป็นของมีค่าที่เจ้าภาพมอบให้เป็นสินน้ำใจเล็ก ๆ น้อย ๆ เรียกว่ามี “คาย” นิดหน่อย “หมอลำ” จึงเป็นเพียงเพื่อนแก้เหงา ต่อมาเมื่อมีคนติดใจกันมากมีการจ้างวานไปลำตามงานต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้ “หนึ่งลำ” มีพัฒนาการขึ้นมาเรื่อย ๆ ต่อมาได้มีการนำเอาแคนมาเป่าเป็นดนตรีประกอบ เพื่อเพิ่มความสนใจให้กับผู้ฟัง เวลาลำจะมีคนเป่าแคน คลอเสียงไปด้วย ในสมัยแรกนั้น “หมอลำ” ไม่ค่อยพิถีพิถันเรื่องการแต่งกาย ต่อมาได้มีการคิดหาจุดที่ดึงดูดความสนใจของผู้ฟังมาสวมใส่เวลาเราต้องสร้างเวทีให้ลำ เมื่อในสังคมมีคนลำมากขึ้นมีการแข่งขันกันในด้านกล่าว่าใครจะมีเสียงดีมี

คนติดใจมากกว่ากัน เล่าเรื่องได้มากกว่าน่าสนใจกว่า จึงทำให้เกิดการแสดงเพื่อประชันกลอนเกิดขึ้นหมอลำคนใดมีความรอบรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้มากจะชนะฝ่ายตรงข้าม นี่ก็คือนัยของลำไฉ่ ลำไฉ่ในยุคแรก ทำให้หมอลำเกิดความขวนขวายหาบทกลอนลำมากขึ้น เพื่อนำมาตอบโต้กับฝ่ายตรงข้ามบางครั้งบางเวลาแสดงหมอลำจะซักถามปัญหากันหนัก ๆ ถ้าใครแพ้ลงเวทีไปเลยมี กลอนลำนั้นผู้นำมักแต่งขึ้นเองโดยอาศัยการจดจำจากหนังสือศิลปะหมอลำนั้นนอกจากจะมีประโยชน์ในด้านให้ความรู้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังแล้วในโบราณยังมีคนนำไปใช้ในการรักษาคนไข้อีกด้วยเรียกว่า “ลำผีฟ้า ผีซง” (ทรงเจ้าเข้าทรง) บ้างใช้ลำให้คนฟื้นไข้ใหม่ ๆ ฟัง นับว่าศิลปะหมอลำสามารถแก้ปัญหาชีวิตด้านจิตวิทยาได้อีกด้วย (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2526: 49)

ไพฑูริย์ แพงเงิน (2534: 2-109) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของหมอลำและหมอแคนว่า “หมอลำ” หมายถึงผู้มีความสามารถในการขับลำหรือขับร้องคำกลอนลำให้เกิดจังหวะที่ไพเราะเพราะพริ้ง และคำว่า “ลำ” เป็นคำกริยา ตรงกับคำว่า “ขับลำของคำกลอนเป็นทำนองต่าง ๆ” คนไทยในภาคกลางรู้จัก “หมอลำ” จากคำว่า “แอ่วลาว” หรือลาวแคน คำว่า “แอ่ว” ในภาษาลาวเป็นคำกริยาแปลว่า “รบเร้า ร้องกวน โยเย ออดอ้อน” แต่ในภาษาเหนือหมายความว่า “ไปเที่ยว ไปชม” ไม่ได้แปลว่าร้อง หรือลำแต่อย่างใด น่าจะเป็นคำเรียกอุปโลกน์ขึ้นมาประโยชน์ของการฟังลำคือ

1. หมอลำให้ความไพเราะและสนุกสนาน
2. ให้ความรู้ทั้งในด้านคติโลกและศีลธรรม เช่น ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การทำมาหากิน ขนบธรรมเนียมประเพณี
3. ให้ปฏิภาพและไหวพริบในการโต้ตอบและแก้ไขปัญหา ให้เป็นคนเฉลียวฉลาดเพราะในกลอนลำนั้นมักจะแทรกคำกลอนที่เป็นสุภาษิต คำคม เรียกว่า “พญา” ไว้ตลอดเวลา สำหรับผู้ที่เป็หมอลำนั้นจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษกว่าคนธรรมดา คือ ต้องเป็นคนที่มีความรู้ มีไหวพริบปฏิภาณเฉลียวฉลาด มีความจำดี มีความเพียรพยายามในการท่อง มีน้ำเสียงดี มีรูปร่างหน้าตา และมีมารยาทอ่อนโยนนุ่มนวล จึงจะประสบความสำเร็จในอาชีพ “หมอลำ” การเรียนและฝึกฝนเป็นหมอลำนั้นไม่สามารถกำหนดระยะเวลาได้ตายตัว 3 ปี 4 ปีบ้างหรือ 7-8 ปี ทั้งนี้แล้วแต่ผู้ฝึกเอง

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2528: 15) อธิบายว่าการละเล่นที่จัดว่าเป็นมรดกอีสานสามารถแสดงถึงผู้มีปัญญาที่สั่งสมสืบทอดจนถือเป็นสมบัติของสังคมและแสดงถึงภูมิปัญญาของปัจเจกชน คือ หมอลำ ซึ่งการลำเป็นการขับร้องลำตามทำนองท้องถิ่น โดยมีแคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบ ซึ่งเป็นมหรสพที่พัฒนาจากการอ่านหนังสือหูกมาเป็นกาแสดงบทบาทตามจริง อาศัยเสียงและท่าทางแบบชายจริงหญิงแท้ การลำมีหลายประเภท แต่ลำกลอนเป็นสื่อแสดงภูมิประเทศของอีสานได้เด่นชัด

อุดม บัวศรี (2528: 88-99) กล่าวว่า หมอลำมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวอีสานและเป็นที่ยอมรับมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเจริญทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของดนตรีอีสานมาช้านาน หมอลำเป็นส่วนหนึ่งในวิญญานทั้ง 5 ของชาวอีสานอันได้แก่ ลาบ ข้าวเหนียว ส้มตำ หมอลำ หมอแคน ซึ่งมีมานานแล้วนับหลาย ร้อย ๆ ปีมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยตลอด

นรินทร์ พุดลา (2540: 172) วิเคราะห์แล้วพบว่าหมอลำนั้นเป็นอาชีพเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสานที่ช่วยให้คนมีงานทำ มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น เมื่อเป็นอาชีพที่ทำรายได้แล้วจึงมีความจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญกับตลาดและปรับเปลี่ยนให้ทันยุคสมัยอยู่เสมอ

สรุปความหมายของหมอลำได้ว่า เป็นลักษณะของการศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวอีสาน และชาวลาว เนื้อหาที่ใช้ในการแต่งกลอนลำนั้นเป็นการเล่าเรื่อง หรือนิทาน หรือคำสอนทางพระพุทธศาสนา มีลักษณะแสดง โดยมีแคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบ เรื่องที่นำมาเล่าต้องเป็นเรื่องราวที่มาจากวรรณกรรม เช่น เรื่องการะเกด สีนไห และนิทานชาดก เป็นต้น หมอลำมีบทบาทสร้างความบันเทิงให้แก่คน ในชุมชนและกลมเกลียวสังคม บันทึกคำสอน ปรัชญาของชุมชนอีสาน ที่สืบทอดต่อๆ กันมาจากรุ่นสู่รุ่น นอกจากจะสร้างความบันเทิงแล้ว ยังเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้แก่ตัวหมอลำและนักดนตรี และมีผู้คนจำนวนมากไม่น้อยที่มีความต้องการศึกษาและเรียนเพื่อเป็นหมอลำ ทั้งหมอลำฝ่ายหญิงและหมอลำฝ่ายชาย เพราะถ้าหากมีชื่อเสียงนั้นหมายถึงรายได้ที่จะตามมา ดังนั้นหมอลำจึงมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับสังคมชาวนับแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน

2. ประเภทของหมอลำ

การลำมีหลายประเภท มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเรื่องของหมอลำแบ่งประเภทตามรูปแบบการแสดง วิธีขับร้อง หรือวัตถุประสงค์ที่แปลกแตกต่างกันออกไป ดังนี้

กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ (กรมศิลปากร, 2531: 12-15) แบ่งประเภทของหมอลำออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ หมอลำเรื่อง หรือหมอลำหมู่ หมอลำกลอน หมอลำเพลิน หมอลำประยุกต์ หมอลำผีฟ้า

เจริญชัย ชนโพธิ์ (2526: 21) แบ่งประเภทหมอลำตามขั้นตอนของวิวัฒนาการและลักษณะเฉพาะอย่าง ได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. หมอลำพื้น คือ ผู้นำผู้ชายที่ลำเกี่ยวกับเรื่องนิทานต่าง ๆ
2. หมอลำกลอน คือ หมอลำฝ่ายหญิง และหมอลำฝ่ายชาย ที่ลำเกี่ยวกับเรื่องราวของความรักตอบโต้กัน
3. หมอลำหมู่ เป็นคณะหมอลำที่ทำเป็นเรื่อง ซึ่งใช้ทำนองร้องที่สนุกสนาน
4. หมอลำเพลิน เป็นคณะหมอลำที่ลำเรื่องได้ใช้ทำนองร้องที่สนุกสนาน
5. หมอลำผีฟ้า เป็นคณะหมอลำ ที่ดำเนินการรักษาคนเจ็บไข้

อุดม บัวศรี (2528: 77) กล่าวว่า คนที่ชำนาญในการลำอาจต้องใช้กลอนในทำนองต่างกันแล้วแต่ว่าใครจะถนัด หรือแล้วแต่ยุคใด เป็นการลำแบบใด โอกาสที่ลำชนิดต่าง ๆ จะมาอยู่ในยุคเดียวกันมักจะมึ้น้อย จึงทำให้การกำหนดหมอลำประเภทต่าง ๆ นั้นแบ่งยุคสมัยไปในตัวด้วย ดังนี้

1. หมอลำพื้น หมายถึงหมอลำเรื่องนิทาน ตำนานชาดก พุทธทำนาย ตลอดจนเรื่องเล่าต่าง ๆ อันอาจโน้มน้าวจิตใจคนให้โน้มเอียง เชื่อถือไปตามกลอนลำนั้นได้
2. หมอลำคู่ คือ หมอลำที่เป็นชายหนึ่ง หญิงหนึ่ง ลำคู่กัน แข่งกัน หรือประชันกัน
3. หมอลำหมู่ เครื่องหมอลำที่ลำกันเป็นหมู่คณะที่ลำเป็นเรื่อง มีคนลำมาก มีดนตรีเพิ่มนอกจากแคนตัวเดียวมีบทเจรจา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของการลำนั้น จะแบ่งตามรูปแบบการแสดงวิธีการ ขับร้อง ยุคสมัย และวัตถุประสงค์ในการใช้หมอลำที่แปลกแตกต่างกันออกไปตามวาระและโอกาสของชุมชนและสังคม หมอลำสามารถแบ่งตามหน้าที่ที่รับใช้สังคมเป็นสองประเภท คือ หมอลำที่แสดง เพื่อความบันเทิงเป็นลักษณะของมหรสพที่ใช้ในงานประเพณีประจำปี และงานบุญสิบสองเดือนของชาวอีสาน ที่ยึดถือปฏิบัติกันมา นั่นคือ ลักษณะของฮิตสิบสองครองสิบสี่ เช่น หมอลำหมู่ หมอลำพื้น หมอลำกลอน หมอลำเรื่อง หมอลำเพลิน หมอลำซิ่ง ซึ่งแต่ละอย่างจะมีลักษณะแตกต่างกัน และ หมอลำที่แสดงในพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับเรื่อง ผีसाทเวทดาหรือผีบรรพบุรุษ คือ หมอลำผีฟ้า เป็นการลำที่มีจุดประสงค์เพื่อการรักษาคนป่วย และพยากรณ์ดินฟ้าอากาศ

3. บทบาทของหมอลำต่อสังคมอีสาน

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2528: 211) กล่าวถึงบทบาทหมอลำต่อสังคมอีสานไว้ว่า หมอลำมีบทบาทสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ บทบาทด้านพิธีกรรม และบทบาทด้านมหรสพ หมอลำที่มีบทบาทด้านพิธีกรรม คือ หมอลำผีฟ้า การลำผีฟ้าเป็นการลำเพื่อเยี่ยวยารักษาความเจ็บไข้ แนะนำเพื่อขอคำทำนายเกี่ยวกับชะตาบ้านเมือง พิธีกรรมทั้ง 2 ลักษณะนี้สัมพันธ์กับองค์ประกอบของสังคมด้านความเชื่อ ระบบการผลิตและระบบเศรษฐกิจ การลำผีฟ้ามีบทบาทโดยตรงในเรื่องต่อไปนี้ ผ่อนคลายความตึงเครียดในสังคม ควบคุมพฤติกรรมสังคมให้เป็นไปตามบรรทัดฐาน สร้างเอกภาพในการอยู่ร่วมกันในกลุ่มชนที่นับถือผีฟ้าตัวเดียวกัน ส่งเสริมดนตรีพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านบางอย่าง ลดช่องว่างระหว่างวิถีชีวิตแบบเก่าและแบบใหม่บางส่วน แต่เดิมหมอลำเป็นการแสดงที่คนเอาใจใส่น้อย บางท้องถิ่นหรือว่าหมอลำเป็นการเดินกินรำกินไม่ยากคบหาสมาคมด้วย แต่บางท้องถิ่นตอบรับว่าหมอลำเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแสดงศิลปะของชาวอีสาน ต่อมาหมอลำได้กลายเป็นอาชีพ เป็นที่ยอมรับ และมีอิทธิพลต่อสังคมบ้าง คือ

3.1 ให้ความบันเทิง ในฐานะที่เป็นมหรสพอย่างหนึ่งที่ชาวบ้านนิยมว่าจ้างหมอลำไปแสดงในงานที่สำคัญ เช่น งานบวช งานศพ งานกฐิน ผ้าป่า ขึ้นบ้านใหม่ หากงานใดไม่มีหมอลำไปแสดง ถือว่างานนั้นไม่ใหญ่จริง เจ้าภาพไม่ร่ำรวยพอ เมื่อมีงานเทศกาลจะนำเงินส่วนหนึ่งไปว่าจ้างหมอลำมาเสพกันโดยเฉพาะ หมอลำจึงเป็นความเพลิดเพลินเป็นหลักใหญ่

3.2 ให้ความรู้ด้านจริยธรรม การสั่งสอนในรูปแบบหมอลำผู้ฟังจะได้คิดตามและนำไปปฏิบัติ เช่น นิทานชาดก นิทานกลอนสอนใจ คำบรรยายพระธรรมคำสอนคติโลกคติธรรมต่าง ๆ จะเห็นได้อย่างชัด เช่น ในหมอลำโจทย์

3.3 ทำหน้าที่เป็นสื่อสารมวลชน เมตตาเสียงช่วยเหลือรัฐบาลในการพัฒนาประเทศโดยการให้ข่าวความเคลื่อนไหว ในทางการบริหารงานของรัฐบาลในด้านพัฒนาชุมชนเป็นกระบอกเสียงทางการเมือง ช่วยเผยแพร่ประชาธิปไตย และแก้ปัญหาที่สำคัญ

3.4 ศิลปะการแสดงหมอลำมีส่วนอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมืองและส่งเสริมให้แพร่หลายในการแสดงหมอลำทั้งหมอลำหมู่ และหมอลำกลอนนั้น ผู้แสดงได้นำนิทานชาดกวรรณกรรมคำสอนวรรณกรรมนิทาน ซึ่งเป็นมรดกทางวรรณกรรมของชาวพื้นเมืองไปแต่งเป็นลำกลอนโดยรักษาเนื้อเรื่องไว้ตามแบบฉบับเดิมเพียงแต่นำไปเขียนให้เหมาะสมแก่การแสดง เมื่อหมอลำนำวรรณกรรมเรื่องใดไปแต่งเพื่อแสดง ประชาชนทั้งที่รู้หนังสือและอ่านหนังสือ

ไม่ออกมีโอกาสที่จะได้รับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ เป็นการอนุรักษ์นิทานและวรรณกรรมมิให้สูญหายไปจากความสนใจและความทรงจำของชาวบ้าน

สรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับหมอลำได้ดังนี้ หมอลำเป็นศิลปะการขับร้องเพลงพื้นบ้านและการแสดงพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความหมายสองอย่าง อย่างแรก หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญในการขับลำนำ หรือการขับร้อง โดยการท่องจำจากกลอนลำหรือบทกลอน ที่มีผู้ประพันธ์ขึ้นเป็นภาษาถิ่นอีสาน อย่างที่สอง หมายถึง ศิลปะการแสดงพื้นเมือง หรือมหรสพอย่างหนึ่งของชาวอีสานการเปล่งเสียงขับร้องได้ หมอลำกำเนิดขึ้นครั้งแรกเมื่อใดไม่มีหลักฐานแน่ชัด เพราะไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่สันนิษฐานว่าอาจเกิดจากการสวดอ้อนวอน ความเชื่อเรื่องผีฟ้า ผีแถน และผีบรรพบุรุษตามความเชื่อดั้งเดิม หรือเกิดจากธรรมเนียมการอ่านหนังสือผูกซึ่งเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่มีการจารลงในใบลาน และการเทศน์ลำหนังสือผูกของพระสงฆ์ หรือเกิดจากการเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาว เนื่องในโอกาสต่าง ๆ หมอลำแบ่งเป็นสองประเภท คือ หมอลำที่แสดงเพื่อความบันเทิง เช่น หมอลำหมู่ หมอลำพื้น หมอลำกลอน หมอลำเรื่อง หมอลำเพลิน หมอลำซิ่ง ซึ่งแต่ละอย่างจะมีลักษณะแตกต่างกัน และ หมอลำที่แสดงในพิธีกรรม ได้แก่ หมอลำผีฟ้า เป็นการลำที่มีจุดประสงค์สองอย่างคือ รักษาคนป่วย และพยากรณ์ดินฟ้าอากาศ ซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวและนับถือของชาวบ้าน และชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

1. องค์ความรู้การบรรเลงแซ็กโซโฟนหมอลำ

ดนตรีเป็นศิลปะเกี่ยวกับเสียงที่ใช้การบรรเลงของเครื่องดนตรีหรือเสียงขับร้องเป็นสื่อ ทำให้ผู้ฟังเกิดความสะเทือนใจ เกิดอารมณ์สอดคล้องกันไปเกี่ยวกับบทเพลงที่ได้รับฟังอยู่ เสียงเครื่องดนตรีต่างๆ ต้องอาศัยวิทยาศาสตร์เข้าช่วยประดิษฐ์ให้เกิดเป็นเสียงที่ไพเราะ เป็นเสียงที่ละเอียดที่เกิดจากการสร้างขึ้นด้วยความตั้งใจ ด้วยการประดิษฐ์เสียงอย่างประณีตและบรรจงของมนุษย์เพื่อให่มนุษย์ด้วยกันฟัง มนุษย์เป็นผู้สร้างมาตรฐานของความไพเราะ โดยอาศัยความรู้สึกที่ดีเอาเสียงที่ไพเราะงดงาม นำเสียงแต่ละเสียงมาเรียงร้อยให้ประติดประต่อกันจนกลายเป็นบทเพลงที่ไพเราะ ดนตรีเป็นศิลปะที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้ตามความปรารถนาของมนุษย์ ซึ่งดนตรีอาจจะรับใช้ในฐานะที่เล่นสว่นประกอบของพิธีกรรม หรือดนตรีอยู่ในฐานะความบันเทิง (สุกรี เจริญสุข, 2550)

ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นดนตรีที่แสดงออกถึงความนึกคิด ตลอดจนความเชื่อและเนื้อหาสาระของดนตรี มีทั้งความรู้และความบันเทิง ดนตรีพื้นบ้านอีสานจึงมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นอีสานที่สำคัญ ภาษา ท่วงทำนอง และลีลา นอกจากนี้วัฒนธรรมทางดนตรีกลุ่มใหญ่ที่สุดของชาวอีสานการขับร้องเรียกว่าลำ โดยจะลำประกอบแคนเป็นเครื่องดนตรีที่ประสานการลำให้กลมกลืนกันนิยมเรียกว่าหมอลำ เพลงลูกทุ่งหมอลำ คือ การผสมผสานคำร้องทำนองกับลำเพลินเข้าด้วยกันกับเพลงลูกทุ่ง และมีการผสมผสานดนตรีพื้นบ้านกับดนตรีสากล ต่อมามีการนำเอาวาทลำ (ทำนองลำ) หลากหลาย เช่น ลำเพลิน ลำเต้ย ลำซอนแกน ลำแพน มาผสมผสานสลับกับทำนองของ เพลงลูกทุ่งพร้อมทั้งนำเครื่องดนตรีสากลขึ้นเอกของบทเพลงมาเดี่ยว ได้แก่ แซ็กโซโฟน ออร์แกน กีตาร์ ผสมผสานกับเครื่องดนตรีพื้นบ้าน (เจริญชัย ชนไฟโรจน์, 2526)

จะเห็นว่าเครื่องดนตรีที่มีบทบาทในการบรรเลงประกอบหมอลำนอกจากแคนแล้ว ยังมีเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องเป่าลมไม้ คือ แซกโซโฟนที่มีบทบาทในการบรรเลงประกอบลำ ด้วยเสียงที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ให้ความรู้สึกที่หลากหลาย ทั้งเศร้า สนุกสนานและเร้าใจ สร้างสีสันให้การแสดงหมอลำเป็นอย่างดี ซึ่งหมอลำทุกวงจะขาดเสียมิได้ และมีความต้องการนักบรรเลงแซกโซโฟนที่มีประสบการณ์และฝีมือดีมาเป่าสมานชิกของวง สร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ นักแซกโซโฟน จนมีผู้คนจำนวนหนึ่งอยากจะเรียนแซกโซโฟน เพื่อนำมาประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีในวงหมอลำ

แซกโซโฟนเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมในวงดนตรีลูกทุ่งหมอลำ นักเรียบเรียงเพลงลูกทุ่งหมอลำได้นำเอาแซกโซโฟนไปใช้เป็นเครื่องดนตรีเพื่อสร้างสีสันและเสน่ห์ให้กับบทเพลงเป็นจำนวนมาก และมีผู้คนจำนวนมากสนใจฝึกแซกโซโฟนหมอลำเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้นองค์ความรู้การบรรเลงแซกโซโฟนหมอลำ โดยมีวิธีการเริ่มเรียนแซกโซโฟนหมอลำเริ่มต้นจากการฝึกเป่าแซกโซโฟนเบื้องต้น โดยการฝึกด้วยตนเองและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมกับนักดนตรี ที่มีประสบการณ์ในการเป่าแซกโซโฟนหมอลำ จากนั้นการฟังบทเพลงและลายแซกโซโฟนบรรเลง ฝึกถอดโน้ตเพลงด้วยวิธีการจำแล้วบันทึกโน้ตเป็นโน้ตสากล โดยส่วนมากมักจะใช้วิธีการจำทำนองมากกว่าการบันทึกโน้ต ในการบันทึกโน้ตเพลงนักแซกโซโฟนที่ไม่สามารถอ่านโน้ตสากลได้ จะใช้วิธีการบันทึกเป็นโน้ตไทยเพื่อง่ายต่อการจำและการฝึกเล่น วิธีการฝึกเป่าแซกโซโฟนในระยะแรกเรียนรู้วิธีการจับ การเป่าโน้ตเสียงต่าง ๆ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิ้วและโน้ต

เนื้อหาในการเรียนรู้แซกโซโฟนหมอลำ ผู้ฝึกต้องมีความรู้พื้นฐานทางดนตรีสากลและดนตรีพื้นบ้านพอสมควร เช่น ดานดนตรีสากล ผู้เป่าแซกโซโฟนหมอลำต้องมีความรู้เกี่ยวกับการอ่านโน้ต การบันทึกโน้ต บันทึกเสียง การเปลี่ยนบันไดเสียง ทักษะการฟังเพลงเพื่อการถอดโน้ตสากล เป็นต้น ด้านดนตรีพื้นบ้าน ผู้เป่าแซกโซโฟนหมอลำต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของเพลงลูกทุ่งหมอลำ การบันทึกโน้ตดนตรีไทย การฝึกเป่าเพลงพื้นบ้าน เพลงลูกทุ่งหมอลำ เพลงลูกทุ่ง การฟังเพลงเพื่อตีความในการบรรเลงแซกโซโฟนให้เกิดความไพเราะเทคนิคในการบรรเลงแซกโซโฟนหมอลำ ผู้ฝึกต้องมีวิธีการฝึกและเทคนิคในการบรรเลงเพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดความไพเราะโดยทั่วไปแล้วเทคนิคในการบรรเลงแซกโซโฟนหมอลำ มักมีคำศัพท์ที่นิยมใช้เรียกเทคนิคการเป่าแบบต่าง ๆ ทั้งตามแบบสากลและเฉพาะกลุ่มของนักแซกโซโฟน หมอลำ เช่น การควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) การแปรทำนอง (Variation) การดนตรีทำนอง (Improvisation) โน้ตสะบัด (Trill)

ดังนั้นการพัฒนาแซกโซโฟนที่เข้ามามีบทบาทในหมอลำ ในช่วงแรกเริ่มมีการคิดหาเครื่องดนตรีใหม่ที่สามารถมาบรรเลงเข้ากับเครื่องดนตรีเดิมที่บรรเลงอยู่แล้ว เช่น แคน โหวด พิณ โปงลาง จึงคิดหาเครื่องดนตรีทางตะวันตกเข้ามาใช้ ซึ่งขณะนั้นโทรทัศน์และวิทยุเข้ามามีบทบาทของการฟังเพลงมากขึ้นในอีสาน ทำให้ศิลปินหลาย ๆ คนได้ฟังเพลงลูกทุ่ง ลูกกรุง และเพลงทางภาคกลาง จึงเกิดความคิดน่าจะนำเครื่องดนตรีแซกโซโฟนเข้ามาบรรเลงประกอบการแสดงหมอลำ เพื่อสร้างความแปลกใหม่ในการแสดง โดยแรกเริ่มการบรรเลงใช้การเป่าตามเนื้อลำนตามประเภทต่าง ๆ ลำเพลิน ลำเรื่องต่อกลอนต่าง ๆ และได้มีการนำเอาแซกโซโฟนไปอัดเพลงหมอลำและนำเทคนิคใหม่ ๆ ในการบรรเลงแซกโซโฟนเพื่อให้ความน่าสนใจมากขึ้น

2. กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำ

กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำนั้น มีกระบวนการเพื่อให้ความรู้แก่ศิษย์เป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากง่ายไปหายาก ส่วนความสามารถของแต่ละคนหลังจากที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ นั้น ขึ้นอยู่กับความขยันและการพัฒนาตนเอง โดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (ฤชณะ ทิพย์อักษร, 2561)

ขั้นที่ 1 วิธีการเลือกบุคคลเข้ามาเรียน ในการคัดเลือกบุคคลนั้น ให้มีความสำคัญกับผู้ที่มีสนใจอยากมาศึกษาเกี่ยวกับการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำอย่างเท่าเทียมกันทุกคน ขอให้มีความรักในการเล่นดนตรีและหมอลำ

ขั้นที่ 2 เนื้อหาและระยะเวลาในการถ่ายทอดความรู้ การถ่ายทอดเริ่มจากการทำความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของการนำเอาแซกโซโฟนมาบรรเลงประกอบการแสดงหมอลำความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแซกโซโฟน วิธีการเป่าและการไล่ระดับเสียง การไล่บันไดเสียงทั้งบันไดเสียงเมเจอร์ และบันไดเสียงไมเนอร์ เมื่อฝึกให้คล่องแล้ว จึงเริ่มให้ฝึกบทบรรเลง โดยกำหนดให้ฝึกบรรเลงจากง่ายไปหายากตามลำดับมีทั้งหมด 4 บทฝึก ซึ่งมีการบันทึกโน้ตคล้ายกับโน้ตเพลงไทยเดิมและบรรเลงในบันไดเสียงอีไมเนอร์ (Em)

ขั้นที่ 3 เทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ เริ่มกระบวนการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำ โดยเริ่มจากการเรียนรู้ในจังหวะจากนั้นจึงนำเข้าสู่กระบวนการถ่ายทอดเทคนิคการบรรเลงแซกโซโฟน คือ เทคนิคการใช้ลมหายใจและการควบคุมด้วยลิ้นที่ถูกต้อง การเป่าเสียงระรัว การทริล (Trill) การเบนด์เดอร์ (Bender) ในบางครั้งอาจเรียกว่าการโน้ตเสียง รวมถึงเทคนิคการสะบัด (Grace note) การสะบัดหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าโน้ตประดับ ผู้ถ่ายทอดจะสาธิตให้ดู จากนั้นให้ผู้รับการถ่ายทอดทำตาม และฝึกจนชำนาญเพราะเป็นเทคนิคที่มีความสำคัญและต้องใช้ในการบรรเลงเพื่อให้เกิดความไพเราะ

ขั้นที่ 4 ทดสอบและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อทดสอบความรู้หลังการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้รับการถ่ายทอด มีวิธีการทดสอบ เพื่อประเมินการเรียนรู้ จากการสังเกตความสามารถจดจำบทฝึกและลายที่ได้รับการถ่ายทอดไปแล้วนั้นแม่นยำเพียงใด โดยให้บรรเลง และให้ท่องทำนองให้ฟัง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามโน้ตเพลง จังหวะทำนอง และสามารถใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่ได้รับการถ่ายทอดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความไพเราะ และน่าสนใจเพียงใด และนอกจากนี้ยังสังเกตเรื่องปฏิภาณไหวพริบต่าง ๆ ขณะบรรเลงว่ามีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองเข้าไปในแบบฝึกและลายที่ถ่ายทอดให้ ว่าทำได้ดีเพียงใด หลังจากการสังเกตการบรรเลงในลักษณะต่าง ๆ แล้ว หากยังบรรเลงได้ไม่ดีจะเพิ่มเติมและช่วยปรับปรุงเทคนิคการบรรเลงให้ จากนั้นให้นำไปปรับปรุงการบรรเลงให้ดีขึ้น จนสามารถออกแสดงต่อสาธารณชนได้โดยในช่วงแรกมีผู้ถ่ายทอดจะคอยดูแลให้คำแนะนำอยู่เสมอ เมื่อเห็นว่าผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดสามารถบรรเลงได้ดี และผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้ว สามารถก้าวไปสู่การเป็นนักดนตรีหมอลำอาชีพ ถือว่ากระบวนการถ่ายทอดเสร็จสมบูรณ์

ดังนั้น เทคนิคในการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการหมอลำ เทคนิคต่างๆ ที่พบในการบรรเลง คือ ลูกโยน ลูกไถ ลูกสั้นนิ้ว ลูกเดิน ลูกสะเด็ด ลูกนอกเสียง นอกจากนั้นเทคนิคในการบรรเลงแล้วบทเพลงเป็นปัจจัยทำให้การบรรเลงประสบความสำเร็จได้ ผู้บรรเลงจะต้องมีความเข้าใจและศึกษาหมอลำแต่ละชนิดและเข้าใจทำนองลาย

พื้นบ้านอีสานเป็นอย่างดี เช่น ลายเตี้ย ลายลำเพลิน และลายเพลงอื่นๆ เช่น เพลงลูกทุ่ง และลูกกรุง เพื่อสร้างสีสันของเสียงเพลงให้เกิดดนตรีใหม่ ๆ ที่ได้รับความนิยมได้

บทสรุป

1. องค์ความรู้การบรรเลงแซกโซโฟนหมอลำ

วิธีการเริ่มเรียนแซกโซโฟนหมอลำ ผู้เรียนต้องเริ่มต้นจากการฝึกเป่าเบื้องต้นเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเป่าแซกโซโฟน เนื้อหาในการเรียนรู้แซกโซโฟนหมอลำต้องมีความรู้พื้นฐานทางดนตรีสากลและดนตรีพื้นบ้าน เช่น ด้านดนตรีสากล การอ่านโน้ต การบันทึกโน้ต บันไดเสียง การเปลี่ยนบันไดเสียง (Transposition) สำหรับแซกโซโฟนกับเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ทักษะการฟังเพลงเพื่อการถอดโน้ตสากล ด้านดนตรีพื้นบ้านต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของเพลงลูกทุ่งหมอลำ การบันทึกโน้ตดนตรีไทย การฝึกเป่าเพลงพื้นบ้าน เพลงลูกทุ่งหมอลำ เพลงลูกทุ่ง หรือเพลงที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ การฟังเพลงเพื่อตีความบทเพลงเพื่อความไพเราะ (Interpretation) สวนเทคนิคในการบรรเลงแซกโซโฟนหมอลำ ได้แก่ การควบคุมลมในการเป่าและการใช้ลิ้นเพื่อให้อุณหภูมิเสียงที่ดี การวางนิ้วที่เหมาะสมและการใช้นิ้วแทนเพื่อความคล่องตัวของการใช้นิ้ว การปฏิบัติตามเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ทางดนตรีและการถ่ายทอดความรู้สึกในเพลง ซึ่งผู้ฝึกแซกโซโฟนหมอลำควรเข้าใจถึงลักษณะของวิธีการเป่าตามลักษณะของลายหรือทำนอง เช่น การเป่าแบบลำเพลิน ลำเตี้ย การเป่าประกอบจังหวะรำวง จังหวะสามช่า การเป่าประกอบบทเพลงต่าง ๆ การไหลแซกโซโฟน (การดันทำนอง) เพื่อประกอบการดำเนินทำนองในท่อนลำของบทเพลง และการสร้างสรรค์ทำนองเพื่อความไพเราะสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ ทิพย์อักษร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำของอาจารย์สำราญ บุปผาวาสน ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการเรียนรู้แซกโซโฟนหมอลำได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนมีความเชี่ยวชาญและมีเทคนิคการบรรเลงที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง กระบวนการถ่ายทอดความรู้โดยให้ฝึกการบรรเลงตามบทฝึกเป็นการเรียนการสอนแบบสาธิตเป็นตัวอย่างให้ปฏิบัติตาม และสอดแทรกกลเม็ดวิธีการบรรเลงการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและนักดนตรี เพื่อสร้างชุดฝึกทักษะปฏิบัติแซกโซโฟนหมอลำ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัดที่เป็นมาตรฐาน แล้วทำการสังเคราะห์เนื้อหาต่าง ๆ แบ่งหัวข้อและเนื้อหาให้เป็นลำดับจากง่ายไปหายาก มีการทดสอบท้ายบทในแต่ละบทและการประเมินผลของการฝึกปฏิบัติเนื้อหาที่จำเป็นอย่างยิ่งในชุดฝึกทักษะ ได้แก่ ทฤษฎีดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน การเป่าแซกโซโฟนขั้นพื้นฐานหลักการในการสร้างชุดฝึกทักษะปฏิบัติสอดคล้องกับงานวิจัยของมงคล ภริมณครุฑ ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกคลาริเน็ตเพื่อการบรรเลงเพลงไทย: กรณีศึกษาเพลงเดี่ยวพญาโคกวัดตุประสงคเพื่อ 1) สังเคราะห์เพลงเดี่ยวพญาโคกสำหรับคลาริเน็ต โดยเน้นแนวทางการอนุรักษ์ความเป็นไทยควบคู่กับการรักษาแบบแผนการปฏิบัติเครื่องดนตรีที่ถูกต้องและสอดคล้องกับอัตลักษณ์เฉพาะของคลาริเน็ต 2) พัฒนาแบบฝึกที่สามารถพัฒนาทักษะในการบรรเลงคลาริเน็ตผลการวิจัยพบว่า 1) เพลงเดี่ยวพญาโคกที่สังเคราะห์ขึ้นมีลักษณะบูรณาการความรู้ทางทฤษฎีและทักษะทั้งดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก กล่าวคือ ด้รรักษาทำนองแบบไทยไว้ พร้อมกบยึดหลักการปฏิบัติทักษะคลาริเน็ตตามอย่างตะวันตก โดยประยุกต์ใช้เม็ดพรายแบบไทยตามความ

เหมาะสม 2) การพัฒนาแบบฝึกมีการจัดลำดับขั้นตอนจากง่ายไปยาก มีส่วนการเตรียมความพร้อม และแบบฝึกเมื่อดำเนินการที่ประยุกต์ตามแบบไทย โดยพัฒนาให้สอดคล้องกับการฝึกเพื่อความคล่องแคล่ว แข็งแรงของนิ้ว และการเรียนรู้สํานวนกลอนแบบเพลงไทย

2. กระบวนการถ่ายการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำ พบว่า เริ่มทำการถ่ายทอดความรู้โดยการกำหนดเนื้อหาและระยะเวลาในการถ่ายทอดความรู้ ในส่วนเนื้อหาจะเริ่มจากประวัติความเป็นมาของการนำเอาแซกโซโฟนมาบรรเลงประกอบการแสดงหมอลำความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแซกโซโฟน วิธีการเป่าแซกโซโฟนที่ถูกวิธี การไล่ระดับเสียงและบันไดเสียงทั้งบันไดเสียงเมเจอร์ และบันไดเสียงไมเนอร์ ให้ได้เสียงที่มีคุณภาพและไม่เพี้ยน จากนั้นจึงเริ่มให้มีการฝึกบรรเลง ขั้นนี้จะเป็นขั้นตอนการถ่ายทอดที่สำคัญมาก เมื่อผู้ถ่ายทอดได้สอนตามวิธีการเป่าแซกโซโฟนตามขั้นตอนและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องทุกอย่างแล้ว จากนั้นจึงเริ่มให้ฝึกการบรรเลงตามบทฝึกการบรรเลงแซกโซโฟนหมอลำที่ท่านคิดค้นขึ้นมาเป็นรูปแบบของลายลำเพลิน โดยวิธีการบรรเลงเป็นตัวอย่างและให้ลูกศิษย์ปฏิบัติตามเมื่อลูกศิษย์สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องแล้ว จึงเริ่มสอดแทรกกลเม็ดวิธีการบรรเลง และเทคนิคพิเศษ อารมณ์เพลง รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ศิษย์ เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงทำการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้ได้รับการถ่ายทอดสามารถบรรเลงตามบทฝึกได้แล้ว จะทำการทดสอบและประเมินผลการเรียนรู้ หลังจากที่ได้รับถ่ายทอดทุกครั้ง เมื่อผลการเรียนรู้เป็นที่น่าพอใจ จึงเริ่มทำการถ่ายทอดความรู้ในบทฝึกต่อไปตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์สำราญบุษผาวาสน์สอดคล้องกับ แนวคิดเชิงฝึกหัดงาน ของชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ (2543: 75) ได้กล่าวว่า กระบวนการสอนในสภาพชีวิตจริง เรียนรู้จากสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม สภาพจริงที่สอนและเกิดการเรียนรู้อาจเป็นครอบครัว หรือสถานประกอบการในอาชีพใดก็ได้ ที่ผู้เรียนเข้าไปอยู่อาศัยและมีส่วนร่วมอย่างจริงจังทั้งในด้านการงานและด้านสังคมในชุมชนนั้น ครู คือ ตัวตนของความรู้ ความชำนาญในการงานและอาชีพนั้นนอกจากนั้นแล้วผู้สอนเป็นผู้สร้างค่านิยมและวิถีปฏิบัติของงานนั้น ผู้สอนยังเป็นผู้สืบทอดโดยการปฏิบัติจริง และสอนความรู้ ความชำนาญในสภาพจริง นอกจากเกิดการเรียนรู้เนื้อหาความรู้และทักษะแล้วที่สำคัญ คือ ยังได้เรียนบทบาทและรูปลักษณะที่จะพัฒนาไปเป็นตนเองในสภาพจริงในงานนั้นจากการที่เรียนรู้ภายใต้การแนะนำบอกกับการฝึกฝนในงานจริง สอดคล้องกับ จารุวรรณ ธรรมวัตร (2543: 4-9) กล่าวว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาอีสาน คือการถ่ายทอดความรู้ที่สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง มีอยู่หลายวิธีขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมาย และเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อสาร วัฒนธรรมอีสานมีวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาหลายรูปแบบ เช่น ใช้วิธีการบอกเล่า พิธีทางพุทธศาสนา พิธีกรรมและวัฒนธรรม การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยวิธีการบอกเล่า การมีกิจกรรมกันหรือช่วยเหลือกัน ผู้อาวุโสหรือที่มีความรอบรู้เป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญา สอดคล้องกับ สุรเชษฐ์ เวชพิทักษ์ (2533: 21-22) กล่าวว่า การถ่ายทอดวิชาความรู้และศิลปะวิทยาการพิเศษเฉพาะทาง เช่น การแสดงพื้นบ้าน แนวคิดและทฤษฎีการถ่ายทอดความรู้เป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้ทางภูมิปัญญา ที่สั่งสมมายาวนานซึ่งบางอย่างเป็นมรดกทางวัฒนธรรม มีรูปแบบการถ่ายทอดที่มีความหลากหลายตามเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายวิธีที่ใช้ในการถ่ายทอด คือ การบอกเล่า การประกอบพิธีกรรมผ่านความเชื่อ การแสดงมหรสพ ซึ่งทุกวิธีแอบอิงอยู่กับศรัทธาในอำนาจศักดิ์สิทธิ์ ศรัทธาในศาสนา สำหรับเป้าหมายของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ นั้น จะมุ่งเน้นเรื่องความรู้ และการนำความรู้ที่มีอยู่นั้นไปใช้

สงเคราะห์ตนเอง เพื่อให้เกิดการรู้จริงรู้อย่างถ่องแท้ จึงจะเกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ สีหาโคตร (2557: 227-234) ได้วิจัยการศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแคนลายแม่บทของครูสมบัติสิมหล้า ได้กล่าวว่า กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแคนลายแม่บทของครูสมบัติ สิมหล้า กระบวนการเริ่มจากการรับเข้าเป็นศิษย์ จากนั้นจึงเริ่มทำการถ่ายทอดความรู้สถานที่ถ่ายทอดจะเป็นที่บ้าน หรือตามสถานศึกษาที่ให้ท่านไปเป็นอาจารย์พิเศษ มีหลักในการสอนทักษะการบรรเลงแคนโดยมีวิธีสอนที่หลากหลาย คือ สอนตามความสามารถของผู้เรียน เน้นการบรรเลงมากกว่าบทเพลง เน้นพื้นฐานการบรรเลงที่ถูกต้อง และสอนทักษะอย่างเป็นขั้นตอน จากนั้นการถ่ายทอดเทคนิคการบรรเลง และพัฒนาสุนทรียภาพ และความซาบซึ้งในดนตรีให้แก่ผู้รับการถ่ายทอด เมื่อผู้รับการถ่ายทอดบรรเลงได้แล้วขั้นตอนสุดท้าย คือ การวัดผลและประเมินผล โดยวัดจากความถูกต้องแม่นยำอลังการแคนที่ทำการบรรเลง และจากความไพเราะขณะที่ยังบรรเลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสรณ์ อนันตภูมิ (2557: 73-76) ได้วิจัยกระบวนการถ่ายทอดวิชาหมอลำของหมอลำบัวผัน ดาวคะนอง กระบวนการถ่ายทอดวิชาหมอลำของหมอลำบัวผัน ดาวคะนอง ได้กล่าวว่า หมอลำบัวผัน ดาวคะนอง มีกระบวนการถ่ายทอดวิชาหมอลำ โดยเริ่มจากกระบวนการรับลูกศิษย์ และทำการทดสอบความสามารถเบื้องต้น ก่อน จากนั้นจึงนำเข้าสู่กระบวนการถ่ายทอดแบบเต็มตัว โดยถ่ายทอดเทคนิคในการท่องจำกลอนลำ การฝึกเอื้อนเสียงโละนอ เพื่อเทียบระดับเสียงให้เข้ากับเสียงแคน จากนั้นจึงถ่ายทอดการฝึกท่วงทำนองกลอนลำบุคลิกภาพลีลาการแสดงและการพ้อง และพิธีการไหว้ครู หมอลำบัวผัน ดาวคะนอง เป็นผู้สาธิต และให้ผู้รับการถ่ายทอดเลียนแบบ โดยเน้นปฏิบัติจริง เริ่มจากง่ายไปหายาก เมื่อถ่ายทอดจนครบทุกขั้นตอนแล้วจึงทำการประเมินความสามารถของลูกศิษย์ด้วยการให้ลูกศิษย์ขึ้นทำการแสดงจริง โดยจะดูความสามารถและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อหาข้อบกพร่องเพื่อจะให้คำแนะนำและแก้ไขให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ จิตกานต์ จินารักษ์ (2551: 116-125) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูประสิทธิ์ ถาวร กรณีศึกษาชุดเพลงไพเราะพาทย์ระนาดเอก ได้กล่าวว่าครูประสิทธิ์ ถาวร ท่านมีหลักการถ่ายทอดระนาดเอกที่มีหลากหลาย โดยประเมินจากความสามารถของผู้เรียนรู้ในทักษะการบรรเลงระนาดเอก แล้วจึงพิจารณาเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับผู้เรียน เนื่องจากพื้นฐานแต่ละคนต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า การฝึกตีระนาดเอกในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการใช้กลวิธีการบรรเลง ต้องผ่านการต่อเพลงตามลำดับ และมีการประเมินผลด้วยการสังเกตเพื่อตรวจสอบควบคู่กับการให้คำแนะนำจากครูผู้ถ่ายทอดทุกครั้ง เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอด ทราบถึงจุดดีจุดบกพร่อง และเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบรรเลงระนาดเอกให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกฎ วงศ์สุวรรณ (2549: 115-117) ได้ทำการวิจัยในเรื่องกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้าน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้กล่าวว่า การเลือกเพลงสอนเลือกตามความเหมาะสมกับนักศึกษาแต่ละชั้นปี ถ่ายทอดโดยวิธีการ मुखपाठ หรือการถ่ายทอดด้วยเสียงร้อง การสาธิตหรือต่อเพลงโดยการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่างแล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม มีวิธีการประเมินผลจากการสังเกตการบรรเลงหรือการขับร้องของนักศึกษา โดยให้ปฏิบัติให้ดูเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา แชนโซโฟนกับสังคมไทยในบริบทดนตรีหมอลำ พบว่ายังมีประเด็นที่น่าศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการนำความรู้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปบูรณาการกับรายวิชาปฏิบัติเครื่องลมไม้ประเภทแซกโซโฟน เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ในการนำเครื่องดนตรีสากลบรรเลงในรูปแบบเพลงพื้นบ้านอีสานเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญา
2. ควรมีการบูรณาการ กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ด้านมรดกทางภูมิปัญญาของอีสานในด้านอื่น ๆ ให้เข้าไปสู่ระบบการศึกษาของท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสานให้คงอยู่สืบไป
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ในด้านอื่น ๆ และในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ ที่มีอยู่อย่างแพร่หลายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มอาเซียน
4. การประยุกต์หาเครื่องดนตรีใหม่ๆ มาประกอบหมอลำอาจจะมีมีการนำเอาวัฒนธรรมดนตรีอาเซียนเข้ามาบิบทบาทในการบรรเลง เพื่อสร้างแนวดนตรีที่ร่วมวัฒนธรรมตามยุคสมัย แม้กระทั่งการเอาทำนองหมอลำมาทำดนตรีร่วมสมัยแบบใหม่ เช่น การเอาทำนองหมอลำมาบรรเลงแบบแจ๊ส เพื่อให้เกิดความสนใจและสามารถถ่ายทอดและเผยแพร่การฟังสู่ทางตะวันตกได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรกฎ วงศ์สุวรรณ. (2549). *การศึกษากระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กรมศิลปากร. (2531). *หมอลำ*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์.
- กฤษณะ ทิพย์อักษร. (2561). *กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดการบรรเลงแซกโซโฟนประกอบการแสดงหมอลำของอาจารย์ สำราญ บุบผาวาสน์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2526). *หมอลำ*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- _____. (2528). *การละเล่นที่จัดว่าเป็นมรดกอีสาน*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- _____. (2543). *ภูมิปัญญาอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 3*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- จิตติกานต์ จินารักษ์. (2551). *กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดของครูประสิทธิ์ ถาวร กรณีศึกษาชุดเพลง เพลงพาทย์ระนาดเอก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เจริญชัย ชนไพโรจน์. (2526). *ดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. มหาสารคาม: ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ. (2543). *การศึกษานอกระบบ พื้นฐานการวางโครงการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นรินทร์ พุดลา. (2540). *ศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. (2541). *การสร้างฐานข้อมูลทางดนตรีและศิลปะการแสดง พื้นบ้านอีสาน*.

รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ไพบูลย์ แพงเงิน. (2524). *กลอนลำภูมิปัญญาของอีสาน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

_____. (2534). *กลอนลำภูมิปัญญาของอีสาน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

มงคล ภิรมณครุฑ. (2553). *การพัฒนาแบบฝึกคลาริเน็ตเพื่อการบรรเลงเพลงไทย: กรณีศึกษาเพลงเดี่ยวพญาโคก*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมโชค สำเร็จกิจ. (2544). *การสร้างชุดฝึกปฏิบัติ เรื่อง การเป่าแซกโซโฟนเบื้องต้น*. วิทยานิพนธ์

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.

สรารุณี สีหาโคตร. (2557). *การศึกษาระบบการถ่ายทอดการบรรเลงแคนลายแม่บทของครูสมบัติ*

สิมหล้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ

ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกรี เจริญสุข. (2529). *ศิลปะการเป่าแซกโซโฟน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. เพ้นดิงเฮาส์.

_____. (ม.ป.ป.) *ดนตรีเพื่อพัฒนาศักยภาพของสมอง*. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2532). *ร้องลำทำเพลง : ดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม*. กรุงเทพฯ: มติชน.

สุรเชษฐ์ เวชพิทักษ์. (2533). *รากฐานแห่งชีวิต : วัฒนธรรมชนบทกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: หมู่บ้าน.

อนุสรณ์ อนันตภูมิ. (2557). *กระบวนการถ่ายทอดวิชาหมอลำของหมอลำบัวผัน ดาวคะนอง*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อุดม บัวศรี. (2528). *วัฒนธรรมอีสาน*. ขอนแก่น: คลังนาโนวิทยา.

การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

กุลชญา กุลธิรวงศ์^{1*} ชินรัตน์ สมสืบ² และศิริพงศ์ บัวแดง³

Received: 18 April 2023 / Revised: 8 May 2023 / Accepted: 23 May 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อนำเสนอองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา 2) เพื่อนำเสนอแพลตฟอร์มออนไลน์ส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ซึ่ง Best Practice คือ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ซึ่งเป็นผลมาจากการนำความรู้ไปปฏิบัติจริงแล้วสรุปความรู้และประสบการณ์นั้น เป็นแนวทางที่ดีที่สุดของตนเองหรืออีกนัยหนึ่ง Best Practice คือ โครงการที่ผู้จัดทำทำแล้วประสบความสำเร็จและมีความภาคภูมิใจในการนำเสนอโครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้สะบ้าย้อย และผลิตภัณฑ์ของชุมชนด้วยระบบการขายออนไลน์นำเสนอเป็น Best Practice เนื่องจากเป็นโครงการที่สำคัญที่สามารถสร้างรายได้และเพิ่มมูลค่าและหาช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้กับนักศึกษาและประชาชนในอำเภอสะบ้าย้อย ผู้จัดทำได้ดำเนินงานมาตามลำดับขั้นตอนตั้งแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ การอบรมอาชีพ และจัดทำช่องทางการจัดจำหน่าย สามารถกระจายได้สินค้า และสร้างรายได้ให้กับชุมชนจนประสบผลสำเร็จ

คำสำคัญ: วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ, ระบบการขายออนไลน์, ผลิตภัณฑ์ชุมชน

^{1,2,3}ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสะบ้าย้อย

วิทยาลัยการบริหารแห่งรัฐ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

*E-mail: kratabatic@gmail.com

Promoting Community Products with Online Marketing Strategies of the Center for Non-formal Education and Informal Education, Saba Yoi District, Songkhla Province

Kulchaya Kultirawong^{1*} Chinnarat Somsueb² and Siripong Bua Daeng³

Abstract

This article aims to 1) present knowledge and good practices in community product marketing by the Center for Non-Formal and Informal Education, Saba Yoi District, Songkhla Province 2) present an online platform to promote marketing of community products created by the Center for Non- Formal Education and Informal Education, Saba Yoi District, Songkhla Province. Best Practice is a result of putting knowledge of the highest standards into practice. Best Practice is a project that is likely to create a sense of pride. In implementing a project to promote products of the Center for Non-Formal and Informal Education Saba Yoi and community products With an online sales system is an important project that can generate income and add value in selling products to students and people in Saba Yoi District. The organizers followed a sequence from promoting, learning, vocational training and creating distribution channels to the point when product can be successfully distributed and generate income for the community.

Keywords: Best Practice, Online Sales System, Community Products

^{1*-3}Sabayoi District Learning Encouragement Centre

²College of State Administration Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*E-mail: kratabatic@gmail.com

บทนำ

ในกระแสของการเปลี่ยนแปลงและยุคของ Disruption เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตของผู้คนมากขึ้นไม่ว่าแต่การซื้อขายสินค้าต่าง ๆ ที่รูปแบบออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญจนเกิดเป็นกระแสที่ได้รับความนิยมโดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิด-19 รูปแบบการชื้อขายออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งความหมายของการขายออนไลน์ หมายถึง พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) คือ การดำเนินธุรกรรมทางการค้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการซื้อสินค้า ขายสินค้า จัดส่งสินค้า และการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ หรือสารสนเทศผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ขายไม่จำเป็นต้องพบหน้ากันโดยตรงก็สามารถซื้อขายสินค้าและบริการได้ (พรรณี สนวนเพลง, 2556) ปัจจุบันแพลตฟอร์มการขายออนไลน์ ได้รับความนิยมอย่างมาก เช่น การขายสินค้าหรือบริการผ่านทาง Fanpage Facebook ซึ่งผู้ขายสามารถนำเสนอขายสินค้าได้อย่างรวดเร็วและทันความต้องการของผู้ซื้อ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ใช้งานที่มีหลากหลายและจำนวนมาก เว็บไซต์ lnwshop (เทพซ็อบ) เป็นแพลตฟอร์มให้บริการร้านค้าออนไลน์ฟรี ไม่มีค่าบริการรายปีแรกเข้า ไม่มีการจำกัดพื้นที่เว็บ ไม่จำกัดจำนวนสินค้า ตอบสนองครบทุกความสามารถสำหรับการซื้อขายสินค้าออนไลน์ เว็บไซต์ Weloveshopping อีกหนึ่งเว็บไซต์ช้อปปิ้งที่มีสินค้าให้เลือกหลากหลายประเภทและเป็นแพลตฟอร์มออนไลน์แรก ๆ ที่มีการขายสินค้าออนไลน์ และเปิดให้บริการลงขายสินค้าโดยไม่มีค่าบริการรายเดือนหรือค่าบริการอื่นเพิ่มเติม รวมทั้งสามารถลงขายสินค้าได้ไม่จำกัดจำนวนต่อครั้ง นอกจากนี้ ยังมีเว็บไซต์และแอปพลิเคชันที่กำลังได้รับความนิยมอย่างมาก เช่น เว็บไซต์ Kaidee, Lazada, Shopee และ Instagram (IG) ซึ่งปัจจุบันแพลตฟอร์มเหล่านี้เข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายด้วยเทคโนโลยีอย่าง Smart Phone

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้สระบัวอ้อย เป็นหน่วยงานราชการที่มีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมการผลิตสินค้าที่มาจากกระบวนการอบรมด้านอาชีพของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ สร้างอาชีพให้กับประชาชน ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมถึงการส่งเสริมการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางต่าง ๆ และมีการสร้างเครือข่ายชุมชนที่มีการผลิตสินค้าในชุมชนอยู่มากมาย การส่งเสริมข้างต้นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้สระบัวอ้อยได้ดำเนินการผ่านโครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้สระบัวอ้อย และส่งเสริมการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนด้วยระบบการขายออนไลน์ ซึ่งเป็นการจำหน่ายสินค้าที่มีอยู่ผ่านแพลตฟอร์มโดยการสร้างเว็บเพจใน facebook

เนื่องจากปัจจุบัน facebook เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ได้รับความนิยมใช้งานอย่างแพร่หลายและขั้นตอนการใช้งานไม่ซับซ้อนทำให้สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่มอายุ ซึ่งเริ่มต้นโดยการสมัครเป็นสมาชิก ส่งคำขอเป็นเพื่อนและอีกฝ่ายตอบรับหรือหากเป็น Fanpage Facebook ก็เป็นการกด Like หรือการกดติดตาม ในกรณีของผู้ขายยังสามารถใช้ facebook ทำการตลาดสินค้าได้อีกด้วยมีบริการการโฆษณาสำหรับเว็บเพจ เป็นบริการให้สร้างเว็บเพจสาธารณะ ต่างจากการสมัครเป็นสมาชิกโดยทั่วไป เพื่อผู้เข้ามาชมได้อย่างไม่มีจำนวนจำกัด ผู้เข้าชมสามารถเข้ามาเยี่ยมชมเว็บเพจได้โดยไม่ต้องส่งคำร้อง เนื่องจากเป็นเว็บเพจสาธารณะจึงสามารถนำข้อมูลสินค้ามาลงในเว็บเพจใน facebook ที่สร้างขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสอีกทางเลือกหนึ่งที่จะจำหน่ายสินค้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ของประเทศไทย “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านการสร้าง

ความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็น คนดี คนเก่งและมีคุณภาพ มีพัฒนาการที่ครอบคลุมด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ปรับเปลี่ยนภาครัฐ โดยยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” ตอบสนองแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 ในข้อการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และข้อ 3. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และสนองยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งสร้างโอกาสให้ประชาชนผู้เรียนที่สำเร็จหลักสูตร สามารถมีงานทำด้วยจุดเน้น การใช้ดิจิทัล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับหาช่องทางในการสร้างอาชีพ การจัดทำหลักสูตรพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, ฉบับย่อ) และสนองวิสัยทัศน์ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ให้ “คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21” โดยได้วางแผนการดำเนินการภายใต้ 5 พันธกิจหลัก ได้แก่

- 1) จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ
- 2) การศึกษาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมทุกช่วงวัยและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคมและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบและ
- 4) การศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ
- 5) ส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบ
- 6) พัฒนาหลักสูตรรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม การวัดและประเมินผลในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน
- 7) พัฒนาบุคลากรและระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเพื่อมุ่งจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

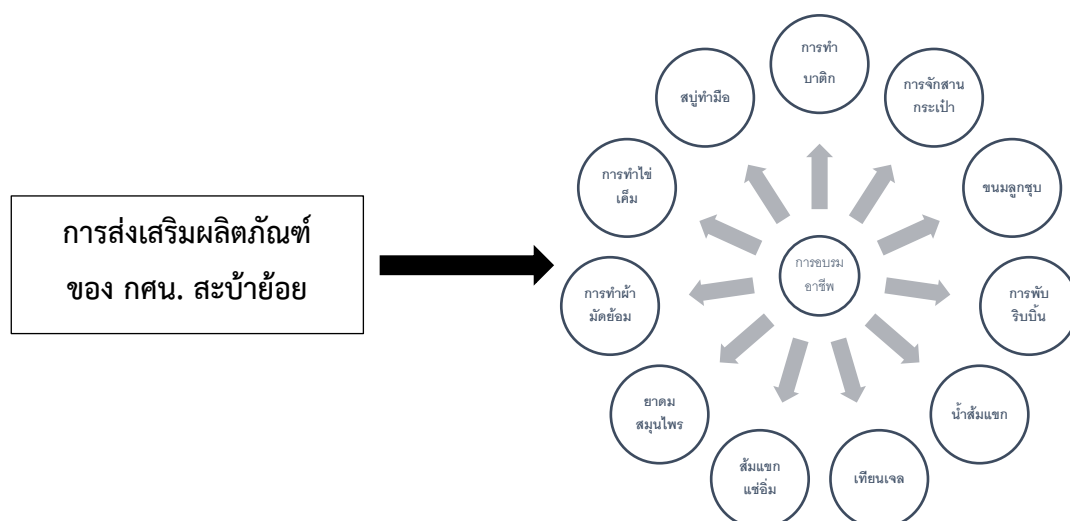
จากแนวคิดกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสะบ้าย่อยจึงได้มีแนวคิดในการจัดการการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนก่อให้เกิดรายได้และแก้ปัญหาการว่างงานของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางการเงินเป็นกระบวนการพัฒนาคนเพื่อสร้างครอบครัว ชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ และเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ประชาชนได้เกิดกลุ่มอาชีพที่หลากหลายเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถกลุ่มอาชีพของชุมชนให้มีประสิทธิภาพสามารถพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สนับสนุนกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ให้ได้รับการต่อยอดเพื่อความเจริญเติบโตสามารถเป็นสินค้าที่ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง และ

นำมาสู่การจัดทำโครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสบ้าย้อย และผลิตภัณฑ์ของชุมชนด้วยระบบการขายออนไลน์ อันจะเป็นการสร้างการแข่งขันของภาคประชาชนให้อยู่อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไปซึ่งมีวัตถุประสงค์การนำเสนอ ดังนี้

1. เพื่อนำเสนอองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
2. เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสบ้าย้อย ได้ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในอำเภอสบ้าย้อยด้วยการจัดการส่งเสริมอาชีพหลากหลายประเภท และในขณะเดียวกันได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนำผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่พัฒนาและผลิตโดยคนในชุมชนเข้าร่วมในการส่งเสริมการขายในนามของอำเภอสบ้าย้อย ผลิตภัณฑ์ที่นำมาเข้าโครงการ ได้แก่ การทำบาติก การจักสานกระเป๋าะ ขนหมลุกซุบ การพับรีบบิ้น น้ำส้มแขก เทียนเจล ส้มแขกแช่อิ่ม ยาต้มสมุนไพร การทำผ้ามัดย้อม การทำไข่เค็ม สบู่ทำมือ เมื่อทำการสอน ส่งเสริมอาชีพให้นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนและชุมชนทำได้ ทำเป็น และสินค้ามีมาตรฐาน และพัฒนาต่อยอดในการหาช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่นักศึกษาและชุมชน โดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีต่าง ๆ เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายในรูปแบบการขายออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการจัดจำหน่ายและการกระจายสินค้า

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

บทบาทสำคัญของการตลาดออนไลน์

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การเติบโตของยอดขายออนไลน์ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญมากขึ้นในโลกของการค้า ความสะดวกสบายในการช้อปปิ้งออนไลน์ทำให้ผู้บริโภคจำนวนมากเลือกซื้อสินค้าและความสะดวกในการ

เข้าถึงผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมีส่วนทำให้อุตสาหกรรมนี้เติบโตอย่างต่อเนื่อง ในประเด็นนี้จะนำเสนอแง่มุมต่าง ๆ ของการขายออนไลน์ รวมถึงข้อดีและข้อเสีย ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคม

ข้อดีที่สำคัญของการขายออนไลน์ คือ ความสะดวกสบายที่ผู้ขายมอบให้ด้วยการคลิกเพียงไม่กี่ปุ่ม ผู้บริโภคก็สามารถซื้อสินค้าจากบ้านของตนเองได้อย่างสะดวกสบาย โดยไม่ต้องไปที่ร้านค้าซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและมีที่พักอาศัยค่อนข้างไกลจากร้านค้าหรือมีความคล่องตัวจำกัด เนื่องจากช่วยให้ผู้บริโภคเข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายมากขึ้นโดยไม่ต้องเดินทางไกล และข้อดีของการขายออนไลน์ คือ ความสามารถในการเปรียบเทียบราคา และผลิตภัณฑ์จากผู้ขายหลายราย สิ่งนี้ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาดเกี่ยวกับการซื้อ และมั่นใจได้ที่จะได้รับความคุ้มค่าสูงสุดสำหรับเงินที่จ่ายไป นอกจากนี้ การขายออนไลน์มักจะให้ส่วนลดและโปรโมชั่นที่ดึงดูดใจผู้บริโภคให้ซื้อสินค้ากับผู้ค้าปลีกรายใดรายหนึ่งต่อไป

แต่อย่างไรก็ตาม การขายออนไลน์ก็มีข้อเสียอยู่บ้างเช่นกัน เช่น ข้อกังวลในการฉ้อโกง เนื่องจากอาชญากรไซเบอร์สามารถใช้แพลตฟอร์มการขายออนไลน์เพื่อหลอกลวงผู้บริโภคที่ไม่สงสัย นอกจากนี้ยังขาดการปฏิสัมพันธ์ส่วนตัวที่มักเกี่ยวข้องกับร้านค้าที่มีหน้าร้านจริงแบบดั้งเดิม ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวหรือแยกตัวออกจากประสบการณ์การช้อปปิ้ง แม้จะมีข้อกังวลเหล่านี้ ยอดขายออนไลน์ก็มีความสำคัญ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม การขายออนไลน์ได้สร้างโอกาสกระตุ้นเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ เช่น โลจิสติกส์ และเทคโนโลยี รวมทั้งการทำให้ธุรกิจขนาดเล็กเข้าถึงผู้ชมได้มากขึ้นบนแพลตฟอร์มออนไลน์ และการสนับสนุนการเติบโตของอีคอมเมิร์ซอีกด้วย

สรุป การขายออนไลน์ได้กลายเป็นส่วนสำคัญมากขึ้นของเศรษฐกิจโลก ทำให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวกทางเลือก และแม้ว่าจะมีความกังวลเกี่ยวกับการฉ้อโกงและการขาดปฏิสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย แต่ประโยชน์ของการขายออนไลน์นั้นไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการพัฒนาและเติบโตอย่างต่อเนื่อง จึงมีแนวโน้มว่าอุตสาหกรรมดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างมากในอนาคตข้างหน้า

การขายออนไลน์

ไปรษณีย์ไทย (2566,ออนไลน์) ให้ความหมาย การขายของออนไลน์ หรือ อีคอมเมิร์ซ (e-Commerce) เป็นการดำเนินการซื้อขายสินค้าและบริการด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ลดต้นทุนและกระบวนการดำเนินงานให้น้อยลง แถมยังเพิ่มประสิทธิภาพการขายสินค้าได้อย่างทั่วถึง สามารถซื้อขายได้ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งปัจจุบันเป็นที่นิยมมาก

IGITAL GEEK (2561) การทำธุรกิจออนไลน์ คือ การขายสินค้า / บริการบนเว็บไซต์ ไม่ว่าจะขายสินค้าบนเว็บไซต์ที่ลงทุนเสียเงินทำเอง หรือ ขายบนเว็บฟรี เช่น Facebook, Line , Instagram หรือ การนำสินค้าไปฝากขายกับ แอปพลิเคชัน ตลาดออนไลน์ต่างๆ ไม่ได้เป็นเพียง Trend หรือกระแสเท่านั้น แต่กลับเป็นการหารายได้ที่สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้เลย

สรุป การขายออนไลน์ หมายถึง การสร้างเว็บไซต์เพื่อนำเสนอสินค้าและจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งร้านค้าออนไลน์จะเหมือนกับร้านค้าทั่วไปที่นำสินค้ามาวางขายแต่มีความแตกต่างกันตรงที่ทำการซื้อขายทุก

ขั้นตอนผ่านอินเทอร์เน็ตเท่านั้น สามารถซื้อขายได้ทุกที่ทุกเวลาไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดของโลก เพียงใช้อินเทอร์เน็ตก็สามารถสั่งซื้อสินค้าได้ง่ายมีปัญหาในเรื่องการทำเลที่ตั้งของร้านค้า

ส่วนประสมทางการตลาด

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2540) ได้อ้างถึงแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดของ McCarthy and Perreault ไว้ว่าส่วนประสมการตลาด หมายถึง ปัจจัยทางการตลาดที่ควบคุมได้ซึ่งบริษัทต้องใช้ร่วมกันเพื่อสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย หรือหมายถึงความเกี่ยวข้องกัน 4 ส่วน คือ ผลิตภัณฑ์ โครงสร้างราคา ระบบการจัดจำหน่าย กิจกรรมการส่งเสริมการตลาด ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ของระบบการตลาดขององค์การ จากความหมายนี้ได้แสดงลักษณะของส่วนประสมการตลาด คือ เป็น ปัจจัยทางการตลาดที่ควบคุมได้ ต้องใช้ร่วมกันหรือเกี่ยวข้องกัน 4 เครื่องมือมีวัตถุประสงค์เพื่อสนอง ความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดความพึงพอใจ แต่สำหรับการตลาดออนไลน์นอกจาก 4Ps แล้วองค์ประกอบของการขายออนไลน์อีก 2 ประเด็นเป็น 6Ps ดังนี้

ผลิตภัณฑ์ (Product) นำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมือนใครและสินค้าที่มีคุณค่าตรงใจกลุ่มเป้าหมาย ผู้ขายควรมีการทำวิจัยตลาดและความคิดเห็นของลูกค้าเพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์เกี่ยวข้องกับตลาด

ราคา (Price) เป็นการใช้กลยุทธ์การกำหนดราคาที่สามารถแข่งขันได้และขับเคลื่อนด้วยมูลค่าให้สิ่งจูงใจสำหรับการซื้อออนไลน์ เช่น ส่วนลดและการจัดส่งฟรีเพื่อดึงดูดลูกค้า

สถานที่ (Place) การสร้างตัวตนทางออนไลน์และเพิ่มประสิทธิภาพเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มเพื่อประสบการณ์ของผู้บริโภคและการเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือค้นหาใช้โซเชียลมีเดียและแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซเพื่อขยายการเข้าถึง

การโปรโมท (Promotion) การใช้เทคนิคการตลาดดิจิทัล เช่น การตลาดทางอีเมล การโฆษณาทางโซเชียลมีเดีย และการตลาดผ่านเครื่องมือค้นหา เพื่อโปรโมตผลิตภัณฑ์และบริการของผู้ขาย

การให้บริการแบบเจาะจง (Personalization) เป็นการตลาดเฉพาะบุคคลซึ่งเป็นกลยุทธ์การตลาดที่ธุรกิจจดจำข้อมูลของลูกค้าเพื่อนำมาตอบสนองความต้องการให้กับลูกค้าแบบเฉพาะเจาะจงได้ กลยุทธ์การตลาดเฉพาะบุคคลนี้จะช่วยสร้างประสบการณ์ดี ๆ ให้กับลูกค้า ทำให้ลูกค้ารู้สึกประทับใจและรู้สึกว่าเป็นคนพิเศษสำหรับธุรกิจ

การรักษาความเป็นส่วนตัว (Privacy) นโยบายความเป็นส่วนตัวของลูกค้า การแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลรูปแบบหนึ่ง โดยระบุว่า คุณจะเก็บข้อมูลอะไรของเจ้าของลูกค้าบ้าง เก็บไว้ทำอะไร เก็บที่ไหน ถ้าต้องการลบข้อมูลจะต้องดำเนินการอย่างไรและจะมีมาตรการอย่างไรในการรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล เป็นต้น

เปิดร้านค้าออนไลน์ต้องเตรียมอะไรบ้าง

ปัจจุบันการซื้อขายสินค้าผ่านหน้าร้านออนไลน์ในประเทศไทย คนส่วนใหญ่ในประเทศให้การยอมรับเปิดกว้างมากขึ้น เพราะทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง หรือโลกออนไลน์ได้อย่างทั่วถึงเกือบทั้งประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการหันมาหาช่องทางการค้าขายสินค้าเพิ่มมากขึ้นโดยเปิดร้านค้าออนไลน์ แต่ปัญหาก็คือร้านค้าหรือผู้สนใจไม่มีความรู้เกี่ยวกับร้านค้าออนไลน์ ว่าจะต้องเริ่มต้นอย่างไร จะต้องติดต่อใครบ้าง ใช้งบประมาณเท่าไร เปิดร้านแล้วจะขายได้หรือไม่ ดังนั้นการขายออนไลน์จึงเตรียมสิ่งต่อไปนี้

1. สินค้า อันดับแรกก่อนที่จะเปิดร้านค้า สิ่งที่เป็นที่สะดุดตาของจุดมุ่งหมายนี้คือ การขายสินค้า เพราะฉะนั้นสินค้าจึงเป็นหัวใจสำคัญในการทำรายได้ทั้งหมด
2. ข้อมูลร้านและข้อมูลสินค้า ในเมื่อมีสินค้าที่ต้องการนำมาขายผ่านระบบออนไลน์แล้วสิ่งที่ต้องจัดเตรียมต่อมา คือ ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของสินค้าที่จะขายนอกจากข้อมูลของสินค้าตัวเองควรจัดเตรียมข้อมูลติดต่อกับทางลูกค้าของทางร้านลงไปด้วย
3. รูปภาพประกอบ มีข้อมูลแล้วสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้ทำการขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตได้แก่ รูปภาพ เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ผู้ซื้อทางอินเทอร์เน็ตจะซื้อหรือไม่ซื้อ ขึ้นอยู่กับรูปถ่ายยิ่งมีรูปมากก็จะเป็นการดี

การกำหนดตลาดหรือกลุ่มเป้าหมาย

1. ความหมายของการตลาดเป้าหมาย ตลาดเป้าหมาย คือ กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มคนที่คุณต้องการจะสื่อสารหรือขายสินค้ากับพวกเขา กล่าวอีกนัยหนึ่ง พวกเขาอาจจะเป็นผู้ที่ซื้อสินค้าหรือเป็นลูกค้าในปัจจุบันของคุณอยู่แล้ว กลุ่มเป้าหมาย จะมีลักษณะร่วมบางอย่างที่คล้ายคลึงกันในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านก็ได้เช่น มีคุณสมบัติบางอย่างที่คล้ายกัน อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือมีพฤติกรรมบางอย่างในทำนองเดียวกัน เป็นต้น
2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ การคัดเลือกรายชื่อหรือกลุ่มคนที่มีความต้องการในสินค้าหรือบริการของกิจการ กลุ่มเป้าหมายหนึ่ง ๆ จะมีลักษณะความสนใจ ความปรารถนา และพฤติกรรมที่แตกต่างจากตลาดผู้บริโภคทั่วไป การกำหนดกลุ่มเป้าหมายจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดว่า ใครซื้ออะไร ที่ไหน เหล่านี้อย่างไร และทำไม ข้อมูล คำตอบ เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นในการตลาด เพื่อการบริหารทรัพยากรองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพหรือให้ผลคุ้มค่ามากที่สุด

ข้อมูลลูกค้าเป้าหมาย

1. ลักษณะของข้อมูลลูกค้า

ลักษณะของข้อมูลลูกค้า (Customer Profile) ประกอบด้วย คุณลักษณะ/ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ พื้นที่/ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ และข้อมูลเชิงจิตวิทยา ซึ่งทั้ง 3 ประเภทคือข้อมูลที่บอกถึงตลาดเป้าหมายหรือกลุ่มเป้าหมายหนึ่ง ๆ ว่ามีลักษณะอย่างไร ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ พื้นที่/ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ ข้อมูลเชิงจิตวิทยา

2. การกำหนดลักษณะเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย

การกำหนดลักษณะของกลุ่มเป้าหมายได้เจาะจงมากเพียงใด โอกาสที่กลุ่มเป้าหมายจะตอบสนองต่อแคมเปญการตลาดทางตรงของกิจการก็จะมากขึ้นเท่านั้น

การกำหนดลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย สามารถทำได้โดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลลูกค้าเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้น มากำหนดเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย ตัวอย่างเช่น มีบ้านหรือที่พักอาศัยเป็นของตนเอง สมรสแล้ว จำนวนบุตรตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

3. แหล่งที่มาของรายชื่อประเภทต่างๆ

นักการตลาดทางตรงได้แบ่งรายชื่อกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มต่างๆ ตามแหล่งที่มาของรายชื่อ เพื่อประโยชน์ในการใช้งานเป็นหลัก ทั้งนี้ การแบ่งรายชื่อบางประเภท จะมีความคล้ายคลึงกันในบางกลุ่ม ดังนี้ เช่น การแบ่งกลุ่มเป้าหมาย ตาม รายชื่อภายใน รายชื่อสมาชิก รายชื่ออีเมล รายชื่ออื่นๆ

แนวโน้มการขายออนไลน์ในประเทศไทย

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาตลาดอีคอมเมิร์ซในประเทศไทยมีการเติบโตอย่างมาก โดยยอดขายปลีกออนไลน์คิดเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของตลาดค้าปลีกโดยรวมของประเทศ จากรายงานล่าสุด แพลตฟอร์มการซื้อขายออนไลน์และตลาดออนไลน์ซึ่งนำโดยแพลตฟอร์มชั้นนำอย่าง Shopee และ Lazada ปัจจุบันมีสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าตลาดอีคอมเมิร์ซทั้งหมดในประเทศไทย มีบุคคลทั่วไปให้ความสนใจกันเป็นอย่างมาก โดยจะเห็นว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่เข้ามาทำให้วงการอีคอมเมิร์ซของประเทศไทยเติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยลูกค้าซื้อขายออนไลน์ได้ด้วยวิธีง่ายๆ ดังนั้น มีการคาดการณ์ว่าสิ่งที่จะทำให้แนวโน้มการขายออนไลน์ของประเทศไทยเพิ่มปริมาณมากขึ้น ต้องประกอบด้วย ระบบชำระเงินออนไลน์ที่สะดวก เว็บไซต์สามารถสร้างได้ง่าย สินค้าขายออนไลน์มีการส่งเสริมการขายโดยวิธีการลดราคา รูปแบบร่วมกันซื้อแล้วลด การค้าผ่านโซเชียลคอมเมิร์ซ การเข้าสู่โลกออนไลน์ของห้างออฟไลน์ การค้าบนโลกออนไลน์ของไทยขณะนี้เติบโตอย่างมาก โดยเฉพาะปี 2563 ซึ่งถือเป็นปีที่เปลี่ยนแปลงมากที่สุด เป็นปีที่ระบบพื้นฐานสนับสนุนการค้าออนไลน์พัฒนาเพิ่มขึ้น ได้แก่ การขนส่งสินค้าที่หลากหลาย ระบบชำระเงินที่หลากหลาย พฤติกรรมคนไทยที่เริ่มจับจ่ายซื้อของออนไลน์เพิ่ม ผู้ให้บริการอีคอมเมิร์ซที่เริ่มมีมากขึ้นจากปีก่อน ๆ

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่การขายออนไลน์มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในประเทศไทยแต่กลับมีความท้าทายและอุปสรรคมากมายที่ต้องดำเนินการเพื่อใช้ศักยภาพของตลาดประเภทนี้ ตัวอย่างเช่น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระบบโลจิสติกส์และการชำระเงิน ตลอดจนข้อกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของธุรกรรมออนไลน์ ได้รับการระบุว่าเป็นประเด็นหลักที่น่ากังวลสำหรับผู้ค้าปลีกออนไลน์ที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทย

พฤติกรรมของคนไทยต่อการค้าออนไลน์

1. พฤติกรรมคนไทยจะซื้อสินค้าทางออนไลน์มากขึ้น (Online Shopping Behavior Shift)

ปี 2562 มีคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 30 ล้านคน และตอนนี้ มีสินค้าผู้ประกอบการไทยที่ขายในโลกออนไลน์มากกว่า 10 ล้านรายการแล้ว มีแนวโน้มเติบโตขึ้นต่อเนื่อง ทำให้การค้นหาซื้อสินค้าทางออนไลน์เป็นเรื่องง่าย และสะดวกสำหรับทุกคนในประเทศ

สิ่งที่เห็นชัดจากการสำรวจของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) พบว่า คนไทยซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้นจาก 47.8% เป็น 57.2% และตัวเลขการเพิ่มขึ้นของประกอบการออนไลน์ก็เติบโตขึ้นเช่นกัน ทำให้เห็นชัดว่า พฤติกรรมคนไทย เริ่มค้นหาสินค้า และจับจ่ายผ่านทางออนไลน์เพิ่มอย่างต่อเนื่อง

อีกทั้งการรวมกันของกลุ่มประเทศอาเซียน (เออีซี) จะยิ่งทำให้โอกาสค้าขายทางออนไลน์เปิดกว้างมากขึ้น และขยายโอกาสเข้าสู่คนมากกว่า 600 ล้านคน ช่องทางออนไลน์ คือ ช่องทางเดียว ประหยัดค่าใช้จ่ายแต่มีศักยภาพเพิ่มยอดขายให้ธุรกิจทางตรงทันที

2. จากแคตตาล็อกออนไลน์สู่ร้านค้าออนไลน์เต็มรูปแบบ (E-Catalog move to E-Tailor)

ปัจจุบันเว็บจำนวนมากของหลายธุรกิจในประเทศไทย ยังเป็นเว็บให้ข้อมูลบริษัท (Corporate Web Site) หรือเป็นแคแคตตาล็อกสินค้า (Catalogue Web Site) ที่สั่งซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ทันทีไม่ได้ ต้องโทรหรือติดต่อไปผ่านทางช่องทางอื่นแทน ซึ่งจะทำให้สูญเสียโอกาสการขายสินค้าไป

ในโลกออนไลน์หากคุณปล่อยให้ลูกค้าต้องโทรติดต่อ หรือติดตามคุณ นั้นหมายถึงโอกาสที่คุณจะสูญเสียลูกค้าเหล่านั้น สูงมากกว่า 50% แต่หากธุรกิจคุณมีระบบการค้าออนไลน์ที่ เปิดโอกาสให้ลูกค้าคลิกสั่งซื้อสินค้าของธุรกิจของคุณได้ทันที นั้นหมายถึงคุณสามารถปิดการขายลูกค้าได้ทันทีที่เป็นช่องทาง ที่เข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ทั่วประเทศและทั่วโลก ไม่ต้องมีคนมานั่งเฝ้าตลอดเวลา

ดังนั้นปี 2562 จะเป็นปีที่หลายๆ ธุรกิจไทยมีศักยภาพการค้าออนไลน์มากขึ้น เพราะมีหลายคนเริ่มประสบความสำเร็จและเพิ่มยอดขายได้มากมาย ผ่านช่องทางนี้ ทำให้หลายธุรกิจจะเริ่มเปลี่ยนจากเว็บไซต์รูปแบบเดิมๆ เข้าสู่เว็บไซต์ร้านค้าออนไลน์ (E-Tailor) เต็มรูปแบบมากขึ้น

3. สินค้าอุปโภคบริโภคจะเริ่มเข้าสู่โลกการค้าออนไลน์มากขึ้น (FMCG Goods Go Online)

จากเดิมที่สินค้าอุปโภคบริโภค จะเน้นการตลาดในการสื่อสารสร้างแบรนด์ และโปรโมชันแล้วดึงดูดคนไปซื้อตามจุดขายต่างๆ เป็นหลัก แต่ปี 2556 จะเป็นปีที่สินค้าหลายๆ ตัวจะเริ่มต้นการใช้ช่องทางออนไลน์เป็นช่องทางขายสินค้าเพิ่มมากขึ้น และใช้การตลาดออนไลน์เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดยอดขาย ผ่านไปยังกลุ่มเป้าหมายลูกค้าทั่วประเทศ แนวโน้มนี้จะเห็นได้จากสินค้าหลายๆ ตัวที่เริ่มขายในโลกออนไลน์แล้ว เช่น เก้าแก่น้อย, สินค้าของค่ายแบรนด์ เครื่องสำอาง อาหารเสริม เป็นต้น

4. คนไทยจะซื้อผ่านมือถือและแท็บเล็ตเพิ่มมากขึ้น (Growth of Mobile Commerce)

ปี 2562 จะเป็นปีที่มีการใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ต 4 จีมาใช้กันอย่างแพร่หลายราคาจะถูกลงด้วย และมือถือและอุปกรณ์พกพาจะถูกลง ฉลาดและเก่งมากขึ้น มือถือในมือคนไทยจะต่ออินเทอร์เน็ต ได้เพิ่มมากขึ้น คนไทยมีพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตผ่านมือถือกันมากขึ้น แนนอนเมื่อใช้มากขึ้น การซื้อสินค้าผ่านช่องทางนี้ ก็จะเพิ่มมากขึ้นอย่างเช่นกัน ทำให้เราก้าวเข้าสู่ ยุคที่ 4 ของอีคอมเมิร์ซอย่างเต็มตัว (<http://www.pawoot.com/thailand-E-Commerce-Generatio>)

อย่างตอนนี้ จำนวนคนใช้มือถือและอุปกรณ์พกพาเข้ามาที่ TARAD.com มากถึง 30% ของจำนวนคนเข้าเว็บไซต์ทั้งหมด และมียอดขายที่เกิดขึ้นผ่านช่องทางนี้ 11% และเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกๆ เดือน เป็นช่องทางที่น่าจับตามองอย่างยิ่ง

5. การชำระเงินผ่านโทรศัพท์ ระบบการจ่ายเงินในเครือข่ายต่าง ๆ จะมีเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่การจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าประกันฯ และกลุ่มคนจำนวนมากเหล่านี้จะสามารถจับจ่ายซื้อสินค้าทางออนไลน์ได้มากขึ้น นอกจากนั้น ยังมีการซื้อขายจ่ายเงินในระบบไลน์ พร้อมเพย์และอื่น ๆ ทำให้การซื้อขายมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างขั้นตอนการทำเว็บเพจบน Facebook เป็นเป็นแพลตฟอร์มที่ไม่ยุ่งยากและชุมชนสามารถจัดการร้านค้าออนไลน์ได้ง่าย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การเปิดเพจ Facebook ไปที่ลิงค์สร้างเพจ <https://www.facebook.com/pages/create> ออกเป็นทั้งหมด 6 หมวดหมู่ดังนี้

ธุรกิจหรือสถานที่ในท้องถิ่น – SME หรือ ธุรกิจที่มีหน้าร้าน

บริษัท องค์กร หรือ สถาบัน – ธุรกิจหรือองค์กรขนาดใหญ่

แบรนด์หรือสินค้า – สินค้าออนไลน์

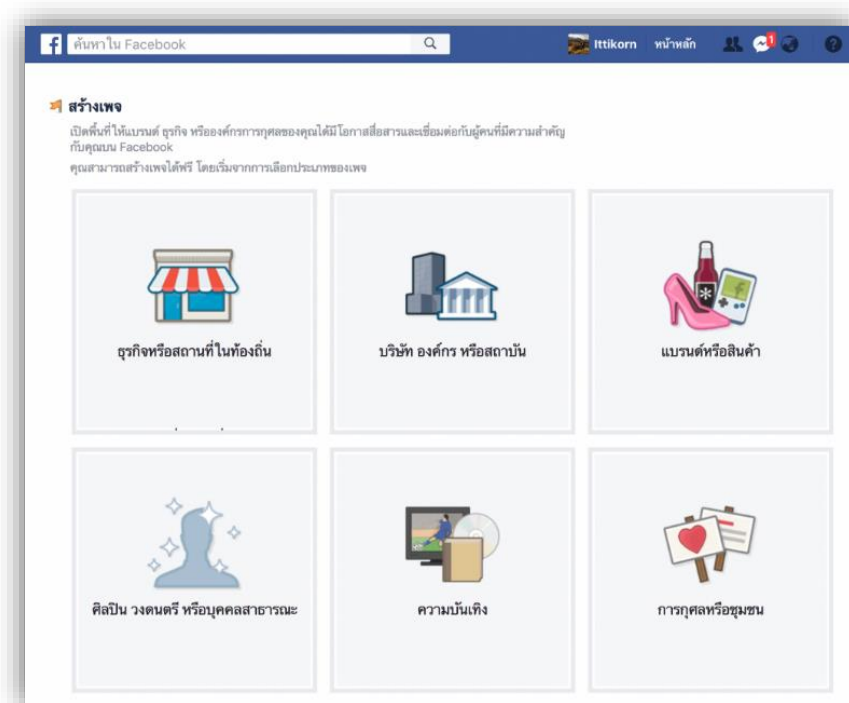
ศิลปิน วงดนตรี หรือ บุคคลสาธารณะ – เพจสำหรับบุคคล กลุ่ม หรือ วงดนตรี

ความบันเทิง – เพจทั่วไปบันเทิง

การกุศลหรือชุมชน – สำหรับเพจที่ไม่หวังผลประโยชน์ หรือ เพจที่เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

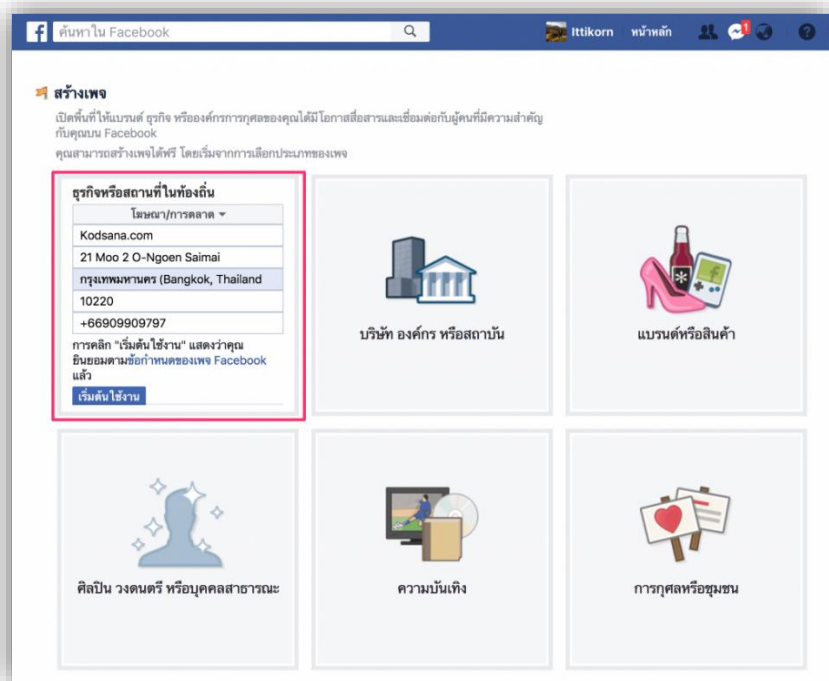
2. เลือกประเภทของเพจ ใส่ชื่อและทำตามขั้นตอนการอัปโหลดรูป

3. เลือกใช้ข้อความโฆษณาประชาสัมพันธ์ ที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 2 หมวดหมู่ของแฟนเพจ

หลังจากที่ทำการเลือกประเภทของแฟนเพจที่ต้องการจะสร้างก็จะมีกล่องเพิ่มขึ้นมาให้เราทำการกรอกข้อมูลเกี่ยวกับเพจของเรา สำหรับร้านค้าออนไลน์หรือหากต้องการจะเปิดเพจ Facebook เพื่อขายของ ขายเสื้อผ้าออนไลน์ สามารถเลือก แบนด์หรือสินค้า

ภาพที่ 3 หมวดหมู่ของสินค้า

หลังจากนั้นกด “เริ่มต้นใช้งาน” Facebook ก็จะนำเรามาสู่หน้าถัดไป หรือ หน้าแฟนเพจนั่นเอง หลังจากนี้จะเป็นการตั้งค่าแฟนเพจโดยใช้ข้อมูลและรูปภาพต่าง ๆ

การนำเข้ารูปภาพโปรไฟล์ของแฟนเพจ คลิกที่ “เพิ่มรูป” หรือ รูปกล้องเล็ก ๆ ที่มุมขวาล่าง แล้วเลือกอัลบั้มรูปภาพ

การนำเข้ารูปภาพหน้าปกให้เพจ (Cover Photo) กดที่ปุ่ม “เพิ่มภาพหน้าปก” ตรงนี้จะสามารถเลือกได้ทั้งภาพและวิดีโอเพื่ออัลบั้มรูปภาพหน้าปกให้เพจ หลังจากนั้นจะสามารถเลื่อนรูปให้อยู่ในตำแหน่งที่เราต้องการได้โดยคลิกค้างไว้แล้วเลื่อนหากได้ตำแหน่งที่พอใจแล้วจึงกด “บันทึก”

วิธีใส่ข้อมูลแฟนเพจคลิกที่ “เกี่ยวกับ” ที่เมนูด้านขวาของแฟนเพจจะเป็นการเปิดหน้าการตั้งค่าแฟนเพจ โดยสามารถเลือกหมวดหมู่ ใส่ที่อยู่ เวลาทำการ เว็บไซต์ เรื่องราว และ ตั้งชื่อผู้ใช้งานในหน้านี้ วิธีสร้างชื่อผู้ใช้งานเพจ เมื่อเจ้าของเพจจะตั้งชื่อเพจอะไร ก็ให้คำนึงถึงว่า หน้าเพจจะมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ชื่อผู้ใช้งานนั้นไม่สามารถซ้ำได้ และ 2) ตั้งแล้วไม่สามารถเปลี่ยนได้

วิธีใส่ปุ่มให้กับแฟนเพจ

ปุ่มบนแฟนเพจเป็นอีกหนึ่งอย่างที่หลายๆ คนที่สร้างเพจไปแล้วอาจจะลืมใส่หรือไม่ได้ตั้งค่าให้เหมาะสมโดยปุ่มนี้จะแสดงเป็นทั้งมือถือและคอมพิวเตอร์ การเริ่มต้นใส่ปุ่มนั้นสามารถทำได้ง่ายๆ โดยการกด “เพิ่มปุ่ม”

หลังจากนั้นจะมีหน้าต่างขึ้นมาให้เราเลือกปุ่มที่เราต้องการโดยปุ่มสามารถเปลี่ยนเป็นปุ่มจอง ปุ่มติดต่อเรา ขอใบเสนอราคา และอื่นๆ อีกมากมาย และสามารถให้ลิงค์ไปที่เว็บไซต์ของ กศน.สະບ້າຍ໌ຍ໌ที่มีอยู่เดิมจึงเลือกใช้ปุ่มเรียนรู้เพิ่มเติม

หลังจากเลือกประเภทของปุ่มที่เราต้องการสร้างแล้วก็ให้ใส่ข้อมูลลงไปในกลุ่มที่กำหนดทำปุ่มลิงค์ไปยังเว็บไซต์

วิธีการตั้งค่างุ่มเป้าหมาย

การตั้งค่างุ่มเป้าหมายเพจจะสามารถช่วยให้เพจเราไปขึ้นแนะนำให้กับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ เช่น ขายเสื้อผ้า อาจจะต้องค่างุ่มเป้าหมายไปยังผู้หญิงอายุ 20-25 ปี อาศัยอยู่ในกรุงเทพ สนใจเรื่องเสื้อผ้า เป็นต้น ซึ่งการตั้งค่างุ่มเป้าหมายนี้เป็นการช่วยให้เพจเจาะจงไปยังกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ ได้ยิ่งขึ้น ส่วนคนที่ยังไม่ได้อยู่ในกลุ่มเป้าหมายก็ยังสามารถเห็นเพจได้ หลังจากตั้งค่าเสร็จก็ให้กด “บันทึก” ที่มุมขวาล่างก็เป็นอันเสร็จสิ้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- มีบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลายและมีความสามารถในการใช้อินเตอร์เน็ต มีผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการอบรมจาก ศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสะบ้าย้อย และผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีมาตรฐานพร้อมส่ง

- ผู้บริหาร ซึ่งให้ความสำคัญ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมทุกด้านเป็นอย่างดี กำหนดนโยบายให้มีการบริหารจัดการไว้ชัดเจน และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

- หน่วยงานเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ช่วยเหลือในการระดมทรัพยากรในการดำเนินงานให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในเรื่องแหล่งเรียนรู้ และเป็นวิทยากรแก่สมาชิกกลุ่มเป็นอย่างดี

ผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลาซึ่งได้จัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์โดยใช้ Fanpage Facebook ดังภาพที่ 4-7

ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ภาพที่ 5 ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ภาพที่ 6 ผลิตภัณฑ์ชุมชน

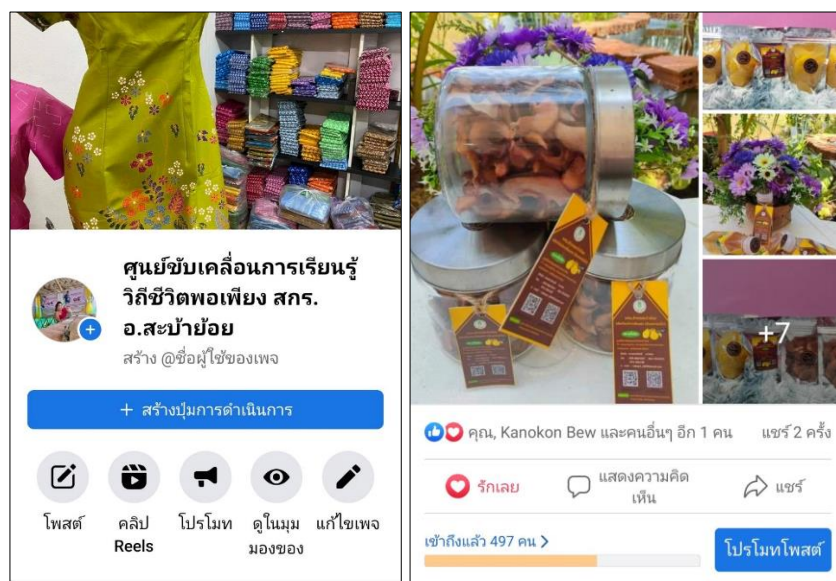

ภาพที่ 7 ผลิตภัณฑ์ชุมชน

จากความสำเร็จในการดำเนินการที่ผ่านมา ปัจจุบันได้ดำเนินการขยายผลและทำเป็นศูนย์ขับเคลื่อนการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง@สะบาย้อย สกร. อำเภอสะบาย้อย โดยเปิดสอนฟรี เมื่อจบแล้วมีงานทำ ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดังตัวอย่างภาพที่ 8-11

ภาพที่ 8-9 การขยายผลความสำเร็จ

ภาพที่ 10-11 การขยายผลความสำเร็จ

สรุป

แนวทางการตลาดออนไลน์สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนเน้นที่การส่งเสริมสินค้าที่มาจากท้องถิ่นและผลิตผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ในการสร้างสถานะออนไลน์ที่แข็งแกร่ง ผู้ประกอบการควรมีแพลตฟอร์มและช่องทางโซเชียลมีเดียที่ออกแบบอย่างดีพร้อมเนื้อหาที่ปรับให้เหมาะสมโดยใช้คำหลักและแฮชแท็กในท้องถิ่น การใช้เทคนิค SEO สามารถช่วยให้ผู้มีโอกาสเป็นลูกค้าค้นหาธุรกิจออนไลน์ได้ พัฒนาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องผ่านบล็อกบทความและสื่อสารภาพที่สวยงามถึงผู้บริโภคซึ่งสามารถส่งเสริมผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความสัมพันธ์ผ่านการตลาดผ่านอีเมลและการต้อนรับสามารถสร้างลูกค้าที่ภักดีได้ กลยุทธ์ทางการตลาดเหล่านี้เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน สำหรับ SEO หรือการเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือค้นหาเป็นส่วนสำคัญของการตลาดออนไลน์เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มให้มีอันดับสูงขึ้นในหน้าผลลัพธ์ของเครื่องมือค้นหา เทคนิคพื้นฐานบางอย่างที่ใช้ใน SEO ได้แก่ การวิจัยคำหลัก การเพิ่มประสิทธิภาพในหน้าแพลตฟอร์ม การเพิ่มประสิทธิภาพนอกหน้าแพลตฟอร์ม การสร้างเนื้อหา SEO ในแพลตฟอร์ม การเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงด้วย Smart Phone และการวิเคราะห์และการติดตามด้วยการปฏิบัติตามเทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถปรับปรุงการมองเห็นแพลตฟอร์มในหน้าผลลัพธ์ของเครื่องมือค้นหาและดึงดูดลูกค้า

การส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนและการทำการตลาดออนไลน์สำหรับสินค้าชุมชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในยุคดิจิทัลที่เรากำลังเผชิญ การส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าที่ถูกผลิตขึ้นโดยชุมชนท้องถิ่นและการทำการตลาดออนไลน์ช่วยให้สามารถเข้าถึงตลาดกว้างขึ้น การส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นมีโอกาสในการพัฒนาและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน การผลิตสินค้าในชุมชนส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เช่น วัตถุดิบและแรงงานท้องถิ่นเพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร ทั้งนี้ เพื่อให้การผลิตสินค้าชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมทางการตลาด

ออนไลน์สินค้าชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ โดยผู้ประกอบการสามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์และขายสินค้า นอกจากนี้การทำการตลาดออนไลน์ยังช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าถึงตลาดที่กว้างขึ้น นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์อีคอมเมิร์ซหรือแพลตฟอร์มการขายออนไลน์อื่น ๆ นำไปสู่ความเชื่อมั่นและการสนับสนุนต่อผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- พรณี สอนเพลง. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่องยุทธศาสตร์การสร้างมูลค่าเพิ่มและการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2540). การโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด. กรุงเทพฯ : เอ เอ็ม การพิมพ์
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ (ฉบับย่อ). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ไปรษณีย์ไทย. (2566). เช็ก 7 ข้อ ก่อนเริ่มต้นอาชีพ ‘พ่อค้าแม่ค้าออนไลน์’ มือใหม่ต้องรู้! [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2566, จาก <https://postfamily.thailandpost.com/ecommerce-insights>
- IGITAL GEEK. (2561). ธุรกิจออนไลน์ คืออะไร ? ถ้าอยากเริ่มทำธุรกิจออนไลน์ต้องอ่าน [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.igitalgeek.com/blog>

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

รูปแบบการเขียนบทความ

1. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยมีจำนวนหน้าของเนื้อหาและบรรณานุกรมรวมทั้งสิ้น 8-15 หน้า ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษขนาด A4 ตั้งค่าน้ำกระดาษ และระยะขอบ ดังนี้

ระยะขอบบน	2.54 ซม.	ระยะขอบล่าง	2.00 ซม.
ระยะขอบซ้าย	2.54 ซม.	ระยะขอบขวา	2.00 ซม.
หัวกระดาษ	1.25 ซม.	ท้ายกระดาษ	1.25 ซม.

2. องค์ประกอบของบทความ

หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
ชื่อบทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 พอยท์ ตัวหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
ชื่อผู้เขียน	ระบุชื่อผู้นิพนธ์ ผู้นิพนธ์ร่วม (ถ้ามี) ทุกคนทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ โดยไม่ต้องระบุค่านำหน้าชื่อ ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ และใส่ * ที่ผู้นิพนธ์หลัก
สังกัดผู้เขียน	เขียนไว้ส่วนท้ายของบทความย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ • สำหรับอาจารย์/นักวิชาการ ระบุตำแหน่งทางวิชาการ(ถ้ามี) สาขาวิชา คณะ สถาบันการศึกษา ที่สังกัด สถานที่ทำงาน • สำหรับนักศึกษา ระบุนักศึกษาปริญญาตรี โทหรือนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา คณะ/สถาบันการศึกษา • อีเมลให้ระบุผู้นิพนธ์หลักเท่านั้น
บทคัดย่อ	บทคัดย่อต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความยาวไม่เกิน 200 คำ หากเป็นบทความภาษาไทยให้เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นบทความภาษาอังกฤษ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษ (หรืออาจมีบทคัดย่อภาษาไทยด้วยหรือไม่ก็ได้) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงาน และการวิจารณ์อย่างต่อเนื่องกัน
คำสำคัญ	ระบุคำสำคัญ 3-5 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ท้ายบทคัดย่อ

เนื้อหา	• หัวข้อใช้ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ตัวหนา วางไว้ชิดขอบซ้าย ส่วนรายละเอียดใช้ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ปกติ การเขียนบทความแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้ 1. บทความวิจัย ประกอบด้วย 1.1 บทนำ 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 1.3 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) 1.4 กรอบแนวคิด (ถ้ามี) 1.5 วิธีดำเนินการวิจัย - ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย - การเก็บรวบรวมข้อมูล - การวิเคราะห์ข้อมูล 1.6 ผลการวิจัย 1.7 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย 1.8 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1.9 กิตติกรรมประกาศ(ถ้ามี) 1.10 เอกสารอ้างอิง 2. บทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ประกอบด้วย 2.1 บทนำ 2.2 เนื้อเรื่อง 2.3 บทสรุป 2.4 เอกสารอ้างอิง
ตารางและกราฟ (ถ้ามี)	ตารางที่แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล
รูปภาพ (ถ้ามี)	• รูปภาพประกอบให้ส่งต้นฉบับเป็นภาพถ่ายที่มี ความคมชัดและส่งจัดไฟล์รูปภาพเป็นนามสกุล JPEG หรือ PNG • กรณีภาพถ่ายที่คัดลอกจากแหล่งอื่นให้อ้างอิงแหล่งที่มาของภาพด้วย
อ้างอิง	• การอ้างอิงในเนื้อหาเป็นระบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีพิมพ์ และเลขหน้าของเอกสาร ไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังของข้อความที่ต้องการอ้างอิง เช่น เมทิกา พ่วงแสง (2562 : 15) หรือ (เมทิกา พ่วงแสง, 2562 : 8-17) * ทั้งนี้ หากมีผู้เขียนไม่เกิน 6 คน ให้ใส่ครบทุกคน และหากมีผู้แต่งมากกว่า 6 คน ให้ใส่ผู้แต่งคนแรกตามด้วย “และคณะ”

	• อ้างอิงท้ายบทความใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงตามระบบ APAเรียงลำดับอักษร ตามอักษรตัวแรกที่ปรากฏ ไม่ว่ารายการนั้นจะขึ้นต้นด้วยชื่อผู้แต่ง ชื่อบทความ ชื่อเรื่อง หรือชื่อเอกสารและสิ่งอ้างอิง โดยไม่แยกประเภท และไม่ต้องใส่เลขกำกับ ให้เริ่มด้วยรายการอ้างอิงและบรรณานุกรมภาษาไทยจนหมดก่อน จึงตามด้วยรายการอ้างอิงและบรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ และหากมีผู้เขียนไม่เกิน 6 คน ให้ใส่ชื่อให้ครบทุกคน แต่หากมีมากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อ 6 คน หลังจากคนที่ 6 ให้ตามด้วย “และคณะ” หรือ “et al.”		
การใช้อักษรย่อ	ม.ป.ท.	แทนคำว่า	ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์
	N.P.	แทนคำว่า	no Place of publicationไม่
	ม.ป.พ.	แทนคำว่า	ปรากฏสำนักพิมพ์
	n.p.	แทนคำว่า	no publisher
	(ม.ป.ป.)	แทนคำว่า	ไม่ปรากฏปีพิมพ์
	(n.d.)	แทนคำว่า	no date
	(บ.ก.)	แทนคำว่า	บรรณาธิการ
	(Ed.) หรือ (Eds.)	แทนคำว่า	EditorหรือEditors

การอ้างอิงท้ายบทความ

ตัวอย่าง 1 หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ (เมือง): สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

สุวิมล ว่องวานิช. (2563). *การวิจัยการออกแบบทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่างที่ 2 วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

เมธิกา พ่วงแสง และวิสุตา วรรณห้วย. (2562). การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการจัดการข้อมูลงานวิจัยในยุคดิจิทัลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *วารสารเทคโนโลยีสารมวลชน มทร.พระนคร*, 4(1), 8-17.

ตัวอย่างที่ 3 วารสารออนไลน์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร[ออนไลน์], ปีที่(ฉบับที่), ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก: URL.

เมธิกา พ่วงแสง และหญิง มัทนัง. (2563). แนวทางการส่งเสริมการตลาดสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสตรีบ้านบึงตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี. *วารสารปัญญาภิวัฒน์[ออนไลน์]*, 12(2), ค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2563, จาก: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/index>.

ตัวอย่างที่ 4 หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์, วัน เดือน). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. หมายเลขหน้า.

ดวงพร อุดมทิพย์. (2563, 27 ตุลาคม). ปฏิบัติการดีอีเอส. *ไทยรัฐ*, น.6

ตัวอย่างที่ 5 หนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์[ออนไลน์], ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก: URL.

โคทม อารียา. (2563). ช่วยกันหาทางออกจากวิกฤติ. *มติชน[ออนไลน์]*, ค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2563, จาก: <https://www.matichon.co.th>

ตัวอย่างที่ 6 เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก: URL.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2563). *กินดีเพื่อสุขภาพในวัยสูงอายุ[ออนไลน์]*. ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563, จาก: <https://www.thaihealth.or.th/Content/53121-กินดีเพื่อสุขภาพ%20ในวัยสูงอายุ.html>.

ตัวอย่างที่ 7 รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ (ชื่อเอกสาร), วัน เดือน ปี สถานที่ จัด, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

พงศ์รัชต์วัช วิวังสุ, อรจิรา ธรรมไชยากร, แก้วตะวัน ศิริลักษณ์นันท์. (2562). รูปแบบการพัฒนาความมั่นคงในชีวิตแม่ข่ายที่องค์กรไม่พึงประสงค์. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 11, 24-26 กรกฎาคม 2562 ณ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติเฉลิมพระเกียรติ 7 รอบพระชนมพรรษา, 149 – 158.

ตัวอย่างที่ 8 วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์, ชื่อมหาวิทยาลัย.

อรจิรา ธรรมไชยากร. (2563). การพัฒนารูปแบบการสร้างสมรรถนะการประเมินของผู้บริหารระดับต้นของมหาวิทยาลัย: การประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่างที่ 9 รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่องานวิจัย(รายงานการวิจัย). สถานที่(เมือง), ชื่อมหาวิทยาลัย.

ทรงสิริ วิจิรานนท์, ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์, ธนพรธณ บุญรัตกลิน และเมธิกา พ่วงแสง. (2563). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความยั่งยืน(รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

หนังสือขอส่งบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์
วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) :

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

ชื่อผู้เขียน (ทุกคน) : ใส่ “*” ตรงชื่อผู้เขียนหลัก

กรณีนักศึกษาให้ระบุชื่ออาจารย์ด้วย

1. ชื่อ-สกุล (ไทย)

(อังกฤษ)

E-mail Address:

2. ชื่อ-สกุล (ไทย)

(อังกฤษ)

E-mail Address:

ที่อยู่/สถานที่ทำงาน/สถาบันที่กำลังศึกษา(ผู้เขียนหลัก).....

.....

หมายเลขโทรศัพท์ (มือถือ) :

ประเภทของต้นฉบับ

☐ บทความทางวิชาการ (Academic Article)

☐ บทความวิจัย (Research Article)

☐ อื่น ๆ

คำรับรองของผู้เขียน : ผู้เขียนทุกคนขอรับรองว่า

☐ บทความที่เสนอมานี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

☐ หากผู้เขียนต้องการถอนบทความไม่ว่ากรณีใด ๆ ผู้เขียนยินดีชดใช้ค่าดำเนินการพิจารณาบทความ

☐ ผู้เขียนยินดีให้กองบรรณาธิการสรรหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระ เพื่อพิจารณาบทความนี้ และสามารถ

ตรวจแก้ไขบทความดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควร

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

86 ถนนพิจนุโลก แขวงสวนจิตรลดา

เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02-665-3555 Fax : 02-665-3535

Website : <https://larts.rmutp.ac.th>